

**AZERBAYCAN'DAKİ TURİZM EĞİTİMİ MÜFREDATININ
AKADEMİSYENLER VE ÖĞRENCİLER AÇISINDAN TURİZM
ENDÜSTRİSİNE UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi
Sarvana ABDULLAYEVA

Eskişehir 2023

**AZERBAYCAN'DAKİ TURİZM EĞİTİMİ MÜFREDATININ
AKADEMİSYENLER VE ÖĞRENCİLER AÇISINDAN TURİZM
ENDÜSTRİSİNE UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ**

Sarvana ABDULLAYEVA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Pembe Gül ÇAKIR

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

Ekim 2023

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Sarvana Abdullayeva'nın "Azerbaycan'daki Turizm Eğitimi Müfredatının Akademisyenler ve Öğrenciler Açısından Turizm Endüstrisine Uygunluğunun İncelenmesi" başlıklı tezi 13/10/2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca, Turizm İşletmeciliği Anabilim dalında Yüksek Lisans Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Dr. Öğr. Üyesi Pembe Gül Çakır	
Üye	: Doç. Dr. Deniz Karagöz	
Üye	: Doç. Dr. Duran Cankül	
Üye	:	
Üye	:	

Enstitü Müdürü

ÖZET

AZERBAYCAN'DAKİ TURİZM EĞİTİMİ MÜFREDATININ AKADEMİSYENLER VE ÖĞRENCİLER AÇISINDAN TURİZM ENDÜSTRİSİNE UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ

Sarvana ABDULLAYEVA

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekim 2023
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Pembe Gül ÇAKIR

Turizm endüstrisinin küreselleşmesi, turizm eğitiminin bu çok yönlü sektörün sürekli değişen taleplerine paralel olarak gelişmesini zorunlu kılmıştır. Bu tez, Azerbaycan üniversiteleri tarafından sunulan turizm eğitim programları ile dinamik turizm endüstrisinin gelişen talepleri arasındaki uyumun niteliksel bir incelemesini içermektedir. Tezin temel amacı, mevcut müfredatın öğrencileri turizm sektöründeki çok yönlü zorluklarla yüzleşmeye ve çeşitli fırsatları yakalamaya ne ölçüde yeterince hazırladığını değerlendirmektir. Bu çalışma, birincil veri toplama yöntemi olarak derinlemesine görüşmelerin kullanıldığı nitel araştırma tasarımı kullanmaktadır. Görüşmeler, her biri kritik paydaş grubunu temsil eden akademisyenlerin ve öğrencilerin bakış açılarını yansıtacak şekilde kurulmuştur. Tekrarlanan kalıpları ve temaları ortaya çıkarmak için toplanan görüşme verilerine nitel veri analizi tekniği olan tematik analiz uygulanmıştır. Çalışmanın bulguları, turizm eğitimi alanında akademik programların ve endüstri gereksinimlerinin kesişimine önemli bir katkı sağlamaktadır. Çalışmadan elde edilen bilgiler, akademik kurumları, endüstri dinamikleriyle uyumlu ve daha duyarlı bir eğitim çerçevesini teşvik edebilecek potansiyel müfredat geliştirmeleri ve pedagojik ayarlamalar hakkında bilgilendirmektedir. Ek olarak çalışma, sektör paydaşlarının mevcut eğitim paradigmalarının güçlü yönlerini ve sınırlamalarını anlamalarına yardımcı olarak turizm iş gücünü bütünsel olarak geliştirmek için işbirlikçi stratejileri kolaylaştırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Turizm Eğitimi, Turizm Endüstrisi, Müfredat

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE SUITABILITY OF TOURISM EDUCATION CURRICULUM IN AZERBAIJAN WITH THE TOURISM INDUSTRY IN TERMS OF ACADEMICS AND STUDENTS

Sarvana ABDULLAYEVA

Department of Tourism Management
Anadolu University, Graduate School of Social Science, October 2023
Supervisor: Dr/ Stud/ Member Pembe Gül ÇAKIR

The globalization of the tourism industry has necessitated the development of tourism education in parallel with the ever-changing demands of this versatile sector. This thesis includes a qualitative examination of the fit between tourism education programs offered by Azerbaijani universities and the evolving demands of the dynamic tourism industry. The main aim of the thesis is to evaluate to what extent the current curriculum adequately prepares students to face multifaceted challenges and seize various opportunities in the tourism sector. This study uses a qualitative research design using in-depth interviews as the primary data collection method. The interviews were set up to reflect the perspectives of academics and students, each representing a critical group of stakeholders. Thematic analysis, a qualitative data analysis technique, was applied to the collected interview data to reveal recurring patterns and themes. The findings of the study make a significant contribution to the intersection of academic programs and industry needs in the field of tourism education. Insights from the study inform academic institutions about potential curriculum improvements and pedagogical adjustments that could promote an educational framework that is aligned and more responsive to industry dynamics. Additionally, the study facilitates collaborative strategies to holistically develop the tourism workforce by helping industry stakeholders understand the strengths and limitations of current training paradigms.

Keywords: Azerbaijan, Tourism Education, Tourisms Industry, Curriculum

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

STATEMENT OF COMPLIANCE WITH ETHICAL PRINCIPLES AND RULES

I hereby truthfully declare that this thesis is an original work prepared by me; that I have behaved in accordance with the scientific ethical principles and rules throughout the stages of preparation, data collection, analysis and presentation of my work; that I have cited the sources of all the data and information that could be obtained within the scope of this study, and included these sources in the references section; and that this study has been scanned for plagiarism with “scientific plagiarism detection program” used by Anadolu University, and that “it does not have any plagiarism” whatsoever. I also declare that, if a case contrary to my declaration is detected in my work at any time, I hereby express my consent to all the ethical and legal consequences that are involved.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	v
İÇİNDEKİLER	v
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Amaç	3
1.3. Önem	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
2. Eğitim ve Turizm Eğitimi Kavramı	5
2.1. Müfredat ve Müfredat Geliştirme Kavramları.....	7
2.1.1. Müfredat Kavramı.....	7
2.1.2. Müfredat ve Ders Programı Etkileşimi	9
2.1.3. Müfredat Geliştirmede İhtiyaç Analizi.....	10
2.1.4. Müfredat Tasarım Süreci ve Müfredat Geliştirme	11
2.2. Türkiye’de Eğitim ve Turizm Eğitimi	13
2.2.1. Örgün Eğitim.....	14
2.2.2. Yaygın Eğitim.....	14
2.2.3. Eğitimin Amaçları.....	15
2.2.4. Mesleki Eğitim.....	16
2.3. Dünyada Turizm Eğitimi	24
2.3.1. Amerika Birleşik Devletleri’nde Turizm Eğitimi	24
2.3.2. İngiltere’de Turizm Eğitimi	25
2.3.3. Fransa’da Turizm Eğitimi.....	25
2.3.4. Üniversitelerde Turizm Eğitimi.....	26
2.4. Azerbaycan Turizmi Tarihi	33
2.4.1. Azerbaycan Turizm Potansiyeli	34
2.5. Azerbaycan Eğitim Sistemi	36
2.5.1. Okul Öncesi Eğitim.....	37
2.5.2. Genel Eğitim	37
2.5.3. Mesleki Eğitim.....	38
2.5.4. Meslek Yüksek Okulları.....	38
2.5.5. Yüksek Öğretim	39
2.6. Azerbaycan Turizm Eğitimi	39
2.7. Türkiye’de Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Araştırmalar	40
2.8. Azerbaycan’da Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalar	43
2.9. Yurtdışında Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalar	47

3. YÖNTEM	51
3.2. Araştırmanın Yöntemi	51
3.3. Araştırmanın Örneklemi	52
3.4. Verilerin Toplanması	54
3.5. Verilerin Analizi	54
3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik.....	55
4. BULGULAR.....	55
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	95
KAYNAKÇA.....	104
EKLER	
EK-1: Akademisyenler için Derinlemesine Görüşme Soruları	
Ek-2: Öğrenciler için Derinlemesine Görüşme Soruları	

1. GİRİŞ

Eğitim, toplumun yaratıcı gücünü ve verimini arttıran, kalkınma çabasının gerçekleşmesi için gerekli nitelik ve nicelikte elemanların yetişmesini sağlayıcı ve toplumda kişilere yeteneklerine göre yetiştirme olanağı veren en etkili araçtır şeklinde tanımlanabilmektedir (Hacıoğlu vd. 2008:1). Eğitim aynı zamanda toplumun gelişim düzeyine etki eden, aydın tabakanın miktarını arttıran, insanların karakterini geliştiren bir öge olarak görülmektedir (Aksu ve Bucak, 2012:8).

Özellikle son yıllarda gelir düzeyinde görülen artış, boş zaman artması, ulaşım ve teknolojiye gelişmeler turizmi küresel bir endüstri haline getirmiştir. Bu gelişme sonucunda turizm ülke ekonomilerine ve sosyal yapıları üzerine olan etkisi sonucunda diğer sektörlerle göre daha fazla ivme kazanan bir sektör haline gelmiştir. Dünyada teknolojiye çok hızlı bir gelişme olmasına karşın turizm hizmet sektörü olma nedeniyle insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır (Kozak, 2009:1). Turizm endüstrisinin ülke ekonomilerine katkı sağlaması turizm pazarında rekabetin artmasına neden olmaktadır. Artan rekabet koşulları, nitelikli insan gücüne olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Yoğun rekabet koşullarında ayakta durabilmek, modern turizm anlayışına uygun hizmet verebilmek, müşteri ile çalışan arasında daha kaliteli bir ilişkinin sağlanabilmesi, istihdam edilen çalışanların mesleki ve teknik eğitim düzeylerine büyük ölçüde bağlı olmaktadır (Eren vd. 2013:16). Dünyada yaşanan küreselleşme eğilimleri, turizm eğitiminin yapısı ve uygulamasını da etkilemektedir. Turizm eğitim kurumlarının temel amacı, turizm alanlarında çalışacak elemanları temel eğitimden geçirerek bütün çalışanlara turizm bilinci ve felsefesini aşılamak, buna bağlı olarak turizm sektörüne eğitilmiş, yetişmiş personel sağlamak, yönetim tekniklerini öğretmek dünyada kabul görmüş turizm anlayışını entegre etmek, yeni kavram, fikir ve teknolojileri kavrayabilecek üst düzey turizm profesyonelleri yetiştirmektir (Üzümcü ve Alyakut, 2017:807-808).

Turizm eğitimi, sürekli gelişen bir endüstrinin taleplerini karşılayabilen yetenekli ve uyarlanabilir bir iş gücü yetiştirmek için bir mihenk taşı olarak durmaktadır (Airey & Johnson, 1999; Buhalis & Darcy, 2011). Bununla birlikte, teknolojik ilerlemeler, değişen tüketici tercihleri ve ortaya çıkan pazar eğilimleri ile karakterize edilen turizm sektöründeki hızlı değişim, eğitim teklifleri ile endüstri gereklilikleri arasındaki uyumun yakından incelenmesini gerektirmektedir (Hjalager, 2002; Timothy & Boyd, 2003). Bu iki alan arasındaki kopukluk, iş gücünün çağdaş turizm manzarasının inceliklerine

hazırlıksız olmasına yol açarak, potansiyel olarak sektörün büyüme potansiyelini ve rekabet gücünü engelleyebilir (Bieger & Wittmer, 2006; Tribe, 2002). Avrupa ve Asya'nın kesiştiği bir ülke olan Azerbaycan bağlamında, zengin kültürel mirası, tarihi yerleri ve doğal güzellikleri ile turizm endüstrisinin potansiyeli daha da artmaktadır (Alakbarov & Baharvand, 2015; Babayev vd., 2017). Turizm eğitimi ile sanayi talepleri arasındaki simbiyotik ilişki, özellikle Azerbaycan gibi sektörün sadece gelişmekle kalmayıp aynı zamanda kaynak kısıtlamaları ve sanayi olgunlaşmasıyla ilgili zorluklarla da baş ettiği bir bağlamda, titiz bir incelemeyi gerektirmektedir ve maalesef literatür tarandığında konuyla ilgili bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu tez, Azerbaycan üniversiteleri tarafından sunulan turizm eğitimi müfredatlarının turizm endüstrisinin taleplerine uygunluğunu incelemek için niteliksel bir araştırmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın arkasındaki temel motivasyon, öğrencileri sürekli gelişen turizm endüstrisinde ortaya çıkan karmaşık zorluklar ve fırsatlarla başa çıkmaları için yeterli şekilde donatma konusunda mevcut akademik müfredatın etkinliğini değerlendirme gerekliliğidir.

1.1.Problem Durumu

Azerbaycan, bir turizm bölgesi olarak kullanılmayan geniş potansiyeliyle, dönüştürücü bir büyümenin eşiğindedir. Ancak umut verici beklentilere rağmen ülkedeki turizm sektörü önemli ölçüde az gelişmiş durumdadır (Farajov & Ismayilov, 2021). Bu gelişmeyi engelleyen temel zorluklardan biri Azerbaycan üniversitelerinde turizm eğitiminde kullanılan eski yöntemler ve eski kaynaklar olduğu gözlemlenmektedir. Dahası, eğitim ile sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesinde temel bir rol oynayan turizm endüstrisi arasındaki önemli korelasyon büyük ölçüde göz ardı ediliyor. Nitelikli işgücünün şekillendirilmesinde eğitimin oynadığı önemli role rağmen, Azerbaycan'da eğitim müfredatı ile turizm sektörünün gelişen ihtiyaçları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar yoktur.

Araştırma ve eğitim modernizasyonundaki bu göze çarpan boşluk, çok yönlü bir sorunu ortaya koyuyor. Johnson ve Smith (2021) tarafından yürütülen çalışmalar gibi, güncelliğini yitirmiş eğitim yöntemleri, öğrencileri çağdaş turizm ortamında başarılı olmak için gerekli olan pratik beceriler ve sektör anlayışlarıyla donatmada başarısız olabilir. Dahası, eğitim ve endüstri talepleri arasındaki korelasyona ilişkin

bilimsel araştırmaların eksikliği, sektörun küresel eğilimlere ve en iyi uygulamalara uyum sağlamasını engellemektedir. Ek olarak, araştırmaya dayalı bir yaklaşımın yokluğu, Azerbaycan üniversitelerinin turizm endüstrisinin özel ihtiyaçlarını ve beklentilerini anlamasını engellemekte, dolayısıyla hedefe yönelik ve sektörle ilgili müfredatların oluşturulmasını engellemektedir. Sonuç olarak mezunların sahip olduğu beceriler ile endüstri tarafından aranan beceriler arasında bir kopukluk ortaya çıkıyor ve istihdam edilebilirlik ve sektörel gelişim zorluklarını daha da artırıyor.

Bu konuların ışığında Azerbaycan'da turizm eğitiminin inceliklerini ortaya koyan kapsamlı araştırmalara ihtiyaç olduğu saptanmıştır. Bu çalışma, turizm eğitimi ile endüstri arasındaki ilişkinin derinlemesine niteliksel bir araştırmasını yaparak bu kritik boşluğu doldurmayı, hedeflenen eğitimsel iyileştirmeleri yönlendirebilecek ve akademi ile Azerbaycan turizm sektörünün gelişen talepleri arasında ortaklığı teşvik edebilecek iç görüler sunmayı amaçlamaktadır.

1.2.Amaç

Bu tezin birincil amacı, Azerbaycan üniversiteleri tarafından sunulan turizm eğitimi programları ile turizm endüstrisinin gelişen talepleri arasındaki uyumun nitel araştırmasını üstlenmektir. Bu araştırma, mevcut müfredatın öğrencileri turizm sektörünün dinamik ortamındaki çok yönlü zorluklara ve fırsatlara ne ölçüde hazırladığını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın soruları aşağıdaki şekildedir:

1. Öğretim üyeleri, Azerbaycan üniversiteleri tarafından sunulan mevcut turizm eğitimi müfredatı ile turizm endüstrisinin gelişen talepleri arasındaki uyumu nasıl algılıyor?
2. Turizm okuyan öğrenciler mezun olduktan sonra kendilerini iş piyasasına yeterince hazır hissediyorlar mı?
3. Turizm eğitimi müfredatı Azerbaycan'daki endüstrinin talepleriyle daha iyi uyum sağlayacak şekilde nasıl geliştirilebilir?

1.3. Önem

Bu çalışma, Azerbaycan'da turizm eğitimi ile endüstrinin gelişen ihtiyaçları arasındaki uyumun kapsamlı bir analizini sunduğu için büyük önem taşımaktadır. Akademi ve uygulama arasındaki boşluğu dolduran araştırma, müfredat

geliştirmelerine rehberlik edebilecek, daha güçlü endüstri-akademi işbirliğini teşvik edebilecek ve nihayetinde öğrencileri Azerbaycan'ın turizm sektörünü dinamik ve rekabetçi ortamında başarılı kariyerler için gerekli bilgi ve becerilerle donatabilecek değerli bilgiler sağlayacaktır. Ayrıca, bulguların politika formülasyonunu ve kalite güvence önlemlerini etkileme potansiyeli vardır, böylece küresel olarak benzer girişimler için bir referans sunarken ulusal turizm endüstrisinin sürdürülebilir büyümesine ve gelişmesine katkıda bulunabilir.

1.4.Varsayımlar

Bu araştırma sırasında, çalışmaya temel oluşturacak çeşitli varsayımlarda bulunulmuştur. Öncelikle, derinlemesine görüşmelerde öğretim üyeleri ve öğrencilerden oluşan katılımcıların dürüst ve doğru yanıtlar verdikleri varsayılmaktadır. Yanıtlarının Azerbaycan'da turizm eğitimi ve sanayi bağlamındaki algı ve deneyimlerinin gerçek yansımaları olduğu değerlendirilmektedir.

İkinci olarak, çalışma, derinlemesine görüşmeler için seçilen katılımcıların Azerbaycan turizm sektöründeki farklı bakış açılarını ve deneyimleri temsil ettiğini varsaymaktadır. Bu katılımcıların sektördeki zorluklar ve fırsatlar ile mevcut eğitim programlarına uyum konusunda kapsamlı bilgiler sağlayabileceği varsayılmaktadır.

Üçüncüsü, araştırma, veri yorumlama için kullanılan tematik analizin, görüşme verilerinden anlamlı örüntüler ve temalar çıkarmak için geçerli ve güvenilir bir yöntem sağladığını varsaymaktadır. Bu analiz yönteminin, katılımcıların yanıtlarının karmaşıklığını doğru bir şekilde yansıttığını ve bakış açılarının incelikli bir şekilde anlaşılmasına olanak sağladığını varsayar.

1.5.Sınırlılıklar

Bu araştırma, kuramsal çerçeve açısından ulaşılabilen alan yazın ile sınırlı olmaktadır.

Çalışmanın kapsamı Azerbaycan'daki sınırlı üniversite, öğretim üyeleri ve öğrencilerle sınırlıdır. Bu bakış açıları değerli olsa da, bulgular Azerbaycan'daki bölgesel farklılıkların nüanslarını tam olarak yakalayamayabilir veya uluslararası paydaşların bakış açılarını dikkate alamayabilir.

Araştırma süresi ve mevcut kaynaklar, katılımcı sayısı ve çalışmanın derinliği üzerinde sınırlamalar getirmektedir. Örneklem büyüklüğü, çeşitli Azerbaycan turizm

sektöründeki olası tüm bakış açılarını kapsamayabilir, bu da potansiyel olarak bulguların genellenebilirliğini sınırlayabilir.

Turizm sektörünün hızla gelişen doğası ve eğitim ortamı, bazı bulguların araştırma yapıldıktan kısa bir süre sonra güncelliğini yitirebileceği anlamına gelmektedir. Araştırma belirli bir zamanda yürütülmektedir ve endüstri ve eğitim sektöründeki dinamikler değişerek çalışmanın sonuçlarının gelecekteki geçerliliğini potansiyel olarak etkileyebilir.

2. Eğitim ve Turizm Eğitimi Kavramı

Eğitim sözcüğünün kökenine bakıldığında, Latince 'de bireyin bilgi ile beslenmesi olarak kabul edilen ve beslenmek anlamına gelen “educare” ve bireyi toplum isteklerine göre yetiştirmek ve bireyde var olan yetenekleri ortaya çıkarmak anlamına gelen “educere” sözcüklerinden geldiği görülmektedir (Karacıl, 2018; 1).

Eğitim, toplumun yaratıcı gücünü ve verimini arttıran, kalkınma çabasının gerçekleşmesi için gerekli nitelik ve nicelikte elemanların yetişmesini sağlayan ve toplumda kişilere yeteneklerine göre yetiştirme olanağı veren en etkili araçtır şeklinde tanımlanabilmektedir (Hacıoğlu vd. 2008:1). Eğitim aynı zamanda toplumun gelişim düzeyine etki eden, aydın kesimin sayısını arttıran, insanların karakterini geliştiren bir öğe olarak görülmektedir (Aksu ve Bucak, 2012:8).

Erdem (2005) eğitimi, bireyin sosyal ve fiziksel çevresinde gerçekleşen, olay ve olgulara anlamlı, sistematik ve eleştirel yaklaşmasını sağlayan bir süreç olarak tanımlamaktadır. Eğitim yaşamımızın her evresinde bulunmaktadır. Her bireyin toplumda, yaşamını sürdürmek, toplum içinde kendine bir statü sağlamak amacıyla onlara lazım olan davranışları toplum içinde nasıl davranması gerektiğini öğretmektedir. (Başaran, 1996:11).

Eğitim ile bilgi birbirlerini tamamlayan unsurlar gibi tanımlayabiliriz. Bilgi eğitim kurumlarından kazanılmaktadır ve bireylerin bilgiyi nerede ve nasıl kullanmaları lazım olduğunu anlatarak öğretmektedir (Tutar, 1998:70).

Eğitim kurumları bireylerin bu nedenle ortaya çıkan gereksinimlerini karşılamaktadır. Eğitim ile bireyler kendilerine lazım olan kitle içinde nasıl davranacaklarını öğretmektedir. Bireylerin kişisel gelişimi, birbirleri ile iletişim kurmasını ve toplumsal düzen gibi önemli davranışlar eğitim ile yaratılmaktadır. Eğitim kurumları ülke ve toplumların kalkınmasında en önemli faktör ve etkenlerdendir. Bu

nedenle toplumların kalkınmasında önemli etkenlerden birisi eğitim kurumlarıdır. Eğitimli bir birey, toplumda sosyal, kültürel ve ekonomik yükselmeye katkı yapmaktadır. Özellikle belirtmemiz gerekir ki, mesleki eğitim ve yüksek öğretim almış insanlar, ekonomik gelişmenin başlıca etkenlerindendir. (Parlak, 2005:12).

Felsefi akımlara göre eğitimi aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- İdealizm felsefesinin açıklamasına baktığımızda eğitim, özgü bir niteliğe sahip ve bilinçlenmiş hayata gelen insanın tek tanrıya olabilen büyümesi devam eden uyumlarına bağlı eylemlerinin bitmek bilmeyen bir zamanıdır.
- Realist felsefi görüşüne dikkat ettiğimizde ise eğitim, yeni oluşan bireylere kültür servetini aktararak o insanları kendilerinden büyük yaşta olan kitle için uyum sağlayabilecek kitleye hazırlama uygulamasıdır.
- Pragmatist felsefi akınına açıklamasına göre ise eğitim, fertlerin hayat yaşamlarını yeniden yapmak vasıtasıyla geliştirme ve yeniden inşasına ait bir süreçtir.
- Marksizm'e ait açıklama ise, bireyleri çok farklı yönde eğitmek, tabiatı kontrol altına alarak doğayı değiştirmeyi amaçlayan ve onun üretiminde bulunmak için yetiştirmek sürecidir.
- Natürallizm felsefesine göre ise, insanın normal yetişmesini yükseltme ve insanların bu özel süreci kontrol altına almayı göstermek için uygulanan bir zamandır.

(<https://www.dmy.info>, 23 ocak 2023)

Toplumun içinde yaşayan insanın toplumun özelliklerini benimsemesine kültürlenme (sosyalleşme) ve toplum açısından düşünüldüğünde ise kültürlenme (sosyalleştirme) adlandırılmaktadır. Kültürlenme, kendiliğinden olabileceği gibi planlı ve düzenli bir şekilde de yapılabilir. Eğitim ise kültürleşmenin belli bir amaca yönelik yapılmasıdır (Öztürk, 2007:2)

Kısaca, uygulanmakta olan birçok eğitim uygulamaları fertlere kendi çalışma gücüne, hem çalışan kişiye hem de çalışmakta olduğu teşkilata en yüksek seviyede faydalar sağlamasıdır. Belirlenen eğitim uygulamalarında çalışmaya devam eden kişiler önceden gördükleri ve öğrendikleri bilgiler ve becerilere dayanarak kendiışlerini daha çok yüksek seviyede ve verimli bir biçimde yaparak, kendilerine has olarak bir güven kazanmakta, maddi durum açısından da ayrıca bir serbestlik kazanmaktadırlar. Başka bir şekilde ise bu eğitim programlarının teşkilat için çalışanların onların öğrenme hızlarını ve işlerinde daha da başarıya ulaşmasını etkileyerek gelişme sağlamaktadır. (Peker,1991:551) Öğrendiğimiz kadarıyla açıklarsak, hizmet kalitesini arttıran başlıca

etkenlerden biri eğitimidir. Örgütün kendi amaçlarında başarılı olması onun hizmet kalitesinin artmasına bağlı olarak, örgütün pazar payının da yükselmesini düzenleyecektir. Bunlar ise başka bir özelliği olan ve işlerinde daha sıkı çalışanlar ile hayata geçmektedir (Bilhan,1992:56).

2.1.Müfredat ve Müfredat Geliştirme Kavramları

Alan yazın incelendiğinde karşımıza eğitim programı, müfredat programı ve ders programı kavramları çıkmaktadır. Kavramlar üzerine yapılan tanımlar ve içerikleri net olsa da kavramların birbirine karıştırıldığı görülmektedir. Bu kavramlar üzerine tartışmalar devam ediyor olsa da genel olarak kabul görmüş tanımlar bulunmaktadır. Bu bölümde kavramlara ilişkin tanımlara ve kavramları birbirinden ayıran farklılıklara değinilmektedir.

2.1.1. Müfredat Kavramı

Genel olarak tüm tanımlarında yapısı ve güdülen amaç konusunda genel kabul görmüş bir bakış açısı barındıran “program” kavramı, Tan (aktaran Gürbüz ve Dağdeviren, 2007: 163) tarafından, “belirli bir hedefe ulaşabilmek için yapılabilecek başka yolların, yöntemlerin, seçeneklerin belirlenerek temin edilmesi ve her biri için gerekli olan zaman ve şekillerin tasarlanması” olarak ifade edilmektedir.

Eğitim kurumlarında düzenlenen etkinliklerin önceden hazırlanan planlar, programlar aracılığıyla yürütülmesinin nedeni bu kurumlarda gerçekleştirilen eğitim ve öğretim faaliyetlerinin belirli bir amaca dönük ve önceden planlanmış olmasıdır. Bu nedenle tüm kurumlarda önceden hazırlanmış ve resmi olan eğitim programları uygulanmaktadır (Görgeç, 2014; 10).

Roma'da yarış arabalarının üzerinde yarıştığı oval biçimdeki koşu pisti, Julius Ceaser ve askerleri tarafından Latince curriculum, İngilizce track (koşu yolu) kelimeleri ile ifade edilmiştir. Temelleri M.Ö. birinci yüzyıla kadar dayanan eğitim programı kavramı, o dönemlerde somut bir kavram olan koşu pisti olarak ifade edilmiştir. Günümüzde ise soyut bir kavram olan ders programı olarak ifade edilmeye başlamıştır (Demirel, 2013: 1).

Alanyazın taraması yapıldığında eğitim programının farklı tanımlarına rastlanmaktadır (Yeşilyurt, 2013: 319). Eğitim programı, istenilen yönde bireylerin

davranışlarında değişiklik yapmak amacıyla gerçekleştirilmesi gereken etkinliklerin tümüdür (Görge, 2014: 10). Demirel (2013, s. 4) eğitim programını, öğrenene okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği şeklinde ele almaktadır. Eğitim programının kapsamlı ve çok boyutlu olması, bilim adamlarının eğitim anlayışının farklı olması, eğitim kuram ve uygulamalarında değişik boyutları önemsemeleri, aynı boyut ve yaklaşımları değişik biçimlerde ifade etmeleri eğitim programı kavramının birbirinden farklı tanımlarının ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Yeşilyurt, 2013: 319).

Yetiştirilecek olan insanların özelliklerinin belirleyicisi olan eğitim programları, bireylere kazandırılacak davranış standartlarını, öğretilcek bilgi, beceri ve tutumları, öğretme-öğrenme etkinliklerini ve değerlendirme süreçlerini belirlemektedir (Gültekin, 2013: 128).

Eğitim programı içinde ağırlık taşıyan ve eğitim programına göre daha dar kapsamlı olan öğretim programı, belli bir kategorilerden oluşan, bilgi tutum ve becerilerin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına yönelik program olarak tanımlanmaktadır (Görge, 2014: 13; Güngör, 2009: 6). Başka bir tanımda öğretim programı “öğrencilerin ulaşması beklenen hedeflerin, bu hedeflere ulaştıracak davranışların, davranışların bireylere kazandırılmasını sağlayacak eğitim durumlarının ve eğitim durumları ile bireylere kazandırılması istenilen davranışların hangi ölçüde kazandırıldığını ortaya koyabilecek deneme sürecini kapsayan, gelişmeye açık ve çok yönlü etkileşim içinde olan öğeler bütünü” şeklinde ifade edilmektedir (Hotaman, 2010: 33). Okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsamaktadır (Demirel, 2013: 6).

Ülkemizde uzun yıllardan beri “eğitim programı”, “öğretim programı” deyimlerine karşılık olarak “müfredat programı” deyimini kullanılmaktadır. Müfredat üzerine yapılan araştırmaların fazla olması kavramın tanımlanması açısından artan bir bulanıklığı beraberinde getirmektedir. Kesin bir tanımı bulunmamakla birlikte kabul görmüş genel tanımı, “Müfredat, öğretim için genel bir plandır” şeklinde ifade edilmektedir. Müfredat programı sözlük anlamı olarak, “bir okulu bitirmek veya bir alanda uzmanlaşmak için okunması gereken ders ve konuları kapsayan plan” olarak açıklanmaktadır (Görge, 2014: 9; Yavuz, 2012: 20).

While Allen müfredatı, eğitim programlarının planlanmasına katkı sağlayan çeşitli unsurların karışımını içeren çok genel bir kavram olarak ifade ederken, Widdowson, öğretmenlerin etkinliklerini gerçekleştirebilmesi sağlayan bir çerçeve olan ders programları olarak tanımlamaktadır. Bu açıdan, müfredat, öğrencilerin daha iyi ve daha kolay öğrenmelerini sağlamak için bir öğretim aracı olarak görülmektedir (Güleç, 2013: 43).

Müfredat programı ve eğitim programı kavramlarına ait yapılan tanımlar ve içerikleri açık olmasına rağmen, bu kavramlar birbirine karıştırılmaktadır. Bu iki kavramın birbirine karıştırılmasının en somut örneği olarak, çok uzun yıllar eğitim programı kavramının müfredat programı kavramı adı ile kullanılması verilmektedir. Eğitim programı, öğrenme ve öğretme ile ilgili tüm öğeleri belirli bir düzen içinde ele alan ayrıntılı bir plan olarak tanımlanırken; müfredat programı, bir dersin genel amaçları ile o ders kapsamında bulunan konuları kapsayan bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Yeşilyurt, 2013: 320).

Ders programı, bireylere kazandırılması planlanan hedefleri, bir ders için ayrılan süre içinde nasıl kazandırılacağına dair etkinlikleri kapsayan plandır (Demirel, 2013: 6). Derslerle ilgili olan öğretim faaliyetlerini kapsamaktadır (Görgeç, 2014: 13).

2.1.2. Müfredat ve Ders Programı Etkileşimi

Ders programı ve müfredat kavramlarını birbirinden ayıran çelişkili görüşler bulunmaktadır. Bu kavramlar bazen farklı anlamlar ima edilerek birbiri yerine kullanılmaktadır. Ancak “ders programı” ve “müfredat” arasındaki ayrım şu şekilde açıklanabilir (Güleç, 2013: 43):

“...müfredat, herhangi bir eğitim programının planlanmasına katkıda bulunan, tüm karmaşık felsefi, idari ve sosyal faktörleri dikkate alan çok genel bir kavramdır. Diğer taraftan ders programı, öğretilecek konuların bildirilmesi ile ilgili olarak müfredatın alt birimini oluşturmaktadır.”

Nunan (1999), müfredat ve ders programı arasındaki ayrımı ortaya koymak için şu şekilde tanımlar yapmıştır (Çal, 2010: 8-9):

Müfredat, planlama, uygulama, değerlendirme, yönetim ve eğitim programlarının uygulanması ile ilgilidir. Öğrencinin öğrenmesi gereken içeriği, bunun nasıl

öğrenileceğini ve öğretmenlerin bu konuda nasıl yardımcı olabileceklerini, materyallerin belirlenmesini, değerlendirme yöntem ve stillerini içermektedir. Ders programı ise, işlenecek olan içeriğin seçimi ve sınıflandırılması üzerine daha dar kapsamlı olarak odaklanmaktadır.

Dubin ve Olshtain (1986) müfredat ve ders programının amaçlarını birbirinden ayırmaktadır. Tek bir müfredatın belirli kitleler, ihtiyaçlar ve hedefler ile ilgili çeşitli ders programları geliştirilmesine temel olabileceğini vurgulamaktadır (Güleç, 2013: 44). Müfredat programları, bireylerin farklı kategorilerde yetiştirilmesini hedeflemektedir (Erdem ve Şenol, 2015: 729).

2.1.3. Müfredat Geliştirmede İhtiyaç Analizi

Müfredat geliştirmenin ayrılmaz bir parçası olarak ihtiyaç analizi, şimdiki durum analizi ile hedef durum analizinin birleştirilmesidir. Hedeflerin durumsal ve fonksiyonel talepleri belirlenerek, müfredat "öğrenci eksiklikleri" çerçevesinde düzenlenmektedir (Bosher ve Smalkoski, 2004: 60; Güleç, 2013: 41).

Brown (1995) ihtiyaç analizini, "öğrencilerin, belli bir grubun, öğrenme ihtiyaçlarını karşılayacak bir müfredat geliştirmek için temel olarak hizmet verecek, bilgi toplama dahil, faaliyetlerdir" şeklinde ifade etmektedir (Güleç, 2013: 41).

English ve Kaufman tarafından ihtiyaç analizi ile ilgili şu tanımlar sıralanmaktadır (Küçüktepe, 2014: 97):

- İhtiyaç analizi, eğitim sonuçlarını tanımlamada kullanılan deneysel bir süreçtir ve eğitim programlarının karşılaştırılmasında ve geliştirilmesinde bir dizi kriter niteliğindedir.

- Davranışsal amaçların geçerliliğini belirleyen bir süreçtir. - Eğitimin nasıl değerlendirileceğini gösteren basit, anlaşılır ve özel bir süreçtir.

- Mevcut programlarda bulunan boşlukların, belirlenen ihtiyaçların arasından uygun olanlarla tamamlanarak müfredatların gelişmesini sağlayan bir süreçtir.

Analizler, müfredat geliştirmenin ilk adımını oluşturmaktadır. İhtiyaç analizi yapıldıktan sonra iyi bir ders programı tasarlanabilmektedir. İhtiyaç analizi, öğrencilerin ilgi alanları, istekleri, gerçek ihtiyaçları göz önünde bulundurularak geliştirilen müfredatı şekillendirmek için eğitimcilere olanak sağlamaktadır. Müfredat kararlarında, ihtiyaç

analizi sonuçlarını entegre ederek, müfredat geliştiriciler, hangi müfredatın temel alınacağı konusunda geçerli bilgilere sahip olabilmektedir. Bununla birlikte hem öğrencilere hem de topluma yarar sağlayan seçenekleri seçebilmektedir (Güleç, 2013: 42).

Masuhara (1998) ders programı modelleri önermek için gerçekleştirilecek ilk adımın ihtiyaç analizi olduğunu ileri sürmektedirler. Masuhara (1998)'nın müfredat geliştirme modelinin içerdiği bileşenler Şekil 2'de gösterilmiştir (Güleç, 2013: 42):

Belirli bir ihtiyaca özel ve o ihtiyaca odaklanmış bir değerlendirme olan ihtiyaç analizi, mesleki eğitim programlarında, kurumun, çalışanların, yapılan ya da yapılacak olan işin/mesleğin, kurum müşteri ve paydaşların ihtiyaçları üzerine yapılmaktadır (Küçüktepe, 2014: 97).

Demirel (2013), ihtiyaç analizi için örnek durumu şu şekilde açıklamıştır; “Bir okulda bulunan İngilizce öğretmenleri derslerinde bazı konuların öğrenciler tarafından zor öğrenildiğini gözlemlemiştir. Bu zor öğrenmenin nedeni ise öğretmenler tarafından, öğrencilerin dili öğretilen kültürü bilmemeleri olarak açıklanmıştır. Öğretmenler, öğrencilerin İngiliz kültürü hakkında bilgi sahibi olmalarının onlara dil öğrenme konusunda yardımcı olacağını düşünmüşler ve bu nedenle program kapsamında bu yönde araç gereçlere yer verilmesini ihtiyaç olarak görmüşlerdir.”

2.1.4. Müfredat Tasarım Süreci ve Müfredat Geliştirme

Bu bölümde müfredat tasarım süreci, amaç, içerik, öğrenme deneyimleri ve değerlendirme gibi temel unsurlara bağlı olarak açıklanmaktadır. Müfredat tasarım süreci, müfredatı oluşturacak olan bileşenlerin belirlenmesi çalışmalarını içerir ve anlamlı bir birlik içinde uygun tasarım yaklaşımları ile bu süreci ele almayı hedefler. Bu sürecin sonunda elde edilecek müfredat kesinlikle etkili, önemli ve güncel eğitim programlarıyla, eğitim dünyasına hizmet görevi üstlenecektir (Yavuz, 2012: 46).

Bir müfredat tasarımı öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenmesi amaç ve hedeflerin belirlenmesi için bir çerçeve sağlamaktadır. Müfredat tasarımı önce öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenmesi, amaç ve hedeflerin belirlenmesi için bir çerçeve sağlar, daha sonra buna göre yapılan materyal ve metotlar belirlenir ve süreç ölçme ve değerlendirme aşamaları ile sona erer (Güleç, 2013: 42).

Müfredat geliştirme, bir müfredat planlama sürecinin adıdır ve ya eğitim için detaylı planlarla sonuçlanan titiz bir süreçtir. Bu süreçle ilgili bir başka ilginç ve önemli bakış açısı, müfredat geliştirmenin yeni içerik ve materyallerin, okula ilave edildiği araç olarak açıklanmasıdır. Böylece müfredat geliştirme, öğrencilerin hayatlarına yeni öğrenme deneyimleri katmak için hem mantıklı hem de yaratıcı bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır (Yavuz, 2012: 66).

Müfredat geliştirme süreci birbirini tamamlayan ve etkileşim içinde olan belli aşama ve bileşenleri içermektedir; öğrenme ve öğretim ilkelerinin oluşturulması, içerik analizi, ihtiyaçların belirlenmesi, hedef ve amaçların açık ve kesin olarak belirtilmesi, ders programı ve öğretim materyallerini tasarlanması, son adım olarak değerlendirme bazı müfredat geliştirme süreçlerine dahil edilmektedir (Güleç, 2013: 41).

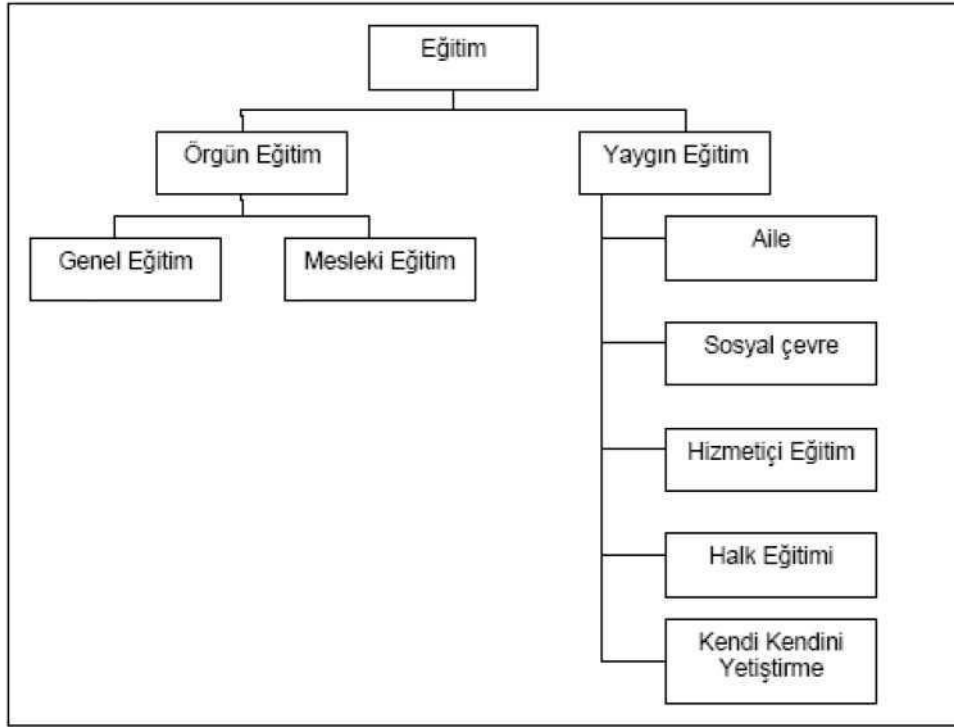
Müfredat geliştirmenin temel unsurları, hedef, içerik, öğrenme deneyimleri ve değerlendirme olarak ifade edilmektedir (Yavuz, 2012: 46). Hedef, “yaşanılan, görülen, duyulan ve edinilenlerden sonra geriye kalan tecrübeler aracılığıyla bireylere kazandırılmak istenilen ve davranış olarak ifade edilebilen özellik” olarak tanımlanmaktadır. Eğitim ve öğretim faaliyetlerin tanımlanabilmesi için önceden hangi hedeflerin öğretileceğinin bilinmesi ya da belirlenmesi gerekmektedir. Eğitim sisteminin bel kemiğini oluşturan hedeflerin her aşamada önemli fonksiyonları bulunmaktadır. Eğitim düzenini örgütleme, uygulama ve değerlendirme sırasında yol gösterici, seçici, eleyici birer ölçüt niteliği taşımaktadırlar (Kablan, 2014: 127-128). İçerik, temel unsurlardan bir diğeridir. İçerik, “eğitim programlarına dayanak oluşturan temel öge ve felsefe tarafından öngörülen kavram, ilke, değer, kuram, olgu, yaklaşım, ölçüt vb. unsurların sistemli bir şekilde bir araya gelmesi ile oluşan oluşumlar” şeklinde tanımlanmaktadır. İçeriğin, hedeflere uygun olarak seçilmesi gerekmektedir ve “Ne öğretilim?” sorusuna yanıt aranmaktadır (Baykara, 2014: 164; Demirel, 2013: 122). İhtiyaç analizi daha önce de bahsedildiği gibi, müfredat geliştirmenin en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Çünkü ortaya çıkan müfredat ihtiyacını en iyi ve en doğru şekilde karşılamak, ortadan kaldırmak için öncelikle gerçek ihtiyacın ne olduğunu belirlemek gerekmektedir. Müfredat geliştirmenin son ve eksiklikleri giderici parçası olarak değerlendirme aşaması, eğitim hedeflerinin hangi derecede gerçekleşeceğine dair belirli ölçütler tayin eden süreç olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2013: 69-172).

Kültürel arka plan, aile, teknoloji uygulamaları, değişen değerler ve ahlak, suç ve şiddet, müfredat tasarımı üzerinde büyük bir etkiye sahip sosyal güçlerin bazılarıdır. İnsan gelişimi ile ilgili bilgiler, müfredat planlamacılarının, eğitimin çeşitli düzeylerindeki öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için müfredat tasarımında ayrıca dikkate alması gereken unsurlardan biridir. Öğrenmenin doğası - insanların nasıl öğrenebileceği, müfredat tasarımcıları açısından önem taşımaktadır çünkü onlar öğrencilerin tümünün derslere katılması ve anlaması şartıyla müfredat tasarlarlar. Tasarımcılar davranışsal ve bilişsel olarak öğrenme kuramları açısından iki farklı ailelerin ayırt edici özelliklerini anlamaları gerekmektedir. Bilginin doğası ve öğrencilerin bilgiyi hangi süreçler aracılığıyla en etkili kazanabileceği müfredat tasarımının başka bir temelidir. Tüm bu faktörlerin önemli etkileri vardır müfredat tasarımcıları dikkate almaları açısından (Yavuz, 2012: 46).

Sonuç olarak, "müfredat geliştirme ve tasarım" ifadesi ders materyallerinin, ders hedeflerinin, ders programlarının, öğrenme hedeflerinin ve akademik anlamda ders atamalarının belirlenmesi konusuna açıklık getiren müfredatın, planlama, uygulama ve değerlendirme genel süreci temsil etmek için kullanılmaktadır (Ünal, 2013: 32).

2.2. Türkiye’de Eğitim ve Turizm Eğitimi

Sistem olarak eğitimi incelediğimiz zaman, işleyiş ve yapıma bakımından eğitimi iki ana başlık altında araştırmaktayız. Şekil 1’e ait olan ve gösterilen bu bölümlemede örgün ve yaygın eğitim gibi iki ana başlığa ayrılmış ve daha sonraki ayrıntıda daha kesin araştırılmaktadır.

Kaynak: Ataklı, A. (1992). “Eğitim ve Mesleki Başarı”, **Verimlilik Dergisi**, MPM (Milli Prodüktivite Merkezi), Sayı: 1992/1, Mert Matbaacılık, Ankara, s. 5.

2.2.1. Örgün Eğitim

Görülen ve belli olabilen yaş grubuna ait ve onların kendilerine yakın durumdaki fertlere yönelmiş olan ve her yönüyle bilinen hedefler için yapılmış uygulamalarla, okul birliğine ait olan ve yapılan düzenli bir eğitim forması olarak açıklanan örgün eğitimidir. Günümüzde Ülkemize ait olan eğitim sistemine bağlılık gösteren örgün eğitim; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimi kapsamı içine almaktadır (Erdoğan, 2005:9).

Kitleni oluşturan ve meydana getiren bireylerin uyum sağlayabilecek bir şekilde hayatlarını devam ettirebilmeleri için onlara gereken temel davranışların geliştirilmesi örgün eğitim olarak tanımlayabiliriz. Esas olarak iki ana alt başlığı altında inceleyebiliriz. Bunlar genel ve mesleki eğitim başlıklarıdır. (Sezgin, 1998:28).

2.2.2. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim farklı yaş gruplarına ait olan kişileri ve her düzeyde eğitim seviyelerindeki bireylere hedeflerine uygun olmak üzere yapılmış uygulamalarla, bu programların ihtiyaç duyduğu ortam ve zamanlarda sunulan eğitim formasıdır.

(Hacıoğlu vd., 2008:4). Örgün ve yaygın eğitim sistemi gibi iki'ye ayrılmış olması neticesinde ülkede mevcut eğitim sisteminde görülen en yaygın sorunlardan birisi, örgün eğitim formasını ilk eğitim sisteminde ana unsur gibi görülerek, yaygın eğitim şeklini arka sırada yer almasıdır. Gerçekte ise yaygın eğitimin faydasına dikkat edildiğinde; meslek gruplarında branşlaşma ve uzmanlaşmaya neden olması, teknolojik gelişmeleri daha sıkı bir yaklaşımla izleme şansının olması, atıl işgücüne başka faydalarda bulunması gibi pek çok olumlu etkisi de bulunmaktadır (Öncüer, 2006:52).

2.2.3. Eğitimin Amaçları

Eğitim bir ve ya da birden fazla hedefe ulaşmak için yapılmaktadır. Hedefler eğitim sürecine giren kişinin davranışlarında dolayısıyla kişiliğinde meydana gelmesi istenilen farklılaşmaları belirler ve eğitilecek kişinin kazanması gereken davranış ölçütlerini ortaya koyar (Fidan, Erden, 1998:19). Eğitimin esas bilinen hedefleri, zamana, toplumdaki değişmelere, teknolojiye, ülke politikalarına vb. bağlı olarak değişebildiği gibi ülkelerin gelişmişlik ve saygınlık derecesi de eğitim sistemi ve amaçları üzerinde etkili olabilmektedir (Orhaner, Tunç, 2001:4).

Eğitimin başlıca amacı; “kitle için, bireysel ve ekonomik hayatın ihtiyaç duyduğu farklı yeteneklere, bilgilere, düşünme, sorun çözme, görmek istediği bilgileri kendisi bulma kabiliyetlerine sahip insanı yetiştirmek olarak açıklanmaktadır”(Soysal, 1989:11).

Genel anlamda eğitimin esas amaçlarını şöyle sıralayabiliriz:

1. Eğitim; duygu, düşünce ve sorunlarını anlatabilmesi için bireye iletişim yeterliliği kazandırmak (Öncüer,2006:53).
2. Eğitim, bireyin kişiliğinin gelişmesine yardım ederek topluma, ülkesine, çevresine duyarlı ve uyumlu bir birey olmasını amaçlar (Orhaner, Tunç, 2003:3-4).
3. Bireyin, diğer bireylerle olumlu ilişkiler kurup, geliştirebilmesi için işbirliği yapabilme yetenek ve yeterliliğini kazandırmak (Öncüer, 2006:53).
4. Eğitim, bireye gerekli bilgi, beceri ve olumlu davranışlar kazandırmaya çalışır (Orhaner, Tunç, 2003:3).
5. Bireyi ilgi alanına ve yeteneğine göre meslek sahibi yapmak ve bireyi gelecek yaşamına hazırlamak (Orhaner, Tunç, 2003:3).

2.2.4. Mesleki Eğitim

Bir ülkenin gelişmesini etkileyen en önemli faktörlerden en başlıcası ana faktörü insandır. Yeni buluşlar, teknolojik gelişme, üretimde verimlilik ve kaynakların etkin kullanımı, nitelikli insan gücüne bağlıdır. Nitelikli insan gücü ise örgün ve yaygın mesleki eğitim kurum ve kuruluşları tarafından yetiştirilmekte, çalışma hayatı sırasında da hizmet içi eğitimle geliştirilmektedir (Çimen, 2006:53).

Eğitimin başka bir türü olan mesleki eğitim; çalışanların gereksinimleri olan ve mesleki bilgileri kapsayan; bilgi beceri, yeterlik, anlayış, tavır ve iş alışkanlığı yükseltmek için yapılmış bir eğitimidir (Ünlüönen ve Boylu, 2005:159). Mesleki eğitim, bir toplumdaki bireylerin meslek sahibi olabilmeleri ve mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yetenekleri kazandırmak suretiyle birey kabiliyetlerini fiziksel, entelektüel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden geliştirme süreci olarak tanımlanabilir (Hacıoğlu vd., 2008:5).

Mesleki eğitim, bireye bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumları kazandırarak onu çeşitli yönleri ile geliştirmeye yönelik bir eğitim türüdür. Mesleki eğitimde bireyin yeteneklerini zihinsel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden geliştirme esas alınmaktadır (Alkan vd., 1998:3; Tayfun,2001:2). Mesleki eğitimde temel amaç, bireye mesleğin gerektirdiği niteliği kazandırmaktır (Çimen 2006:46). Böylece sektörün beklentileri doğrultusunda potansiyel iş gücü eğitilerek istihdam edilebilir hale gelmesi sağlanmaktadır.

Mesleki eğitimin amaç ve hedeflerine bakıldığında; mesleki eğitimin uygulamaya dayalı olduğu ve eğitim-öğretim ortamının iş ortamının kendisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda mesleki eğitimde; ortaya çıkan değişim ve gelişmelere göre eğitim-öğretim programlarının güncellenmesi önem arz etmektedir (Aymankuy ve Aymankuy, 2002:29).

21. yüzyıl toplumunda mesleki eğitim sisteminin sahip olması gereken özellikleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Read, 2005: 2);

- a) Mesleki eğitim sistemi geniş kapsamlı ve kolay erişebilir olmalı,
- b) Mesleki eğitim sistemi içindeki programların nitelikleri iyileştirilmeli, bunun yanında bu programlar açık, esnek ve öğrenci merkezli olmalı,
- c) Bireyleri iş hayatına hazırlamaya yönelik olmalı,
- d) Tüm eğitim alanları ile yakın ilişkiler geliştirilmeli,
- e) Mesleki eğitimde yenilikçi bir yaklaşım izlenmeli,
- f) Yaygın eğitim alanlarını kapsamalı,

- g) Bireyleri yaşanabilecek kariyer değişikliklerine hazırlamalı,
- h) Teknolojiye dayalı eğitim-öğretim geliştirilmeli ve mesleki eğitim sistemi yeni teknolojik imkanlarla donatılmalı,
- i) Mesleki eğitim sisteminde niteliklerin geliştirilmesi ve standardın sağlanması amacıyla bir kalite güvence sistemi oluşturulmalıdır.

Mesleki eğitimin yukarıda sayılan özelliklere sahip olması gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri için oldukça önemli bir gelir kaynağı olan turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu kalifiye personelin yetiştirilmesi için de büyük önem taşımaktadır.

Meslek standardı ile belirlenmiş bir işi tam olarak yapabilmek için gerekli bilgi ve becerilerle ilgili asgari nitelikler oluşturulur. Ulusal düzeyde geçerli bir meslek standardının tüm ülkede kabul görmesi, ancak ilgili tüm tarafların onayladığı (devlet- işçi-işveren) bir ortamda hazırlanmasına bağlıdır (Mısırlı, 2001:15).

Türkiye'de meslek standardı ve belgelendirme ile ilgili yapılan önemli çalışmalar MYK (Mesleki Yeterlilik Kurumu) tarafından yürütülmektedir. Standardı belirlenecek mesleğe ilişkin yeterlilik düzeyleri, Avrupa Birliği tarafından benimsenen yeterlilik seviyelerine ve Avrupa Yeterlilik Çerçevesine uygun olarak düzenlenmektedir. Ulusal Meslek Standardı (UMS), bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından kabul edilen gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren asgari normdur. Standardı hazırlanacak meslekler, iş piyasasının ve eğitim kurumlarının öncelikli ihtiyaçları ve sektör komitelerinin önerileri dikkate alınarak Yönetim Kurulunca belirlenmektedir (Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2010).

Meslek standardının oluşması eğitimcilerin işini kolaylaştırmaktadır. Eğitim faaliyetinin amacına ulaşmasına katkı sağlamaktadır. Mısırlı (2001:15-19)'ya göre turizm sektöründe meslek standardı, iş başında gerekli olan becerileri kazandırması, eğitim programı ile iş ortamı arasında oluşabilecek farkları ortadan kaldırması, meslek seçimlerinde, seçim öncesi doğru bilgilerin verilmesini kolaylaştırması gibi katkılar sağlamaktadır.

Özellikle son yıllarda gelir düzeyinde görülen artış, boş zaman artması, ulaşım ve teknolojiye gelişmeler turizmi küresel bir endüstri haline gelmesine neden olmaktadır. Bu gelişme sonucunda turizm ülke ekonomilerine ve sosyal yapıları üzerine olan etkisi sonucunda diğer sektörlerle göre daha fazla ivme kazanan bir sektör haline gelmektedir. Dünyada teknolojiye çok hızlı bir gelişme olmasına karşın turizm hizmet sektörü olması

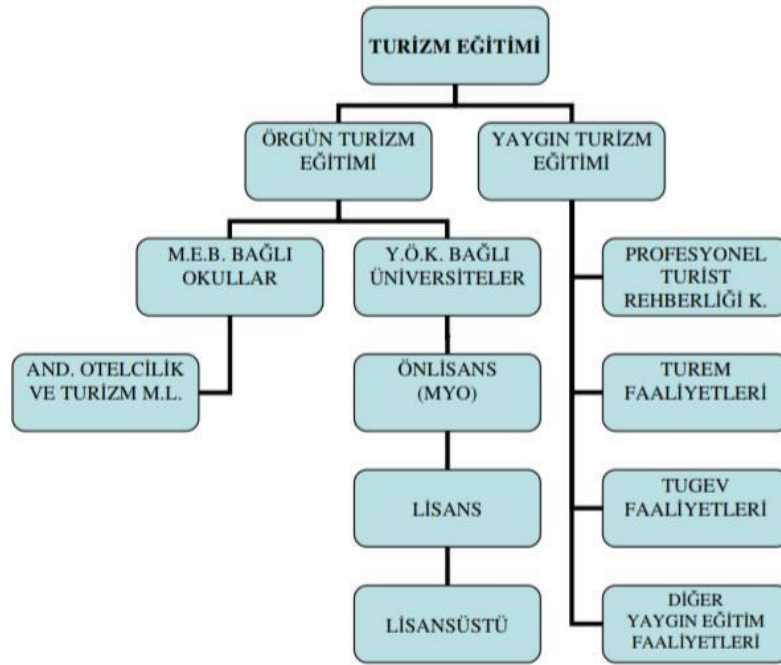
nedeniyle insan gücüne sürekli olarak ihtiyaç duymaktadır (Kozak, 2009:1). Turizm endüstrisinin ülke ekonomilerine katkı sağlaması turizm pazarında rekabetin artmasına neden olmaktadır. Artan rekabet koşulları, nitelikli insan gücüne olan ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır. Yoğun rekabet koşullarında ayakta durabilmek, modern turizm anlayışına uygun hizmet verebilmek, müşteri ile çalışan arasında daha kaliteli bir ilişkiyi sağlayabilmek, istihdam edilen çalışanların mesleki ve teknik eğitim düzeylerine büyük ölçüde bağlı olmaktadır (Eren vd. 2013:16). Dünyada yaşanan küreselleşme eğilimleri, turizm eğitiminin yapısı ve uygulamasını da etkilemektedir. Turizm eğitim kurumlarının temel amacı, turizm alanlarında çalışacak elemanları temel eğitimden geçirerek bütün çalışanlara turizm bilinci ve felsefesini aşılamak, buna bağlı olarak turizm sektörüne eğitilmiş, yetişmiş personel sağlamak, yönetim tekniklerini öğretmek dünyada kabul gören turizm anlayışını entegre etmek, yeni kavram, fikir ve teknolojileri kavrayabilecek üst düzey turizm profesyonelleri yetiştirmektir (Üzümcü ve Alyakut, 2017:807-808).

Turizm eğitimi; her düzeydeki öğrencilere turizm bilincini aşılamak, misafirperverliğin temel prensiplerini öğretmek, turizm endüstrisinde çalışan personelin genel ve mesleki bilgilerini artırmak ve turizm endüstrisine yönetici, araştırmacı niteliklerinde uzman, uygulayıcı, teknisyen yetiştirmek için yapılan her türlü faaliyetleri ifade etmektedir (Pehlivan, 2007; 9).

Turizm eğitimi ile ilgili faaliyetler büyük ölçüde planlı dönemde görülmesine rağmen, turizm eğitimi ile ilgili faaliyetlerin başlangıcı planlı dönem öncesine dayanmaktadır. Turizm eğitimi ile ilgili ilk düzenleme 29 Ekim 1890 yılında Osmanlı Devletince çıkarılan “Seyyahlara Tercümanlık Edenler Hakkında 190 Sayılı Nizamname” ile yapılmıştır. Bununla birlikte yabancı dil bilgisine sahip olan gayrimüslimler de serbest meslek olarak rehberlik yapmaya başlamışlardır. 1925 yılından sonraki dönemlerde ise Reşit Saffet Atabinen’in başkanlığında Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu turist rehberlerinin yetiştirilmesinde, turizm eğitim ve öğretimiyle ilgili yayınların hazırlanmasında önemli rol oynamıştır. Türkiye’de düzenli olarak turizm eğitimi 1953 yılında Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın işbirliğiyle Ankara ve İzmir Ticaret Liselerinde “Turizm Meslek Kursları” ve “Tercüman Rehberlik Kursları” açılmasıyla başlamıştır. 1963 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı’nın kurulmasından itibaren turizm personeli yetiştirilmesi konusuna daha fazla önem verilmiştir. Bölgelerdeki tarihi ve turistik eserlerin tanıtılması amacıyla başlayan eğitim çalışmaları Ankara Otelcilik Meslek Lisesi’nin açılması ile örgün eğitim

kapsamına girmiştir. Türkiye’de Üniversite düzeyinde ilk turizm eğitimi 1965-66 öğretim döneminde Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen okulunda verilmeye başlanmıştır. 1969 yılında Ege Üniversitesi bünyesinde, 1974 yılında Hacettepe Üniversitesi bünyesinde, 1975 yılında Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi bünyesinde, 1980 yılında Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi bünyesinde, 1982 yılında Erciyes Üniversitesi bünyesinde ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren birimler kurulmuştur (Ünlüöner ve Boylu, 2005:13-14, Keleş vd. 2017;299).

Tablo 1’de Türkiye’de turizm eğitimi yapısı gösterilmektedir.

Kaynakça, Pehlivan, 2007: 14

Tablo 1’den görüleceği üzere Turizm eğitimi örgün turizm eğitimi ve yaygın turizm eğitim olarak iki ana başlığa ayrılmaktadır. Örgün turizm eğitimi, genel ve mesleki eğitim olmak üzere iki alt başlığa ayrılmaktadır. Bu kategoriye mesleki liseler, ön lisans, lisans ve lisansüstü turizm eğitimi dâhil olmaktadır. Yaygın turizm eğitimine ise yaygın eğitim almayan fakat turizm ile ilgili bilgi sahibi olunmak için verilen kurslar dâhil edilmektedir.

Örgün Eğitim; Örgün eğitim, belirli yaş gruplarındaki ve aynı seviyedeki bireylere amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitim olarak tanımlanmaktadır (Üzümcü ve Alyakut, 2017; 809). Örgün eğitim; okul öncesi

eğitimi, temel eğitim, orta ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır. Türkiye’de örgün turizm eğitimi ilk ve orta öğrenim düzeyinde temel turizm bilgisi olarak, mesleki eğitim düzeyinde ise Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde verilmektedir (Pehlivan, 2007; 15).

Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi; Yükseköğretimde ön lisans düzeyinde turizm eğitimi 1970’li yılların ortalarında Boğaziçi ve Ege Üniversitelerinde ara insan yetiştirmek için açılmış olan ön lisans yüksekokul programları ile faaliyete başlamıştır. Buna ek olarak 1974-1975 öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi Teknoloji ve Meslek Yüksekokul içinde iki yıllık turizm bölümü faaliyete başlamıştır (Hacıoğlu, 2008; 42, Ünlüöner ve Boylu, 2005; 16). Ön lisans düzeyinde verilen turizm eğitiminin amacı; öğrencilere bilgi ve beceri bileşenini vererek, onlara turizm sektöründe çalışan ara kademe elemanların sahip olması gereken nitelikleri kazandırmaktır. Üniversitelere bağlı yüksekokullarının bünyesinde bulunan bu programlar, turizm sektörünün gerek duyduğu orta kademe yöneticileri yetiştirmektedir (Pehlivan, 2007; 18, Hacıoğlu, 2008; 42).

Lisans Düzeyinde turizm eğitimi; orta öğretime dayalı en az sekiz yarıyıl ya da dört yılı kapsayan yükseköğretim türüdür. Ülkemizde lisans düzeyinde turizm eğitimi genellikle yüksekokullar ve fakültelerin turizm bölümleri ile verilmektedir. Yüksekokul, “belirli bir mesleğe yönelik eğitime ağırlık veren bir yükseköğretim kurumudur. Fakülte, “yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kurumu” olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan ve Yıldırım, 2014:21; Kozak, 2009:2).

Lisans düzeyinde turizm eğitiminin örgütlenme biçimleri tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Lisans Düzeyi Turizm Eğitimi Örgütlenme Biçimi

Turizm Fakülteleri	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulları	İİBF ile İşletme ve İktisat Fakülteleri / Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
• Turizm İşletmeciliği	• Turizm İşletmeciliği (veya Konaklama İşletmeciliği)	

Tablo 2: Lisans Düzeyi Turizm Eğitimi Örgütlenme Biçimi (Devamı)

• Turizm Rehberliği (veya Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği)	• Seyahat İşletmeciliği (veya Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği)	• Turizm İşletmeciliği
• Gastronomi ve Mutfak Sanatları	• Yiyecek İçecek İşletmeciliği	
• Rekreasyon Yönetimi		

Kaynakça: Keleş vd., 2017: 301

Lisansüstü turizm eğitimi; Yüksek lisans derecesi ve Doktora derecesi olarak iki aşamada ele alınmaktadır. Yüksek lisans düzeyinde turizm eğitimi ile gelecekte sektörde çalışacak olan kişilerin eğitimini sağlayacak öğretim elemanlarının yetiştirilmesi, sektörün sorunları ve gelişimi gibi konuları araştırmak için araştırmacı yetiştirilmesi ve bunun yanında analiz ve değerlendirme yaparak turizmin geleceğine yön verecek kişilerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Üzümcü ve Alyakut, 2017:809-810).

Yaygın turizm eğitimi; Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç katılmamış ya da herhangi bir kademesinde bulunan ya da kademelerin birinden ayrılmış olan bireylere verilen eğitim şekli olarak ifade edilmektedir. Yaygın turizm eğitimi; toplumsal düzeyde verilen turizm eğitimi çalışmaları ile turizm işletmelerinde çalışmalarına rağmen mesleki turizm eğitimleri olmayan kişilere meslekleri ile ilgili bilgilerin verilmesi, yeteneklerin kazandırılması yönünde yapılan eğitim olup, geniş halk kitlelerinin turizmle ilgili belirli konularda eğitilmesini de ifade etmektedir. Yaygın eğitim ile turizm alanında çalışan niteliksiz iş gücüne belli bir nitelik kazandırılması ve bu işgücünün sunduğu hizmet kalitesinin artırılması amaçlanmaktadır. Ülkemizde yaygın turizm eğitimi, Turizm Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı basta olmak üzere, TUGEV (Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı), TUREM (Turizm Eğitim Merkezleri) ve bazı özel kuruluşlarca gerçekleştirilmektedir (Pehlivan, 2007; 27,28).

Genel olarak bakıldığında Turizm öğretimi ve mesleki turizm eğitimi ayrımında birçok problem ortaya çıkmaktadır (Jenkins, 1996:217). Zagonari (2009) mesleki turizm eğitimin “statik” turizm öğretimi alanların ise “dinamik” turizm icracıları olduğunu

göstermektedir.

Örneğin olarak gösterilecek olursa tüketicilerin isteklerini ve ihtiyaçlarını tatmin etmeye yönelik faaliyet gösteren otel çalışanları statik icracılar olarak ifade edilir. Turistlerin oluşturduğu pazar talebinin büyümesini amaçlayan çalışan otelci veya etik ürünlerin kullanılmasını desteklemeye çalışan restoran sorumlusu ise dinamik icracılar olarak gösterilir. Bununla beraber statik icraatçılar yetiştirmek amacıyla okullarda ve dinamik icraatçılar yetiştirmek için üniversitelerde hayata geçirilen mesleki ve teknik müfredat programların arasında belirli kesin bir ayrım görülmemektedir. Fakat okullar daha çok öğrencilerin müfredat programını tamamladıklarında gösterebilecekleri ve sınırları iyi tanımlanmış ve aktarılabilir becerileri öğretmektedir. (Zagonari, 2009:2).

Mesleki turizm eğitimi kurumlar seviyesinde, üniversite düzeyinden üstün olmayan bir iş gibi tanımlanılmaktadır. Garsonluk gibi birkaç özel olan işlerin eğitimlerini sunmak ve bu gibi eğitimlerin en önemlisi olarak sayılmaktadır. Bunlar gibi uygulamaların bar kaçı önceden sektör ile anlaşılıp, görüşüldükten sonra sektörün elaman sayısının karşılanmasına hizmet vermektedir.

Turizm alanında eğitim gören ve bu sektörde gelecekte çalışmayı planlayan turizm öğretimi olarak tanımlanan üniversite sisteminin ortaya koyduğu bir üründür. Üniversiteni kazanmak isteyen adaylar dâhil olmak için gereken yeterlilik göstermektedirler ve gelecek eğitim hayatlarında ağır bir bilgi almaya hazırlanmaktadır. Bu yapılan uygulamalar tanımladığımız sektörün ekonomiye bağlı olarak faaliyet gösteren diğer sektörlerle de hangi yönde ve alanda ilişkilerini açıklamaktadır. Bu büyük hedefleri planlayan analitik yaklaşımlar turizm bölümlerinden mezun olanları sektörde ve kamuda turizm planlayıcısı olarak nasıl yetiştirmeyi de amaçlamaktadır. (Jenkins, 1996:217). Üniversite kazanan ve eğitime başlayan öğrenciler değişmekte olan becerilerini ve teknolojiye gelişmeği nasıl başaracaklarını değişken olmayı hedefleyen öğrenmeyi öğretmektedir. (Zagonari, 2009:2).Turizm eğitimine bağlı olan akademik eğitim üniversitelerin uygulamaları ile hayata geçiyor. Bu tür eğitim, teorik kavramlardan oluşan bir alt yapı oluşturmakta ve öğrencilerin analiz, değerlendirme ve yorum yapabilme kabiliyet ve becerilerini daha açık bir şekilde geliştirmeyi hedefliyor (Echtner, 1995:121).

Mesleki eğitim okulların, öğretim ise üniversitelerin uzmanlık alanıdır gibi bir kesin uzmanlaşma yoktur. Turizm sektörü, çalışanların işbaşı eğitim maliyetlerini karşılayamayacak çok sayıda küçük işletmeye ve becerilere sahip ancak problemlerini

çözemeyen büyük firmalarına sahiptir. Bu yüzden eğitim kurumları uygulama ve teorik eğitim süreçlerinin ikisinin de içinde yer almalıdır. Okullarda uygulama eğitimin yanında teori, üniversitelerde ise teorinin yanında uygulama eğitimlerinin belirli oranlarda verilmesi uygun bir yöntem olarak görülmektedir (Zagonari, 2009:2-3). Ancak 21. yy'da mesleki turizm eğitimi ve turizm öğretimi arasındaki belirsizlik ortadan kaldırılacağına daha da derinleşmektedir. Hiçbir kurumun, sektörün insan kaynaklarını geliştirmeye yönelik taleplerini tek başına karşılaması beklenemez. Bu yüzden ihtisaslaşma gerekli ve kaçınılmazdır (Baum, 1993 in Jenkins, 1996:218).

Mayoka ve Akama (2007:299) yaptıkları çalışmada toplumsal ve ekonomik bir olgu olan turizmin sistem yaklaşımı ile ele alınması gerektiğini ortaya koymuşlardır. Turizm eğitimi genel olarak milli eğitim plan ve politikalarından ve insan kaynakları gelişiminden ayrı düşünülemez. Kamu ve özel sektör turizmin olumlu toplumsal ve ekonomik etkilerini görmüş ve profesyonel ve iyi eğitilmiş işgücünün hizmetin kalitesini artırma ve kaliteli hizmet sağlamada vazgeçilmez olduğunun farkına varmıştır. Kamu ve özel sektör tarafından orta öğretimden lisansüstü düzeye kadar her düzeyde turizm eğitimi verilmektedir. Sertifika programları ile de sektörün ihtiyacı karşılanmaya çalışılmaktadır (Mayoka ve Akama, 2007:299). Teorik ve uygulamalı eğitim arz ve talebinin dengelenmesi işletmeler, öğrenciler, eğitim kurumları ve devlet kurumları gibi konuyla ilgili bütün paydaşlar için faydalı olacaktır. Zagonari'ye (2009:7) göre etkili (ideal) bir eğitim sisteminde müşteri beklentilerinin karşılanması için her bir dinamik icraatçıya 10 veya 11 statik icraatçı gerekmektedir. Turizm teorik eğitimi almış olanların 10 veya 11 katı kadar statik (uygulamalı) eğitim almış personel gerekmektedir. Mesleki turizm eğitimi ve turizm öğretiminin Zagonari'nin yapmış olduğu bu hesaplama göre planlanması bütün paydaşlar için faydalı olacaktır. Ancak turizm eğitimindeki gelişme ve büyümeye rağmen birçok ülke, özellikle gelişmekte olan ülkeler stratejik plan ve politikalarından yoksundur. Gelişmekte olan ülkelere teori ve uygulama dengeli bir yapıda gelişmemektedir (Blanton, 1981:125), Dahası, ülke, bölge ve hatta eğitimi veren kurum içinde farklı bazen birbirine tamamen zıt müfredat geliştirme yaklaşımları vardır. Kamu veya özel sektör turizm eğitimine iyi koordine edilmiş uzun vadeli bir yatırım yapma veya başlatmaya pek istekli görülmemektedir (Mayoka ve Akama, 2007:299). Bununla birlikte, turizm sektörü, çalışanların işbaşı eğitim maliyetlerini karşılayamayacak çok sayıda küçük işletmeye ve becerilere sahip ancak problemlerini çözemeyen büyük firmalarına sahiptir. Bu sebeplerden dolayı devlet kurumları uygulamalı eğitim ve teorik

eğitim süreçlerini düzenlemek zorundadır. Eğitim kurumları uygulama ve teorik eğitim süreçlerinin ikisinin de içinde yer almalıdır (Zagonari ,2009:3).

2.3. Dünyada Turizm Eğitimi

Türkiye’de turizm eğitiminde dünyada ve uluslar arası turist sayısını ve turizm gelirlerini açıklamak açısından ilk sıralarda yer alan gelişmiş ülkelerdeki turizm eğitimi hakkında bilgilerin sunulmasının daha da uygun olabileceğini verilmesinin düşünülmektedir. Bu anlamda turizm eğitim sistemi farklı ülkelerde genel eğitim sistemi ile bağlaştırıldıkta ortaya farklı yapılandırılmış sistemler çıkmaktadır. Bu araştırmada Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa ve İspanya gibi turizmin en üst düzeyde gelişmiş ülkelerindeki turizm eğitim sistemleri hakkında açıklamalar yapılmaktadır

2.3.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Turizm Eğitimi

ABD’de turizm sistemine baktığımızda turizm ve otelcilik bölümü eğitimi üç farklı boyutta hayata geçirilmektedir. İlk başta yani alt seviyeye ait olan eğitim kurumları sertifika vererek programlardan işlemini sürdürmektedir. Açıkçası belirli olan bu iki aydan başlayarak iki yıla kadar süren mesleki turizm eğitimi sunmaktadır. İki yıllık eğitim sunan ön lisans programları da daha geniş bir şekilde yayılmıştır. İki yıl eğitim veren bu ön lisans programları lise mezunlarını yönlendirdiği sektöre hazırladığı gibi aynı zamanda da lisans programlarına da hazırlamakta devam etmektedir. İkinci seviyede, dört yıllık turizm programları mevcuttur. Üçüncü seviyede ise yüksek lisans ve doktora şeklindeki lisansüstü turizm programları mevcuttur.

Farklı çatılar ve isimler altında farklı müfredatlara sahip olan turizm programları Ülkerler içinde faaliyet göstermektedirler. (Demirel, 2000:100).Dünya üzerine inceleme yaparsak ki, ilk lisans düzeyinde turizm eğitimi nerde başlamıştır diye önümüze Amerika Birleşik Devletleri’nde Cornell Üniversitesinde, Cornell Otel İşletmeciliği Okulunda 1922 yılında açılan “otel işletmeciliği” programı ile faaliyete geçmişlerdir. Aynı üniversitede 1973 yılında turizm yüksek lisans programı da eklenmiştir ve uygulanması hayata geçmiştir. (Cornell Üniversitesi, 2011).

2.3.2. İngiltere'de Turizm Eğitimi

İngiliz eğitim sitemi, zorunlu eğitim çerçevesi içinde dört ana kademeye ayrılmaktadır. Birinci kademe, 5 ile 7 yaş arası öğrencileri kapsayan ilkokul birinci

dönem eğitimi kapsamaktadır. İkinci kademe, 7 ile 11 yaş arası ilkokul ikinci dönem eğitimi ifade etmektedir. Üçüncü kademe, 11 - 14 yaş arası öğrencilere ortaokul eğitimi verilmektedir. Dördüncü ve son kademe ise 14 - 16 yaş öğrencileri kapsamaktadır. Ortaöğretimin zorunlu eğitim sonrası dönemi kapsayan kısmı, 16 ile 18 yaş arası gençlere yöneliktir. Bu dönemdeki okullar; Ortaokul ve ileri eğitim adı altında gruplanmış Altıncı Sınıf Eğitim, İleri Eğitim Koleji ve Üçüncü Kademe Kolejidir. Bu okullardan Ortaokul ve Altıncı Sınıf Eğitim okulları genel eğitim vermektedir. İleri Eğitim Kolejlerinde mesleki eğitim, Üçüncü Kademe Kolejlerde ise hem mesleki hem de genel eğitim verilmektedir. İngiltere’de turizm eğitiminde bölümleşme görülmekte ve otelcilik, gastronomi, seyahat acenteciliği, konaklama işletmeciliği gibi farklı branşlarda ve farklı müfredatlarla verilmektedir. İngiltere’deki turizm eğitimi sertifikaya dayalı kısa ve uzun süreli kurslar seviyesinden başlayarak lisansüstü düzeyindeki turizm eğitimine kadar 4 seviyede verilmektedir (Öncüer, 2006:135).

2.3.3. Fransa'da Turizm Eğitimi

Zorunlu eğitim 3 kısma ayrılmıştır ve başlangıç yaşı 6’dır. Birinci kısım, 6 - 11 yaş arası dönemi kapsayan ilkokul (ecole elementaire) basamağıdır. İkinci kısım, orta öğretim birinci kademeyi kapsayan 11 - 15 yaş arası dönemdir. Bu aşamada öğrenciler kolejlere (college) gitmektedir. Son kısım ortaöğretim ikinci kademedir. Bu aşamada öğrenciler ya genel ve teknik liseye (lycee d’enseignement general et technologique) ya da mesleki liseye (lycee professionnel) devam etmektedir. Fransa’da meslek liseleri Türkiye’dekinden farklı olarak verilen diplomalara göre sınıflandırılmıştır. Meslek okulları bünyesinde birden fazla program barındırabilmektedir. İlk diploma dolayısıyla meslek lisesi türü Mesleki Yeterlilik Sertifikası (CAP) veren okullardır. 2 yıllık bir eğitim süresini kapsamakta ve belli uzmanlık alanlarına (marangoz vb) yöneliktir. Bu eğitim programı, mesleki eğitimin yanında belli bir oranda genel eğitim de vermektedir. Mesleki alana yönelik eğitim ise hem teorik hem de uygulamalı eğitimi içermektedir. Diğer diploma türü ise Mesleki Eğitim Brövesi’dir (BEP). Bu eğitim programı da 2 yıllık bir süreyi kapsamakta ancak diğerinden farklı olarak öğrenciyi bir üst programa devam ettirebilme özelliği taşımaktadır. Bir diğer diploma türü de Mesleki Bakalorya (Bac Pro) derecesidir. Mesleki Bakalorya programı, CAP ve BEP’i başarı ile tamamlamış öğrencilerin devam ettikleri 2 yıllık bir üst mesleki eğitim programıdır. Fransa’da yükseköğretimde turizm eğitimi iki ana alan etrafında toplanmaktadır. Ağırlama eğitimi

ve turizm eğitimi.

Ağırlama sektöründe esas alınan diploma Otel ve Restoran Yönetimi'nde BTS'dir (Yüksek Teknik Bröve - Brevet de Technicien Supérieur). 156 enstitüde eğitim verilmekte (devlet okulları, özel okullar ve profesyonel eğitim merkezleri dahil) ve okudukları yerlere bakılmaksızın her mezunun aynı müfredatı almasını garantileyecek şekilde ulusal bir müfredat programı takip edilmektedir. Normalde BTS iki yıllık bir eğitimi kapsamakta ancak daha önceden ağırlama alanında mesleki bir vasya sahip olmayan öğrenciler, bir yıllık hazırlık sınıfı okumak zorundadırlar. Böylece Otel ve Restoran Yönetimi'nde (BTS) eğitim gerçekte üç yıl sürmektedir. Birleştirilmiş programlara ve çift dal okuma olanaklarına bir esneklik tanınmamaktadır, ancak öğrenciler otel yönetimi ya da restoran yönetimi konularından hangisi üzerine yoğunlaşacaklarına son yıl karar verebilmektedirler.

Fransa'da oldukça geniş bir yelpazede turizm programı bulunmaktadır ve her yıl bazı yeni tasarılar ve nitelikler geliştirilip, öğretime eklenmektedir. Otel ve restoran işletmeciliğindeki BTS'ye (Brevet de Technicien Supérieur) oldukça benzer şekilde turizmde de BTS vardır ve ulusal müfredat programı ülke çapındaki 200'e yakın kurumda öğretilmektedir. Turizm eğitimi, sektöre girmek isteyen herhangi biri için temel eğitim olarak kabul edilen ve bir yılda yaklaşık 5.000 yeni öğrenci alan oldukça popüler iki yıllık bir programdır. 2001'den günümüze kadar (program çağdaştırılıp yeniden tasarlanmıştır) öğrenciler iki seçenektan birini seçip, ya satış ve üretime ya da hizmet ve organizasyon'a yönelmektedirler. Bunlarla birlikte üniversiteler de farklı müfredatlar ile farklı isimler altında lisans ve lisansüstü programlar sunmaya başlamıştır (Öncüer, 2006:130-132).

2.3.4. Üniversitelerde Turizm Eğitimi

Turizm sektörü ile bağılı dünya üzerinde farklı ülkelerde yüksek öğretimin hayata geçirilmesine başlandı. Annals of Tourism Research Dergisinin “Turizm Eğitimi” tek olarak bir konu yayınlanması bu faaliyetlerin de dünya üzerinde de bilindiğini ifade etmektedir. “An International Handbook of Tourism Education (Turizm Eğitimi Uluslar arası El Kitabı)” (Airey ve Tribe, 2005) ve “Global Tourism Higher Education (Küresel Turizm Yüksek Öğretimi)” (Hsu, 2005) gibi uluslararasıda yüksek önem taşıyan ve tanımlanmış kitapların beraberinde “The Journal of Teaching in Travel and Tourism”, “The Journal of Hospitality and Tourism Education” ve “The Journal of Hospitality,

Leisure, Sports and Tourism” benzer özel bilinen turizm eğitimine odaklanmış olan yayınlarda mevcuttur (Ayikoru ve Diğerleri, 2008:191).

Üniversite gibi kurumların amacı turizm eğitimi vermekle beraber öğrencilerin mezun olduktan sonra gelecek iş kariyerlerinde turizm sektöründe kalmaya odaklı olmasıdır. Günümüzde turizm eğitiminin anlamına nasıl nerede eğitilmiş bir şekilde idare olunmasına çok az dikkat edilmektedir ki, bu da eğitilmiş insanların sektörde iş bulmamasına yol açmaktadır. Açıkcası mesleğinde uzmanlaşmış elemanlar alanlarında iş bulamamasının başlıca nedeni eğitimsiz bireylerin sektörde kolay bir şekilde çalıştırılmasıdır. Bu alan ile ilgili olan ilk akademik çalışmalar ekonomik yönde etkileşimi konu alarak çalışılan konulardır. Fakat, 1970. Yıllardan sonra turizm alanı tek ekonomik fayda sağlanması düşüncesinden yükselerek kitlenin kültür, siyasi ve çevresel olarak da fazladan tepki görmeye başlandı. (Inui vd., 2006:25-26). Akademik olarak ise Turizm toplum üzerinde toplumsal ve çevresel alanda da olarak faydalı olacağını ve toplumun ekonomik kalkınmasında ve sürdürülebilir gereksinimi de tetikleyerek ön plana çıkarıldı. (Morgan, 2004:87).

Turizm anlayışı olgunlaşmaya başladığı zamanlarda ilk önceliğini ekonomi ve işletmeye bağlı olan bilim adamlarının ilgilendiği ilk dönemlerde ekonomik etkisine odaklanmışlardı. Turizm, çok hızlı gelişmeğe başlaması ile beraberinde bu sektörün gerek duyduğu mesleki ve yönetsel olarak bilgileri benimsemiş olan insan kaynaklarını ortaya koymak üzere mesleki ve teknik okullar çatısı altında turizm eğitimleri sunulmuş bundan sonra ise kamu ve özel alanlardan kabul gören talep etkileri ile turizmle ilgili farklı bölümler ve okullar yaratılmaya başlanılmıştır. Avrupa’da ise bu turizm eğitimi sunan kurum eğitim ve öğretim gereksinimlerini karşılayabilme gücüne bakmayarak programların doğru bir şekilde tartışmalara devam ettirmiştir. Tartışmalara genellikle dikkat edildiğinde mesleki ve akademik dikkat edilmesini balanslaştırılması üzerinde ayrıcalık tanınmasıdır. Yükseköğretimdeki turizm müfredatı sektör için yönetim bilgisi ve mesleki becerilerle donatılmış personel yetiştirmeye odaklanmış eğiticiler ile birlikte “mesleki” olarak zikredilir. Bu vurgu turizm eğitiminin değerine ve anlamına baştan savmacı bir yaklaşımdır (Inui vd., 2006:25-26).

Yeni bir uygulama alanında eğitim söz konusu olduğunda eğitim bir süreliğine daha önceden kurulmuş disiplinlerin de içinde bulunduğu bölümlere yerleştirilir. Bu bağlamda multi disiplinler eğitimi organize etmek için 4 farklı strateji vardır. Her stratejinin

multidisiplinerliğin doğasından kaynaklanan avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır;

1. Strateji

Özel bir sınıf açmaya yetecek kadar sayıda öğrenci kayıt olmamışsa ekonomi, psikoloji, işletme ve bunun gibi konularda dersler alan sınıfların yer aldığı bölümlere bu konularda turizmden farklı amaçlarla ders alan öğrencilerle birlikte yönlendirilebilirler. Bu stratejide ortaya çıkan problemlerden birisi, öğrencinin bu disiplinlerle turizm arasında bağlantı kurmasına yardımcı olunamamasıdır. Turizm uygulama alanı ve diğer disiplinler arasında bağlantı kurulamaması kapsamlı bir anlayışın kazandırılmamasına sebep olacaktır.

2. Strateji

Bağımsız bölümlerden eğiticiler, turizm öğrencilerinden oluşan özel sınıflara ders vermek üzere getirilirler. Turizm dersleri istatistik, coğrafya, pazarlama ve diğer konularda uzman profesörler gibi eğiticiler tarafından ziyaret edilir. Her biri turizm açısından kendi disiplinine değinir. Ancak bunların birçoğu turizm konusunda uzmanlık geliştirmek için yeterli zaman bulamazlar veya istek duymazlar. Çünkü turizm onlar için ikincil, önemsiz ve part time ilgilendikleri bir konudur. Böylece bu stratejide de diğer bölümlenmiş disiplinlerle turizm arasındaki bağlantıları kuramama problemi çözümlenmemiş olarak kalır.

3. Strateji

Üçüncü Strateji, ikincinin varyasyonudur. Küçük bir turizm alt bölümü veya birimi kurulur. Bu birimin üyeleri turizmin merkezinde yeralan konuları öğretir. Diğer bölümlerden gerekli olan multidisipliner girdileri düzenler. Derslerin çoğu öğrencilere diğer bölümlere dağılmış durumda olan disiplin uzmanları tarafından verilir. Bu strateji de diğer stratejilerdeki potansiyel problemleri barındırmaktadır.

4. Strateji

Dördüncü strateji tartışmalı olmasına rağmen öğrenciler için en ideal olandır. Üniversitelerdeki geleneksel politikalardan dolayı uygulanması kolay değildir. Bu ideal stratejide çeşitli disiplinlerde ve aynı zamanda turizm konusunda da uzmanlaşmış akademisyenlerden oluşan bir turizm bölümü veya okulu oluşturulur. Derslerin tamamı veya birçoğu multidisipliner ekip tarafından verilir. 1980'ler ve 1990'larda gelişmeye başlayan eğilim bu stratejinin uygulanması yönünde gelişmektedir. Zamanla, dikkati yeni uzmanlaşma alanlarına toplamak amacıyla toplumsal faydası azalan eski bölümler ve okullar kapatılırken yeni bölümler ve okullar kurulmaktadır.

Üçüncü ve dördüncü strateji Jafar Jafari tarafından geliştirilen şekil dikkate alınarak uygulanabilir. Özellikle ideal dördüncü strateji açısından bakıldığında, şeklin merkezi etrafında yer alan disiplinlerde uzmanlık sahibi olan akademisyenlerin aynı zamanda merkezde yer alan turizm konusunda da salahiyet sahibi olmaları hayati önem taşıyan ortak özellikleridir (Leiper, 2000:180-182).

İşverenler kalite ölçmeyle ilgili bir kıyaslama aracı da olmadığından turizm eğitimi veren kurumlar ve bu kurumlardan mezun olanlar arasında herhangi bir yargıya varamamaktadırlar (Jenkins, 1996:217). Evans'a (2001) göre turizm sektöründe işverenlerin işe eleman alırken turizmde derece yapmış olma şartı aramayı gereksiz gördüklerini bu durumun işverenlerin bilinçsizliğinden veya turizm bölümlerinden mezun olanların donanımları hakkında fikir sahibi olmamalarından kaynaklandığı düşünülebilir (Evans, 2001 in Ayikoru; Tribe ve Airey 2009:192).

Turizmde müfredat programı hazırlama konusunda paydaş yaklaşımını benimseyen birçok çalışma mevcuttur (Leiper, 1981; Koh, 1995; Tribe, 2002). Bununla birlikte, mesleki turizm eğitiminin sektörün ihtiyaç duyduğu yeteneklere sahip işgücünü sağlamada turizm öğretiminin karşısında daha baskın bir role sahip olduğu sonucuna varan araştırmalar mevcuttur (Cooper ve Shepard 1997; Gillespie ve Baum, 2000). Turizmin toplumsal ve kültürel değişimin güçlü araçlarından biri olmasına rağmen sektörün şekillenmesinde etkili olan eğitim ve sektörel güçler arasında diyalog geliştirmeye yönelik çalışmaların oranı azdır (Blanton, 1981:117).

İngiltere gibi bazı ülkeler için yabancılara verilen eğitim ve öğretim hizmetleri önemli gelir kaynaklarından (Huang ve Busby, 2007:92).

Avustralya'da turizm programı sunan birçok kurum gittikçe büyüyen turizm dünyasının gelecekte sunacağı iş imkanlarına vurgu yaparak öğrenci çekmeye çalışmaktadırlar (Pearce, 2005:263). Turizm lisans programları kendilerini adaylara tanıtırken “kariyer fırsatı” (%77), “istihdam” (%54), “işletmecilik ve yönetim yetenekleri” (%36) ifadelerine vurgu yapmaktadır (Airey ve Johnson, 1998:6-7). Turizm lisans programlarının iş ve kariyer fırsatlarına bu kadar vurgu yapmaları öğrencilerin beklentilerini sektörde istihdam ve kariyer elde etmeye yönlendirmektedir.

Higgins ve Desbiolles turizmi bir sektör olarak dillendirmenin aslında toplum için çok daha geniş alanlarda faydaları olan turizm olgusuna gölge düşürdüğünü vurgulamaktadır (2006:1192).

Daha fazla öğrenci kazanmak için rekabetin artması kurumların dersleri sektörün

ihtiyaçlarına göre düzenlemelerini gerektirmektedir.

Turizm eēitim ēretiminin Şekli ve kalitesi ile ilgili sorunlar aŐaēıdaki temel konular etrafında oluşmaktadır (Mayoka ve Akama 2007:299-300);

Sorun1: İlk olarak, turizm çok parçalı ve çok yönlü bir sektör olduēundan ele alırken sınırlarını çizmek çok zordur. Sektörün alanına giren ve sektörü ilgilendiren konuları kapsayan müfredatın ve ders içeriklerinin sistematik bir Şekilde planlanması ve geliştirilmesi önemli bir küresel olgu olarak turizmle ilgili çeşitli faaliyetlerin uygun Şekilde anlaşılması için önem taşımaktadır. Hal böyle olunca, kamu ve özel sektör, sektörün gerçekten neyi kapsadıēı ve neyin turizm eēitim ēretimi için gerekli olduēu konusunda fikir birliēinden yoksun kalmaktadır. Sonuç olarak sektörün eēitim ēretim konusundaki ihtiyaçları çeşitlilik göstermekte ve tanımlanması kolay olmamaktadır.

Sorun 2: İkinci olarak, birçok ülkede ve kurumda turizmin genel eēitim politikasının neresinde yer alacaēı konusunda fikir veya uygulama birliēi yoktur. Bunun sonucunda turizm birçok kurumda ilgisi olmayan bölümlere eklenmiştir. Bu bölümlerden bazıları coērafya, sosyoloji, ormancılık, evre, işletme benzerleridir. Bu durum turizmin akademik bir disiplin olarak geniş akademik çevrelerde kendini kabul ettirememiŐ olmasıyla ilgilidir. Turizmin ihtiyaç duyduēu gereklilikleri saēlayabilen akademisyenlerin sayısının yetersiz olmasından dolayı turizm daha oturmuŐ disiplinleri zenginleştirmek için bir alan olarak sunulmuŐtur. Bununla birlikte, Leiper (1981) yaptıēı çalışmada var olan bilgiyi organize ederek yeni disiplinlerin oluŐturulabileceēini ve böyle bir disiplinin bir interdisipliner yaklaşımın merkezi olabileceēini ortaya koymuştur. Buna raēmen, Turizm eēiticilerinin büyük bir kısmı turizm konusunda ihtisas sahibi olmayan ancak turizmle ilgili olduēu kabul edilen sosyoloji ve coērafya gibi alanlardan gelmiştir. Bunun sonucunda turizmle ilgili birçok programda uygulanan eēitim ēretim yaklaŐımlarında bir tutarlılık bulunmamaktadır. Kaliteli bir turizm eēitim ēretiminin saēlanamaması önemli bir problem olarak varlıēını sürdürmektedir.

Sorun 3: nc olarak, akademik ve uygulama temelinde konunun geleceēinin eēitimciler ve diēer ilgili kesimler arasında tartıŐılmasını

sağlayacak kurumsallaşmış toplantıların yetersizliği söz konusudur. Teorik çerçeveye odaklanmışlık ve turizme uygun bir anlayışın eksikliği turizm eğitiminde açık bir yön bulunamamasına sebep olmaktadır. Bu durum turizmin akademik bir çalışma alanı olarak çok genç olmasından da kaynaklanmaktadır.

Sorun 4: Dördüncü olarak, sektör ve eğitim öğretim kurumları arasında koordinasyon eksikliği söz konusudur. Sektörün tüm mezunları istihdam etme kapasitesi sınırlıdır. Buna ek olarak turizm sektöründe turizme önemli bir toplumsal ve ekonomik küresel bir olgu olarak yön verecek turizm eğitimi teorileri ve kavramlarına hakim olmaktan uzak girişimciler baskındır ve kontrolü ellerinde tutmaktadırlar. Bütün bu konuların genel etkisi ve eğitim-öğretim, eğitim sistemi ve istihdamla ilişkili olması çok büyük bir mesele ile uğraşmak anlamına gelmektedir. Turizm eğitim programlarının ve müfredatlarının dizayn edilmesi, geliştirilmesi ve uygulanmasında paydaşların çeşitliliği ve konuların kompleksliğinin farkına varılması ihtiyacı vardır. Turizm eğitim ve öğretiminin planlanması hükümetlerin ilgisini yeterince çekmemektedir.

Turizm sektörünün sınırlarını çizmek çok zor olduğu için sektörün alanına giren ve sektörü ilgilendiren konuları kapsayan müfredatın ve ders içeriklerinin sistematik bir şekilde planlanması ve geliştirilmesi önemli olduğu kadar zor hale gelmektedir (Mayoka ve Akama 2007:299). Şekil 2 Turizm olgusunu oluşturan unsurları bir arada göstermektedir. Mesleki turizm eğitimi ve turizm öğretiminde bu unsurlar dikkate alınarak müfredat geliştirilmelidir.

Kaynak: Goeldner ve Ritchie (2006:14).

Turizm programlarının en önemli problemleri kalifiye eğitici personele sahip

olmamaları, müfredatların paydaşların beklentilerini karşılamaktan uzak dizayn edilmiş olması, uygulamalı eğitim olanaklarının sınırlılığı ve kalifiye mezunların sektörde istihdamının sağlanamamasıdır (Okumuş ve Yağcı, 2005:112). Bu durumda, müfredatların, paydaşların beklentilerini dikkate alarak hazırlanması turizm eğitimi konusundaki şikayetlerin en aza indirilmesinde denenmesi gereken bir yoldur. Teorik ve uygulamalı eğitim programlarının tasarımı, geliştirilmesi ve uygulanmasında rol alan paydaşlar (girişimciler, öğrenciler, eğitim kurumları ve devlet kurumları) tarafından kısa vadeli ve dar bir bakış açısıyla alınan kararlar, turizm mezunu olmayan veya turizmden farklı bir eğitim almış mezunlardan oluşan çalışanlar sektöründe oldukça hakim görülmektedir. Zagonari (2009:3) geliştirdiği bir modelle turizm öğretimi almış personelin hakim olduğu sektörde stratejik olarak optimal uzun vadeli dengenin sağlanabileceğini ortaya koymuştur. Teorik turizm eğitimi almış personele vurgu yapılması uygulamalı eğitim almış olan personele zarar verecekmiş gibi görünmesine rağmen aslında teorik turizm eğitimi almış personelin sektörde istihdam edilmesi statik unsur olan uygulamalı turizm eğitimi almış olan öğrencilerin istihdamını arttıracaktır. Devletin ilgili kurumları kanunlar veya yönetmeliklerle turizm eğitimi almış öğrencilerin istihdamını turizm dışında eğitim almış olanların istihdamdaki oranını sınırlayacak düzenlemeler ve politikalar geliştirmelidir.

Turizme felsefi açıdan baktığımızda bu alan ile ilgilenenler turizm işletmecilik sektörüne giren ekonomik kalkınmaya fayda sağlayacak ve burada çalışan insan gücüne hayatlarında refah seviyelerinin yükseltilmesinde önemli bir rol taşıyacağını açıklamaktadır. (Tribe, 2002:354).

Üniversite seviyesinde eğitim alan öğrenciler için içeriklerin ders programlarında ne kadar önem taşıdığını ve bunun kitle ve felsefi düzeyinde turizm eğitiminde müfredatta toplumsal ve felsefi bakış açısından dikkate alınmalıdır. Turizmde yüksek öğretimin rolünün ne olduğu ve ne olması gerektiği tartışmaları mesleki becerilere sahip olan ama aynı zamanda da epistemoloji (bilimsel kuram) bilen derin düşünebilen mezunlar vermek gerektiğini tanımlamaktadır. İyi mesleki eğitim almış bireyler sektörün her zaman ihtiyaç duyduğu insanlardır. Kendini geliştiren mezun olacak kişiler ise ülke çapında turizmin ülke ekonomisine büyük bir katkıda bulunacağını analiz ederek, farklı boyutlarda olan konferans ve araştırmalara katılan kişilerdir. Teorik sunulan turizm eğitimine sahiplenmiş, derin düşünebilen mezunların gelecekte mezun olduktan sonra iş bulmasını sağlanması mesleki turizm eğitimi ve öğretimi arasındaki bu balansın

dengelemesi, mesleki turizm almış kişilerin daha iyi yerlere istihdam olmasını sağlayacaktır ve sürdürülebilir turizm kalkınmasının gerçekleşmesinde büyük bir katkıda bulunmuş olacaktır. Günümüzde Turizmin en görülebilen etkisi ise toplum üzerindeki etkisidir. Toplumsal bir olgu olarak turizm toplumsal ideolojiler üretir. Turizmin ekonomik etkileri de mevcuttur, ama tek bu etkiden konuşmak tüm faydaları bir şekilde basite indirgemiş olmasını ifade etmektedir. (Inui vd., 2006:33).

2.4. Azerbaycan Turizmi Tarihi

Azerbaycan'a yapılan ilk seyahatlere bakıldığında yapılan bu seyahatlerin tarihinin milattan önceye dayandığını ve seyahatlerin yapılma amaçlarının ticari, dini, siyasi ve algı üzerine olduğu görülmektedir. Azerbaycan'a seyahat edenler arasında Plinin, Plutarch, Herodot, Ptolomey ve Strabon yer almaktadır. Azerbaycan'ın antik çağlarda Tarihi İpek Yolu üzerinde yerleşmesi tacir ve kervanları kabul eden ülke konumuna gelmesine neden olmaktadır. Bu durum ülkede bu alanda altyapının, kervansaray ve hanların oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle İpek Yolu üzerinde yerleşen Tebriz, Marağa, Erdebil, Gence, Nahcivan, Ordubad, Nuha (Şeki) şehirlerinin gelişmesi ve uluslararası alanda ticari şehirler olarak bilinmesine neden olmuştur (Aslanov, 2011: 22).

Çağdaş anlamda Azerbaycan'da turizmin gelişimini tarihçiler 1908 yılına dayandırmaktadır. Bunun nedeni olarak Kırım – Kafkas dağ kulübünün şubelerinden birinin 1908 yılında Azerbaycan'da açılması gösterilmektedir. Sovyetler zamanında Azerbaycan'da turizm merkezleri, tatil köyleri ve sanatoryumlar ağı yaratılmıştır. Turizm alanında çalışan uzmanlara göre Sovyet zamanında Azerbaycan turizm alanında en yüksek gelişim düzeyine 1987 yılında ulaşmıştır. 1987 yılında yurtdışından 50, Sovyetler Birliğinin farklı bölgelerinden ise yaklaşık 250 bin turist Azerbaycan'ı ziyaret etmiştir (Hüseyn, 2015: 120). Azerbaycan SSC Bakanlar Kurulunun 1984 yılında kabul etmiş olduğu karara göre Azerbaycan SSC'de 2000 yılına kadar Turizm geliştirme planı kabul edilmiştir. Yapılmış olan bu plan turizm alanında yapılan ilk ve bu güne kadar en uzun vadeli plan olma özelliğine sahip olmaktadır. Genel olarak Sovyet zamanında iç turizm ile Sendikalar, yurt dışından gelen turistler ile ise "İnturist" şirketi ilgilenmekteydi. Bakanlar Kurulu bünyesinde yerel bir kurum olan Turizm Konseyi daha çok siyasi konular ile uğraşmaktadır. Eylül 1991'de mevcut yapılar kaldırıldı ve yerine Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kuruluna bağlı Dış Turizm Konseyi oluşturuldu. 2001 yılından bu

yana, devletin ÷lkedeki turizm politikası, merkezi yürütme organı olan bakanlık tarafından uygulanmaktadır (Aslanov, 2011: 22-23).

2.4.1. Azerbaycan Turizm Potansiyeli

Doğa: Azerbaycan eşsiz coğrafi, jeopolitik ve iklimsel özelliklere sahip zengin bir bölgede yer almaktadır. Azerbaycan Cumhuriyetinin yüzölçümü 86.6 bin km² olmasına karşın burada 9 iklim tipi (yarı çöl ve kurak step ikliminden dağ tundra iklimine kadar) gör÷lmektedir (Özcan ve Bilgin, 2011: 57). Bozkır safariler, zirveler dağcıları, Hazar dalgıçları, orman ve milli parklar ise ekoturistler için odak noktası olmaktadır. Azerbaycan'da sekiz milli park bulunmakta ve milli park alanı ÷lkenin %3.1'ni oluşturmaktadır. Azerbaycan ormanlarının toplam alanı 989.4 bin hektar olmakta ve bu alan ÷lke topraklarının %11.4'nü oluşturmaktadır bulunmaktadır (Aslanov, 2011: 23). Azerbaycan'da 4500 bitki türü bulunmaktadır. Bu Kafkasya'daki bitki kompozisyonunun %64'nü oluşturmaktadır. Modern Azerbaycan faunası 18000 olmaktadır (Aşurov, 2016: 11). Azerbaycan zengin hidrokarbon rezervlerine sahip olmaktadır. Geniş yayılmış olan Naftalan karbonu, çeşitli hastalıkların tedavisinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Azerbaycan göller açısından da zengin olmakta ve ÷lkede 250 göl bulunmaktadır. Dünyada en büyük göl olarak bilinen Hazar Denizi köken olarak benzersiz olmakta ve zengin bir biyolojik çeşitliliğe sahip olmaktadır. Hazar'da deniz faunasının 1332 türü ve 111 balık türü bulunmaktadır (Aslanov, 2011: 23).

K÷ltür Turizmi: Azerbaycan ilginç bir tarihi ve k÷ltürel mirasa sahip olmaktadır. Beş bin yıllık devletçilik geleneği, tarihi işgaller ve üç dinin var olması (ateş tapma, Hristiyanlık ve İslam) var olması bunun en önemli nedenini oluşturmaktadır. Azerbaycan'da yerel ve dünya öneme sahip korunan alanların sayısı 6308 olmaktadır. Bu alanlara İçerişehir, Nardaran Kalesi, Gebele, Gobustan vb. gösterilebilmektedir (Aslanov, 2011: 23). K÷ltür turizminin mevsimsellik özelliğinin olmaması, gelen turistlerin diğer turizm türlerine katılan turistlere göre ekonomik açıdan daha güçlü ve bilgili olmaları nedeniyle daha fazla önem verilmektedir. Azerbaycan'da var olan türbeler (Mömüne Hatun, Diribaba vb.), halı sanatı (Lahıc, Şeki), arkeoloji kazı alanları (Naringala, Şehristan), kaleler (G÷l÷stan), Azerbaycan mutfağı vb. k÷ltür turizmi alanında kullanılmaktadır (Allaqiyeva, 2012: 84-85).

Uygun İnsan Potansiyeli: Azerbaycan'ın doğu ile batının kesişme noktasında olması, bu bölgede üç büyük dinin bir arada yaşaması nüfusun yüksek hoşgör÷ ve

misafirperverlik kültürünün oluşmasında etkili olmaktadır. Azerbaycan insanının özellikleri arasında yer alan hoşgörü ve misafirperverlik turizm için çok önemli bir fırsat olarak nitelendirilmektedir. Misafirperverlik kültürünün turizmde hizmet kültürüne çevrilmesi ülkede turizm gelişmesine ivme kazandırmaktadır. Özellikle hoşgörü (tolerantlık) Azerbaycan halkının önemli bir değeri olarak görülmekte ve dünya halklarına bir örnek olarak sunulmaktadır. Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de üç büyük dine anıtları bir fotoğrafa sığdırmak mümkün olmaktadır (Aslanov, 2011: 23).

Tarım Turizmi (Agro Turizm): Azerbaycan'da tarım turizmi mevsimlik karakter taşımakta ve sadece yaz aylarında uygulanmaktadır. Azerbaycan'da tarım turizmi genel olarak Nabran bölgesinde, Guba (Quba), Shaki (Şəki), Şamahı (Şamaxı), Göygöl, Lenkaran (Lənkəran) bölgelerinde yaygın olmaktadır. Naftalan kentinde Galaaltı, Lenkaran ve Masallı şehirlerinde bulunan kaplıcalara gelen turistler bu alanlara yakın olan köylerden evler kiralarak bu evlerde konaklamaktadırlar. Fakat bu alanlarda yeterli düzeyde altyapının olmadığı ve bu nedenle gelen turistlerin zor durumda kaldığı görülmektedir (Bilalov ve Yusupov, 2012: 72).

Spor Turizmi: Azerbaycan'da spor turizmine özel ilgi gösterilmektedir. Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in 2011 yılını turizm, 2012 yılını ise spor yılı olarak ilan etmesi bunun en bariz göstericisi olmaktadır. Genel olarak 2005-2015 yılları arasında Azerbaycan'da 300'den fazla uluslararası spor yarışması yapılmıştır. FIFA U-17 Kadınlar arası dünya kupası, 2015 yılında ilk kez düzenlenen Avrupa oyunları örnek olarak gösterilebilmektedir. Bunun sonucu olarak Azerbaycan spor yarışlarına ev sahipliği yapmaya ilişkin tecrübe elde etmiştir (Orucova, 2015: 65).

Gastronomi Turizmi: Azerbaycan milli mutfağının tarihi, halkın kendi tarihi kadar eski olmaktadır. Azerbaycan mutfağı tarihi kökleri ve özgünlüğü ile bulunduğu bölgenin özelliklerini barındırmakla birlikte aynı zamanda bir o kadar da farklı olmaktadır. Azerbaycan mutfağı tadı ve hazırlanışının yanı sıra koyu baharatların ve tatlandırıcıların kullanılması ile Doğu mutfağına daha yakın olmaktadır. Azerbaycan bulunmuş olduğu coğrafi konumu nedeniyle milli ulusal mutfağının oluşumunu sağlamaktadır. Bu ulusal mutfak turizm için büyük oranda fırsatlar sunmaktadır. Azerbaycan mutfağında yüksek kalorili et yemekleri, balık yemekleri, vejetaryen uyumlu yeşillik ve sebzelerden hazırlanmış yemeklerden oluşmaktadır. Azerbaycan yerli şaraplar, mineral sular, yerli turşular ve tatlılar ile ilgi çekmektedir (Aslanov, 2011: 23-24).

Sağlık turizmi: Azərbaycan'da tedavi edici özelliklere sahip 1500'den fazla maden ve termal sular, dört çamur volkanı ve bir tedavi edici özelliğe sahip petrol kaynağı bulunmaktadır. Maden ve termal suların ülke genelinde bakıldığında mineral suların Küçük Kafkasya ve Nahcivan'da, termal suların ise Büyük Kafkasya ve Abşeron bölgesinde olduğu görülmektedir. Bu kaynaklar ile Azərbaycan'da sağlık turizminin geliştirilmesi mümkün olmaktadır (Ağakişiyeva, 2015: 40-41).

2.5. Azərbaycan Eğitim Sistemi

Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Sistemi Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Kanununa esasen düzenlenmektedir. Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Sisteminin yağısı Eğitim Kanunun 17. maddesi gereğince aşağıdaki gibi olmaktadır.

- Okul Öncesi Eğitim (Məktəbəqədər Təhsil)
- Genel Eğitim (Ümumi Təhsil)
 - İlk Öğretim (İbtidai Təhsil)
 - Orta Öğretim (Ümumi Orta Təhsil)
 - Lise (Tam Orta Təhsil)
- Mesleki Eğitimi (Peşə Təhsili)
 - İlk Mesleki Eğitim (İlk Peşə Təhsili)
 - Teknik Meslek Eğitim (Texniki Peşə Təhsili)
 - Yüksek Teknik Meslek Eğitim (Yüksək Texniki Peşə Təhsili)
- Meslek Yüksek Okulu (Orta İxtisas Təhsili)
- Yüksek Öğretim (Ali Təhsil)
 - Lisans (Bakalavriat)
 - Yüksek Lisans (Magistratura)
 - Doktora (Doktorantura)

2.5.1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim eğitimin ilk aşaması olup, ailenin ve toplumun çıkarları doğrultusunda, erken yaşlardan itibaren çocukların zihinsel, fiziksel ve psikolojik gelişimini, basit çalışma alışkanlıklarının, yeteneklerin kazanılması ve ortaya çıkarılmasını, sağlığın korunması ve insanlara duyarlı tutumun oluşmasını sağlamaktadır (Eğitim Kanunu Madde 18.1). Bu kanun doğrultusunda okul öncesi eğitim 1.5 ve 6 yaş

arası çocukların okul öncesi eğitim ailelerinde veya okul öncesi eğitim kurumlarında verilmektedir (Mammadov, 2008: 31).

2.5.2. Genel Eğitim

Azerbaycan eğitim sisteminde genel eğitim ilkököl, ortaokul ve lise olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. İlkokul eğitimine altı yaşının bitirmiş çocuklar kabul edilmektedir (Ergün, 1997: 513). İlköğretim ile öğrencilere okuma, yazma hesaplama becerileri aşılacak, onlara insan, toplum ve doğa ile ilgili ilkin bilgileri aktarma, mantıksal düşüncenin unsurları, estetik, sanatsal zevk ve diğer özellikler hakkında temel yaşam bilgilerinin oluşturulması amaçlanmaktadır (Eğitim Kanunu Madde 19).

Ortaokul: Azerbaycan'da ortaokul 5-8. sınıfları kapsamakta olup ve alınması zorunlu bir eğitimidir. Orta okulu bitiren öğrenciler lise eğitimine devam edebilmek için belirlenmiş olan sınavlara tabii tutulmaktadır (Mammadov, 2008: 38). Ortaokulun amacı, öğrencilerin sözlü ve yazılı kültürlerini, iletişim becerilerini, bilişsel etkinliklerini ve mantıksal düşüncelerini geliştirmek, müfredatta yer alan konularla ilgili bilgi ve fikirlerin yanı sıra dünya medeniyetinin gelişimi, modern bilgi ve iletişim araçlarını kullanma becerisini oluşturmak ve gelecekteki hareket tarzlarını değerlendirmek ve belirlemekten oluşmaktadır (Eğitim Kanunu Madde 19).

Lise: Azerbaycan lise eğitimi 9-11. sınıfları kapsamaktadır. Lise eğitimi veren sınıflarda öğrenci sayısı 15 ve 29 öğrenci arasında değişmektedir. Öğrenci sayısı 30 olduk da ise sınıflar ikiye ayrılmaktadır (Ergün, 1997: 513). Lise eğitiminde öğrencilerinin yeteneklerinin gerçekleştirilmesi, bağımsız yaşam ve kariyer seçimine hazırlık, aktif vatandaşlığın oluşturulması, ulusal ve evrensel değerlere saygı ve hoşgörü, insan hakları ve özgürlükleri, modern bilgi ve iletişim teknolojilerinin ve diğer teknik araçların özgürce kullanılması, ekonomik bilginin temellerine hakim olmak, bir veya daha fazla yabancı dilde iletişim kurmak becerisinin aşılması amaçlanmaktadır (Eğitim Kanunu Madde 19).

2.5.3. Mesleki Eğitim

Azerbaycan'da mesleki eğitim toplumun farklı gelişim aşamalarında oluşarak ekonominin tüm sektörlerinde kalifiye eleman yetiştirilmesinde önemli yere sahip olmaktadır. Teknik ve mesleki eğitim 1982-1996 yılları arasında daha fazla gelişim göstermiş ve bu zaman 100'den fazla meslek eğitim veren okullar kurulmuştur.

Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu 23 Ağustos 1996 yılında mesleki eğitimi iyileştirmeye yönelik önlemler hakkında karar almıştır. Bu bağlamda mesleki eğitim veren kurumların durumları incelenmiş, geçersiz sayılan mesleki eğitimlerin verilmesi durdurulurken yeni gerekli görülen meslek gruplarında eğitimler vermeye başlanmıştır. Azerbaycan Cumhurbaşkanının 6 Aralık 2016 yılında imzalamış olduğu Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde mesleki eğitim ve öğretim yolunda Stratejik yol haritası belirlenmiştir. Bu kararname 2025 yılına kadar mesleki eğitim ve öğretimde vizyon belirleyecek nitelikte olmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı sisteminde turizm personeli yetiştirmek için meslek okulu, mesleki eğitim merkezi ve meslek lisesi olmak üzere 19 mesleki eğitim kurumu bulunmaktadır. Bu mesleki eğitim kurumlarında barmen, garson, aşçı, seyahat acentesi, resepsiyon görevlisi vb. alanlarda eğitimler verilmektedir. Mesleki eğitim kurumlarında uygulama alanı ve staj olanaklarının olmaması bu kurumlardan mezun olan öğrencilerin iş bulma zamanı sorun yaşamalarına neden olmaktadır (Aslanov ve Memmedova, 2016: 11-19).

2.5.4. Meslek Yüksek Okulları

Meslek Yüksek Okulları, toplumun ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarına göre genel orta öğretim ve tam orta öğretim temelinde farklı faaliyet alanları için çeşitli uzmanlık alanlarında mesleki eğitim almış uzmanların yetiştirilmesini sağlamaktadır (Eğitim Kanunu Madde 21). Gelişmenin her geçen gün durmadan ve hızlı bir şekilde devam ettiği bir zamanda devlet ülkedeki eleman ihtiyacını karşılamak için adımlar atmaktadır. Bu nedenle özellikle meslek okulları gibi kısa sürede personel yetiştiren eğitim kurumlarına daha fazla önem verilmektedir. Meslek Yüksek Okulları yükseköğretimden bir kademe aşağıda fakat liseden bir kademe daha üstte olmaktadır. Meslek Yüksekokullarında eğitim kısa sürede tamamlanmakta ve öğrenciler küçük uzman adı alarak bu okullardan mezun olmaktadır (Mammadov, 2008: 54).

2.5.5. Yüksek Öğretim

Yükseköğretim düzeyinde, toplumun ve işgücü piyasasının ihtiyaçları dikkate alınarak yüksek nitelikli uzmanların, bilimsel ve bilimsel-pedagojik personelin eğitimi gerçekleştirilmektedir (Eğitim Kanunu Madde 22.1). Azerbaycan'da yükseköğretim üç kademedен oluşmaktadır. Birinci kademeyi bitiren öğrencilere lisans derecesi verilmektedir. Lisans derecesi almış öğrenciler sınava tabii tutularak yükseköğrenimin ikinci kademesi olan yüksek lisansa başlamaktadır. Yüksek lisansı bitiren öğrenciler ise

yine sınava tabii tutularak yükseköğrenimin sonucu kademesi olan üçüncü kademeye başlamaktadır (Ergün, 1997:506).

2.6. Azerbaycan Turizm Eğitimi

Azerbaycan’da turizm eğitimi temel olarak Azerbaycan Turizm ve Menecment (İşletme) Üniversitesinde yapılmaktadır. Azerbaycan’da turizm alanında sürdürülebilir kalkınmanın bir sonucu olarak, profesyonel kadro ihtiyacını karşılamak amacıyla Azerbaycan Cumhurbaşkanının 25 Ağustos 2005 yılı 925 sayılı kararnamesi ve Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun 13 Şubat 2006 yılı 45 sayılı kararı ile Azerbaycan Turizm Enstitüsü Kurulmuştur. 22 Aralık 2014 yılı Azerbaycan Cumhurbaşkanı kararnamesi ile Kültür ve Turizm Bakanlığının Turizm Enstitüsü bünyesinde yükseköğrenimin her seviyesinde turizm ve yönetim alanında eğitim veren Azerbaycan Turizm ve Menecment (İşletme) Üniversitesinin kurulması kararı alınmıştır. Azerbaycan Turizm Enstitüsünün yeni kimlik elde etmesi yeni olanaklara ulaşmasına neden olmaktadır (Aslanov ve Memmedova, 2017: 9-10). Azerbaycan Turizm ve Menecment (İşletme) Üniversitesinde bulunan fakülte ve bölümler aşağıdaki gibi olmaktadır

2.7. Türkiye’de Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Yapılan literatür çalışması zamanı turizm eğitimi üzerinde genel bir inceleme (Erdoğan ve Yıldırım, 2014), mesleki eğitim (Aksu ve Bucak, 2012), rekreasyon bölümü müfredatı (Server ve Buzlu, 2015; Tütüncü vd., 2019), turizm rehberliği bölüm müfredatı (İşçeli ve Kılıç, 2018; Yenipınar ve Kardaş, 2019), turizm eğitimi müfredatında kültürel miras (Pelit vd., 2018), kırsal turizm ile uyumlu müfredat (Uygun vd., 2019), turizm işletmeciliği bölümünde müfredat (Kaplanseren ve Aksatan, 2019) vb. konularda araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Turizm eğitimi ile ilgili yapılmış bazı çalışmalar aşağıda verilmektedir.

Aksu ve Bucak (2012) araştırmalarında turizmde mesleki eğitim konusunu ele almaktadır. Çalışma sonucunda Türkiye’de yeni okul açılacaksa veya kontenjanlar yükseltilecekse piramit dikkate alınarak yapılması gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Bunun yapılmadığı zamanda ise turizm için gerekli eğitimli personel sayısında fazlalık veya yetersizlik ortaya çıkabilmektedir.

Erdoğan ve Yıldırım (2014) araştırmasında lisans düzeyinde verilen turizm eğitimi üzerinde genel bir inceleme yapılmaktadır. Araştırmada turizmde uluslararası standartlar düzeyinde bir yapının oluşturulması için bütünleşik ve istikrarlı bir turizm eğitim politikası oluşturulması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Sever ve Buzlu (2015) çalışmasında turizm fakülteleri bünyesinde rekreasyon programları için müfredat önerisini ele almaktadır. Çalışmada elde edilen ilk çıkarım rekreasyonun multidisipliner bir alan olduğu ve farklı bilim alanları altında farklı yönleriyle ele alındığı yönünde olmaktadır. Çalışmada BESYO ve Turizm Fakülteleri bünyesinde rekreasyon bölümlerinin misyonlarının farklı olduğu ve bu nedenle müfredat kapsamlarının bir birinden farklı olabileceğine vurgu yapılmaktadır.

İşçeli ve Kılıç (2018) çalışmalarında turizm rehberliği eğitimi veren fakültelerin müfredatlarını ele almaktadır. Çalışma sonucunda turizm rehberliği verilen bölümlerin adları Turizm Rehberliği, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği olduğu görülmektedir. Çalışmada aynı zamanda bu bölümlerde verilen derslerin isimlerinin bölümlere göre farklılık gösterdiği sonucu elde edilmektedir.

Pelit vd., (2018) araştırmalarında turizm eğitimi veren kurumların müfredatlarında kültürel mirasın sürdürülebilirliği konusunu ele almaktadırlar. Bu bağlamda devlet ve vakıf üniversitelerinin turizm müfredatları incelemeye tabii tutulmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda üniversiteler arasında ders ismi konusunda bir fikir birliğinin olmadığı görülmektedir. Araştırmada kültürel miras ve sürdürülebilirlik konusu ile ilgili derslerin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Uygun vd., (2019) çalışmasında turizm eğitimi veren üniversitelerin ders programlarını kırsal turizm açısından ele almaktadır. Bu kapsamda 51 üniversitenin ders programları incelenmektedir. Araştırma sonucunda sadece turizm işletmeciliği ve konaklama işletmeciliği bölümlerinin ders programlarında kırsal turizm ve kırsal turizm ile ilgili derslerin verildiği sonucu elde edilmektedir.

Kaplanseren ve Aksatan (2019) çalışmalarında turizm işletmeciliği lisans programlarında ki müfredatında teknoloji derslerini incelemektedir. Bu bağlamda 38 turizm işletmeciliği programı incelenmektedir. Çalışma sonucunda turizm işletmeciliği lisans programlarında teknoloji ile ilgili derslerin temel bilgi teknolojileri, yönetim bilişim sistemleri, elektronik disiplinler ve otomasyon sistemleri olduğu sonucuna

ulaşılmaktadır. Aynı zamanda teknik personel sayısının kısıtlı oluşu, mevcut yasal düzenlemeler, uzman öğretim elemanlarının sayıca az olması ve akademisyenlerin yaş faktörü teknoloji ile ilgili derslerin sayısı üzerinde etkili olmaktadır.

Tütüncü vd., (2019) araştırmasında rekreasyon yönetimi ve turizm işletmeciliği bölüm müfredatını karşılaştırarak benzerlik ve farklılıkları ortaya çıkarmaktadır. Çalışma Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi (AHBVÜ) ve Akdeniz Üniversitesi Rekreasyon Yönetimi ve İşletme Yönetimi bölümleri arasında yapılmaktadır. Çalışma sonucunda özellikle AHBVÜ’nde Rekreasyon Yönetimi ve Turizm İşletmeciliği bölümlerinin müfredatlarının önemli oranda benzer olduğu görülmektedir.

Yenipınar ve Kardaş (2019) çalışmalarında turizm rehberliği bölümlerinde müfredat sorunlarını ele almaktadır. Yapılan çalışma sonucunda lisans eğitim programlarındaki temel teorik derslerin beklentileri karşılar nitelikte olduğu ancak turizm de güncel konular, yabancı dil eğitimi, bölgesel temalı dersler ve teknik uygulamalı derslerin nispeten sınırlı kaldığı görülmektedir. Turizm eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar tablo da özet olarak gösterilmektedir.

Tablo 3: Türkiye’de Turizm Eğitim İle İlgili Yapılan Çalışmalar Özet Tablo

Yazar / Yıl	Konu	Sonuç
Aksu ve Bucak (2012)	Turizmde mesleki eğitim	Türkiye’de okul açılacak ve kontenjan belirlendiği zaman mevcut durum dikkate alınmalıdır. Bu olmadığı zaman personel fazlalığı ve yetersizliği ortaya çıkmaktadır.
Erdoğan ve Yıldırım (2014)	Lisans düzeyinde verilen turizm eğitimi üzerinde genel bir inceleme	Uluslararası standartlar ile uyumlu turizm eğitim politikası oluşturmak gerekmektedir.
Sever ve Buzlu (2015)	Turizm fakülteleri bünyesinde rekreasyon programları için müfredat önerisi	Rekreasyon farklı bilim alanları altında farklı yönleriyle ele alınmaktadır. BESYO ve Turizm Fakülteleri bünyesinde rekreasyon bölümlerinin müfredat kapsamlarının farklı olması gerekmektedir.
İşçeli ve Kılıç (2018)	Turizm rehberliği eğitimi veren fakültelerin müfredatları	Turizm rehberliği verilen bölümlerin adları Turizm Rehberliği, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği şeklinde olmaktadır. Bu bölümlerde verilen dersler farklılık göstermektedir.
Pelit vd., (2018)	Turizm eğitimi veren kurumların müfredatlarında kültürel mirasın sürdürülebilirliği	Kültürel miras ve sürdürülebilirlik konusu ile ilgili derslerin yetersiz olduğu görülmektedir.
Uygun vd., (2019)	Turizm eğitimi veren üniversitelerin ders programlarını kırsal turizm açısından ele alınmaktadır.	Turizm işletmeciliği ve konaklama işletmeciliği bölümlerinin ders programlarında kırsal turizm ve kırsal turizm ile ilgili derslerin verildiği görülmektedir.
Kaplanşeren ve Aksatan (2019)	Turizm işletmeciliği lisans programlarında ki müfredatında teknoloji dersleri	Turizm işletmeciliği lisans programlarında teknoloji ile ilgili derslerin temel bilgi teknolojileri, yönetim bilişim sistemleri, elektronik disiplinler ve otomasyon sistemleri olduğu görülmektedir.

**Tablo 3: Türkiye’de Turizm Eğitim İle İlgili Yapılan Çalışmalar Özet Tablo
(Devamı)**

Tütüncü vd., (2019)	Rekreasyon yönetimi ve turizm işletmeciliği bölüm müfredatı karşılaştırılmaktadır.	AHBVÜ’nde Rekreasyon Yönetimi ve Turizm İşletmeciliği bölümlerinin müfredatlarının önemli oranda benzer olduğu görülmektedir.
Yenipınar ve Kardaş (2019)	Turizm rehberliği bölümlerinde müfredat sorunları	Lisans eğitim programlarındaki temel teorik derslerin beklentileri karşılar nitelikte olmaktadır. Ancak turizm de güncel konular, yabancı dil eğitimi, bölgesel temalı dersler ve teknik uygulamalı derslerin nispeten sınırlı kalmaktadır.

Tablo 5’de Türkiye’de turizm eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalara; turizm eğitimi üzerinde genel bir inceleme (Erdoğan ve Yıldırım, 2014), mesleki eğitim (Aksu ve Bucak, 2012), rekreasyon bölümü müfredatı (Server ve Buzlu, 2015; Tütüncü vd., 2019), turizm rehberliği bölüm müfredatı (İşçeli ve Kılıç, 2018; Yenipınar ve Kardaş, 2019), turizm eğitimi müfredatında kültürel miras (Pelit vd., 2018), kırsal turizm ile uyumlu müfredat (Uygun vd., 2019), turizm işletmeciliği bölümünde müfredat (Kaplanseren ve Aksatan, 2019) çalışmalarına yer verildiği görülmektedir.

2.8. Azerbaycan’da Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Azerbaycan’da turizm eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların turizm personelinin yetiştirilmesinde kalite güvencesi (Nesirli, 2011), Turizm personelinin eğitim motivasyonu (Muradzade, 2012), turizm gelişimi için personel eğitimi (Hüseynov, 2012), Azerbaycan dilinde turizm terimleri (Memmedli, 2015), mesleki eğitim (Aslanov ve Memmedova, 2016), Üniversitedeki bölümlerin rekabet ortamı (Aslanov ve Memmedova, 2017), vd., çalışmalar yapılmaktadır. Azerbaycan’da turizm eğitimi ile ilgili yapılan birkaç çalışma aşağıda gösterilmektedir.

Nesirli (2011)’de nitelikli turizm personelinin yetiştirilmesinde kalite güvence sorunlarını ele aldığı çalışmasında Azerbaycan’da turizm eğitiminin durumu ve sorunlarını ele almaktadır. Çalışmada turizm eğitiminin tarihi ve gelişmesine değinilmektedir. Çalışmada öğrenci özerklik sisteminin gelişimine, şeffaflığın

sağlanması, teknoloji yönelimli eğitimin gelişmesi ve bilimsel çalışmalarının etkinliğin artırılmasının gerekli olduğu vurgulanmaktadır.

Muradzade (2012) araştırmasında turizm personelinin eğitim motivasyon problemleri ele alınmaktadır. Araştırma sonucunda iyi olarak çalışması için öğrenme motivasyonu oluşturma'nın gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Araştırmada eğitimci ve psikologların öğrenme motivasyonu konusunda çalışmalar yapmaları ve bilimsel yayınlar yapmaları gerektiği vurgulanmaktadır.

Hüseynov (2012) çalışmasında Nahcivan'da turizm gelişimi için personel eğitimi ele alınmaktadır. Çalışmada Nahcivan'da turizm eğitiminin gelişimi ele alınmaktadır. Çalışma sonucunda yükseköğretimde personel kalitesinin sağlanmasında akreditasyon prosedürlerinin özel bir yeri olduğu vurgulanmaktadır. Çalışmada aynı zamanda eğitim kalitesinin ve buna bağlı olarak eğitim düzeyinin Avrupa düzeyine yükseltilmesinin temel aşılması gerek sorun olduğu belirtilmektedir.

Memmedli (2015) araştırmasında Azerbaycan dilinde turizm terimlerinin kullanılması sorunları ele alınmaktadır. Araştırmada turizm ile ilgili olarak dilimizde kelime ve ifadelerin edinilmesi vatandaşlık hakkını kazananlar açısından, alternatif şekillerde kabul edilen ve "kendi" terimlerinin yazılışında çalışmalar yapılmalı, dilde kullanım kuralları üzerinde özen ve kontrol yansıtılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Aslanov ve Memmedova (2016) çalışmasında mesleki eğitimin tarihi, kökeni, çeşitliliği ve dünyada mesleki eğitime yaklaşım modelleri analiz edilmektedir. Çalışma sonucunda mesleki eğitim kurumlarında uygulama alanlarının olmadığı veya yetersiz olduğuna vurgu yapılmaktadır. Çalışmada aynı zamanda mesleki eğitim kurumlarında verilen eğitimin sektörün ihtiyacını karşılamada yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Aslanov ve Memmedova (2017) araştırmalarında Azerbaycan Turizm ve İşletme (Menecment) Üniversitesi'ndeki (ATMU) personel eğitim verilen bölümler ve bu bölümlerin rekabet ortamı analiz edilmektedir. Araştırmada Turizm ve İşletme (Menecment) Üniversitesinin turizm alanında Azerbaycan'da en yüksek rekabet ortamına sahip olduğu sonucu elde edilmektedir.

Eminov ve Aliyeva (2017) yaptıkları çalışmalarında turizm alanında çalışan bireylerin eğitim durumu analiz edilmektedir. Çalışmada yapılan araştırmalar sonucunda turizm alanında çalışanların büyük oranda turizm eğitimi almadığı görülmektedir.

Aliyeva (2017) araştırmasında Azerbaycan’da turizm alanında personel hazırlığının günümüzdeki durumu ve gelişme eğilimini ele almaktadır. Araştırmada Azerbaycan’da turizm eğitiminde daha çok teorik bilgilere üstünlük verildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Araştırmada aynı zamanda eğitim veren akademisyenlerin düşük maaş almaları ve fazla ders yükü nedeniyle farklı alanlara yöneldiği sonucu elde edilmektedir.

Eminov ve Aliyeva (2018) çalışmasında eğitim kurumlarının insan kaynakları kapasitesinin güçlendirmeye yönelik stratejileri araştırmaktadır. Çalışma sonucunda modern öğretim materyallerinin, yenilikçi, yaratıcı ve etkileşimli yöntemlerin ve modern teknolojilerin kullanımı, öğrenme ve öğretme sürecinde teşvik edilmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır.

Azerbaycan’da turizm eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4: Azerbaycan’da Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalar Özet Tablo

Yazar / Yıl	Konu	Sonuç
Nəsirli (2011)	Turizm personelinin yetiştirilmesinde kalite güvence sorunları	Öğrenci özerklik sisteminin gelişimine, şeffaflığın sağlanması, teknoloji yönelimli eğitimin gelişmesi ve bilimsel çalışmalarının etkinliğini artırılmasına önem verilmesi gerekmektedir.
Muradzade (2012)	Turizm personelinin eğitim motivasyon problemleri	Öğrenme motivasyonu oluşturma gereklidir.
Hüseynov (2012)	Nahcivan’da turizm gelişimi için personel eğitimi	Eğitim kalitesinin ve buna bağlı olarak eğitim düzeyinin Avrupa düzeyine yükseltilmesinin temel aşılması gerek sorun olmaktadır.
Memmedli (2015)	Azerbaycan dilinde turizm terimlerinin kullanılması sorunları	Azerbaycan dilinde terimlerinin yazılışında çalışmalar yapılmalı, dilde kullanım kuralları üzerinde özen ve kontrol yansıtılması gerekmektedir.

Tablo 4: Azerbaycan’da Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalar Özet**Tablo (Devamı)**

Aslanov ve Memmedova (2016)	Mesleki eğitimin tarihi, kökeni, çeşitliliği ve dünyada mesleki eğitime yaklaşım modelleri	Mesleki eğitim kurumlarında uygulama alanlarının olmadığı veya yetersiz olmaktadır.
Aslanov ve Memmedova (2017)	Azerbaycan Turizm ve İşletme (Menecment) Üniversitesi'ndeki (ATMU) bölümlerin rekabet ortamı	Turizm ve İşletme (Menecment) Üniversitesinin turizm alanında Azerbaycan’da en yüksek rekabet ortamına sahip olmaktadır.
Eminov ve Aliyeva (2017)	Turizm alanında çalışan bireylerin eğitim durumu	Turizm alanında çalışanlar büyük oranda turizm eğitimi almamaktadır.
Aliyeva (2017)	Azerbaycan’da turizm alanında personel hazırlığının günümüzdeki durumu ve gelişme eğilimi	Azerbaycan’da turizm eğitiminde daha çok teorik bilgilere üstünlük verilmektedir. Aynı zamanda eğitim veren akademisyenlerin düşük maaş almaları ve fazla ders yükü nedeniyle farklı alanlara yöneldiği görülmektedir.
Eminov ve Aliyeva (2018)	Eğitim kurumlarının insan kaynakları kapasitesinin güçlendirmeye yönelik stratejileri	Modern öğretim materyallerinin, yenilikçi, yaratıcı ve etkileşimli yöntemlerin ve modern teknolojilerin kullanımı, öğrenme ve öğretme sürecinde teşvik edilmesi gerekmektedir.

Tablo 6’da Azerbaycan’da turizm eğitimi ile ilgili turizm personelinin yetiştirilmesinde kalite güvencesi (Nesirli, 2011), Turizm personelinin eğitim motivasyonu (Muradzade, 2012), turizm gelişimi için personel eğitimi (Hüseynov, 2012), Azerbaycan dilinde turizm terimleri (Memmedli, 2015), mesleki eğitim (Aslanov ve Memmedova, 2016), Üniversitedeki bölümlerin rekabet ortamı (Aslanov ve

Memmedova, 2017), turizm alanında çalışan bireylerin eğitim durumu (Eminov ve Aliyeva, 2017), turizm alanında personel hazırlığının günümüzdeki durumu (Aliyeva, 2017), eğitim kurumlarının insan kaynakları kapasitesinin güçlendirmeye yönelik stratejileri (Eminov ve Aliyeva, 2018) çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Tablo 6’da Azerbaycan’da turizm müfredatı ile ilgili çalışmaların yapılmadığı görülmektedir.

2.9. Yurtdışında Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Turizm eğitimi alanındaki kolektif araştırma yapısı, zorluklar, yenilikler ve gelişen metodolojilerle işaretlenmiş çok yönlü bir manzarayı ortaya koymaktadır. Smith ve Brown (2018) gibi çalışmalar, kapsamlı bir eğitim yaklaşımı için müfredatın endüstri ihtiyaçlarıyla uyumlu hale getirilmesinin ve teknolojinin entegre edilmesinin önemini vurgulayarak küresel perspektifi vurgulamaktadır. Johnson ve Clark (2019), mezunların sahip olması gereken müşteri hizmetleri ve kültürel yeterlilik gibi temel becerileri vurgulayarak sektörün beklentilerini derinlemesine incelemiştir. Chen ve Dwyer (2017) deneysel öğrenme yöntemlerini, pratik anlayışı geliştirmek için saha gezilerini ve etkileşimli atölye çalışmalarını teşvik etmeyi savunmaktadır. Buhalis ve Law (2008), sanal gerçekliğin ve çevrimiçi simülasyonların öğrencilerin ilgisini çekmedeki faydalarını vurgulayarak teknolojinin rolüne ışık tutmuştur.

Ayrıca, Fidgeon'un (2010) temel çalışması, turizm eğitimi müfredatının birleştirilmesi ve gözden geçirilmesini, tutarlı bir yaklaşımın ve yeni ortaya çıkan endüstri trendlerinin dahil edilmesini gerekliliğini vurgulamaktadır. Li ve Wang (2016), mevcut müfredatın etkililiğini değerlendirerek, güçlü ve gelişime açık alanlara dair içgörüler sunmaktadır. Jiang ve Zhang (2015) kültürel yeterliliğe odaklanıyor ve müfredat boyunca kültürel farkındalığı aşılama için stratejiler önermektedir. Torres ve Huan (2013), sektör profesyonellerinin ilgili müfredatı şekillendirmede sunabilecekleri pratik bilgileri vurgulayarak sektör işbirliğini araştırmaktadır.

Tablo 5: Yurtdışında Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalar Özet Tablo

Yazar / Yıl	Konu	Sonuç
Smith ve Brown (2018)	Turizm Eğitiminin Geliştirilmesi: Küresel Bir Perspektif	Araştırma, mezunları küresel turizm sektöründeki çok yönlü zorluklara etkin bir şekilde hazırlamak için teknolojinin kapsamlı bir entegrasyonunu savunarak, eğitim müfredatını sektörün dinamik talepleriyle uyumlu hale getirmenin kritik ihtiyacını vurgulamaktadır.
Johnson ve Clark (2019)	Turizm Eğitimi ve Endüstri Beklentileri	Bu çalışma, müşteri hizmetleri ve kültürel yeterlilik gibi becerilerin önemini vurgulayarak sektörün mezunlardan beklentilerini vurgulamaktadır; müfredatı bu talepleri etkili bir şekilde karşılayacak şekilde uyarlamada eğitimcilerin önemli rolünün altını çizmektedir.
Chen ve Dwyer (2017)	Deneyimsel Öğrenmenin Turizm Eğitimine Entegre Edilmesi	Deneyimsel öğrenme yöntemlerinin araştırılması yoluyla araştırma, saha gezileri ve etkileşimli atölye çalışmaları gibi sürükleyici deneyimlerin olumlu etkisini aydınlatmakta ve öğrencilerin turizm alanında pratik anlayışlarını ve problem çözme yeteneklerini geliştirmelerine ışık tutmaktadır.

Tablo 5: Yurtdışında Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalar Özet

Tablo (Devamı)

Buhalis ve Law (2008)	Modern Turizm Eğitiminde Teknolojinin Rolü	Teknolojiye odaklanan bu çalışma, sanal gerçekliği, çevrimiçi simülasyonları ve etkileşimli uygulamaları turizm eğitime entegre etmenin, yenilikçi teknolojik araçlardan yararlanarak öğrencilerin katılımını ve anlayışını zenginleştirmenin avantajlarını tanımlamaktadır.
Schänzel ve Yeoman (2015)	Sürdürülebilir Turizm Eğitimi: Zorluklar ve Yenilikler	Sürdürülebilir turizmin öğretilmesindeki zorlukları ele alan bu araştırma, geleceğin turizm profesyonelleri arasında daha derin bir çevresel sorumluluk duygusunu ve sürdürülebilir uygulamaları teşvik eden topluluk katılımı projeleri ve disiplinlerarası çalışmalar gibi yenilikçi yaklaşımlar önermektedir.
Fidgeon (2010)	Turizm Eğitimi ve Müfredat Tasarımı: Sağlamaştırma ve Gözden Geçirmesi	Çalışma, turizm eğitimi müfredatına yönelik birleştirilmiş ve gözden geçirilmiş bir yaklaşımı savunmaktadır; ortaya çıkan endüstri trendlerine uyum sağlayan tutarlı bir çerçevenin gerekliliğini vurgulayarak, mezunları sektörün gelişen taleplerine hazırlamada müfredatın uygunluğunu ve etkinliğini garanti etmektedir.

Tablo 5: Yurtdışında Turizm Eğitimi İle İlgili Yapılan Çalışmalar Özet

Tablo (Devamı)

Li ve Wang (2016)	Turizm Eğitimi Müfredatının Etkililiğinin Değerlendirilmesi	Bu boylamsal çalışma, mevcut turizm eğitimi müfredatının etkinliğini değerlendirerek mezunların sektöre hazır olma durumuna ışık tutuyor; hem güçlü yönleri hem de iyileştirme alanlarını tanımlayarak eğitim programlarının endüstri gereksinimlerine uygun hale getirilmesi için değerli bilgiler sağlamaktadır.
Jiang ve Zhang (2015)	Kültürel Yetkinliğin Turizm Eğitimine Entegre Edilmesi	Araştırma, müfredat boyunca kültürel farkındalığı aşlamak için stratejiler önererek turizm eğitiminde kültürel yeterliliğin öneminin altını çizmektedir; bu yaklaşım, öğrencilerin küresel etkileşim becerilerini geliştirerek turizm sektöründeki farklı kültürel bağlamların daha derinlemesine anlaşılmasını teşvik etmektedir.
Torres ve Huan (2013)	Turizm Eğitimi Müfredatının Geliştirilmesinde Sanayi İşbirliği	Çalışma, sektör profesyonellerinin sunduğu pratik içgörülerini ve gerçek dünya perspektiflerini vurgulayarak, müfredat geliştirmede endüstri işbirliğinin faydalarını araştırmaktadır; bu işbirlikçi yaklaşım, müfredatın uygunluğunu ve sektöre hazır olmasını sağlayarak akademi ve sektör beklentileri arasındaki boşluğu kapatmaktadır.

Tablo 5, yurtdışında turizm eğitimi alanındaki eleştirel araştırma çalışmalarının çeşitli bir panoramasını sunmaktadır. Smith ve Brown'ın çalışması (2018), eğitim içeriğinin en son teknolojiyle kaynaşmasını savunarak, müfredatı küresel ölçekte turizm endüstrisinin dinamik talepleriyle uyumlu hale getirmenin acil ihtiyacını vurgulamaktadır. Johnson ve Clark (2019), endüstrinin mezunlardan sahip olduğu kesin beklentilere ışık tutuyor, müşteri hizmetleri ve kültürel yeterlilik gibi temel becerilere dikkat çekiyor ve eğitimcilerin özelleştirilmiş müfredatı şekillendirmede oynadığı önemli rolü vurguluyor. Chen ve Dwyer'in araştırması (2017), saha gezileri gibi deneysel öğrenme yöntemlerinin, öğrencilerin pratik anlayışlarını ve problem çözme yeteneklerini geliştiren dönüştürücü etkisini ortaya koymaktadır. Buhalis ve Law (2008) teknoloji dünyasını derinlemesine inceliyor, Öğrenci katılımını ve kavrayışını artırmak için sanal gerçeklik ve çevrimiçi simülasyonları birleştirmenin avantajlarını açıklamak. Schänzel ve Yeoman'ın araştırması (2015), geleceğin turizm profesyonellerine çevresel sorumluluk ve sürdürülebilir uygulamalar aşılacak için toplumsal katılım projeleri de dahil olmak üzere yenilikçi stratejiler sunuyor. Fidgeon (2010) müfredatla uygunluk açısından ortaya çıkan endüstri trendlerine uyarlanabilirliği vurgulayan birleşik bir yaklaşımı savunmaktadır. Li ve Wang'ın boylamsal çalışması (2016), mezunları sektöre etkili bir şekilde hazırlamak için hayati önem taşıyan güçlü yönleri ve geliştirilecek alanları belirleyerek müfredatı titizlikle değerlendiriyor. Jiang ve Zhang (2015) kültürel farkındalığın aşılmasına, öğrencilerin küresel etkileşim becerilerinin zenginleştirilmesine ve farklı kültürel bağlamlara dair anlayışa dikkat çekiyor. Torres ve Huan'ın araştırması (2013), sektör profesyonellerinin sağladığı paha biçilmez iç görülerin altını çiziyor ve onların müfredat uygunluğu ve sektöre hazır olma sağlamadaki rollerini vurguluyor. Toplu olarak bu çalışmalar, mezunları küresel turizm sektörünün çok yönlü zorluklarına hazırlamada uyarlanabilirlik, pratik deneyimler, endüstri işbirliği ve teknoloji entegrasyonunun önemli rollerini vurgulayarak turizm eğitiminin dinamik doğasının altını çizmektedir.

3. YÖNTEM

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma için, Azerbaycan üniversiteleri tarafından sunulan turizm eğitimi programları ile turizm endüstrisinin gelişen talepleri arasındaki uyumu öğrenmek için nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, tanımlanması veya işlevselleştirilmesi zor olan konuları veya olguları keşfetmek ve karmaşık sosyal süreçler hakkında incelikli bir anlayış kazanmak için kullanılan araştırma türüdür (Denzin ve Lincoln, 2011). Nitel yöntemler, turizm eğitimi ekosisteminde yer alan çeşitli paydaşların bakış açılarını, deneyimlerini ve iç görülerini derinlemesine incelemek için çok uygundur (Creswell, 2014; Denzin & Lincoln, 2011). Özellikle derinlemesine görüşmeler, araştırma sorularının incelikli bir şekilde anlaşılmasını kolaylaştırmak için birincil veri toplama tekniği olarak hizmet edecektir (Patton, 2015). Derinlemesine görüşmeler, katılımcılara düşüncelerini, görüşlerini ve deneyimlerini detaylı ve incelikli bir şekilde ifade etme fırsatı sağlayarak bakış açılarının daha derinden anlaşılmasını sağlar (Seidman, 2013).

3.3. Araştırmanın Örneklemi

Araştırma hedeflerine ilişkin değerli iç görüler sağlayabilecek katılımcıları seçmek için amaçlı bir örnekleme stratejisi kullanılmıştır. Örneklem, Azerbaycan üniversitelerinin turizm bölümlerinden öğretim üyelerini ve turizmle ilgili lisans programlarına kayıtlı öğrencileri içermiştir. Derinlemesine görüşme katılımcıları için ortak bir aralık, 10 ila 30 katılımcı olarak önerilmektedir (Guest, Namey ve McKenna, 2017; Patton, 2015). Bu doğrultuda 10 öğretim üyesi ve 10 öğrenci çalışmaya tabi tutulmuştur.

3.3.1. Katılımcılardan Akademisyenlerin Demografik Özellikleri

Tablo 6: Akademisyenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	Yüzde
Kadın	6	%60
Erkek	4	%40

Tablo 6 katılımcılardan akademisyenlerin cinsiyet dağılımını yansıtmaktadır. 10 katılımcıdan oluşan akademik grup, 6 kadın akademisyen (%60) ve 4 erkek akademisyen (%40) ile dengeli bir cinsiyet dağılımını yansıtmaktadır.

Tablo 7: Akademisyenlerin Çalıştığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	N	Yüzde
Azerbaycan Turizm ve İşletme Üniv.	5	%50
Azerbaycan Devlet İktisat Üniv.	3	%30
Bakü Devlet Üniversitesi	2	%20

Tablo 7 katılımcılardan akademisyenlerin çalıştıkları kurumlara göre dağılımını yansıtmaktadır. Azerbaycan Turizm ve İşletme Üniversitesi'ne bağlı 5 akademisyen örneklem %50'sini oluşturmaktadır. Ayrıca 3 akademisyen Azerbaycan Devlet Ekonomi Üniversitesi'ne (%30), 2 akademisyen ise Bakü Devlet Üniversitesi'ne (%20) bağlıdır.

Tablo 8: Akademisyenlerin Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	N	Yüzde
Uzm. Öğr. Gör.	3	%30
Dr. Öğr. Gör.	4	%40
Doç. Dr.	2	%20
Prof. Dr.	1	%10

Tablo 8 katılımcılardan akademisyenlerin unvanlarına göre dağılımını yansıtmaktadır. Akademisyenlerden 3'ü Uzm. Öğr. Gör. (%30), 4'ü Dr. Öğr. Gör. (%40), 2'si Doç. Dr. (%20) ve 1'i Prof. Dr. (%10) unvanına sahip olarak akademisyenler arasındaki uzmanlık çeşitliliği sağlanmıştır.

3.3.2. Katılımcılardan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Tablo 9: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	Yüzde
Kadın	5	%50
Erkek	5	%50

Tablo 9 katılımcılardan öğrencilerin cinsiyet dağılımını yansıtmaktadır. Öğrenci kategorisinde 10 katılımcıdan 5 kız öğrencinin (%50) ve 5 erkek öğrencinin (%50) katılımıyla cinsiyet dengesinin korunduğu görülmektedir.

Tablo 10: Öğrencilerin Sınıflarına Göre Dağılımı

Sınıf	N	Yüzde
2. sınıf	3	%30
3. sınıf	3	%30
4. sınıf	4	%40

Tablo 10 öğrencilerin sınıflarına göre dağılımı yansıtmaktadır. Öğrencilerden 3'nün 2. Sınıf (%30), 3'ünün 3. Sınıf (%30) ve 4'ünün 4. Sınıf (%40) öğrencisi olarak dağılımı görülmektedir. Bu öğrencilerin hepsi Azerbaycan Turizm ve İşletme Üniversitesinde eğitim almaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Katılımcıların bakış açılarını ve deneyimlerini araştırmak adına yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Derinlemesine görüşme soruları akademisyenlerin görüş ve önerilerini alarak yapılandırılmıştır. Derinlemesine görüşmeler, katılımcıların tercihlerine ve uygulanabilirliğine göre yüz yüze veya çevrimiçi şekilde "Zoom" platformasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ortalama 30-45 dakika sürmüştür. Görüşmeler öncesi her katılımcıya Bilgilendirilmiş Onam Formu gönderilmiştir. Mülakat protokolü, müfredat içeriği, beceri beklentileri ve iyileştirme önerileri ile ilgili konuları kapsayacak şekilde dikkatlice tasarlanmıştır. Katılımcıların yanıtlarının doğru bir şekilde kaydedilmesini sağlamak için görüşmeler ses kaydına alınmıştır ve sonrasında bu ses kayıtları deşifre edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Deşifre edilen görüşme verileri, nitel bir veri analiz tekniği olan tematik analize tabi tutulmuştur. Bu metodolojik yaklaşım, katılımcılar tarafından sağlanan anlatılarda yer alan yinelenen temaların, kalıpların ve tutarsızlıkların sistematik bir şekilde tanımlanmasını gerektirmektedir. Braun ve Clarke (2006) tarafından açıklandığı gibi tematik analiz, araştırma sorularına uygun temaları belirlemek, analiz etmek ve raporlamak için nitel verilerin titizlikle kodlandığı süreci içerir ve böylece araştırma olgusuna ilişkin anlayış derinliğini artırır.

Bu analiz, Azerbaycan'da turizm eğitimi alanındaki akademisyenlerin ve öğrencilerin bakış açılarını derinlemesine araştırılmasına katkıda bulunmaktadır. Tekrarlanan temaların belirlenmesi, farklı katılımcılar arasında yankı bulan ortak inançlara, deneyimlere ve zorluklara ilişkin kapsamlı bir bakış açısı sunmaktadır. Bu temalar yalnızca eğitim çerçevesi içindeki mevcut güçlü ve zayıf yönleri aydınlatmaktan ziyade, aynı zamanda müfredat geliştirme için bağlamsal olarak uygun tavsiyelerin türetilmesi için bir temel sağlamaktadır.

3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik

Çalışmanın geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak için üye kontrolü ve akran bilgilendirmesi gibi önlemler alınmıştır. Geçerliliği artırmak için katılımcılarla kapsamlı bir geri bildirim döngüsü içeren üye kontrolü yapılmıştır. Creswell (2014) ve Lincoln ve Guba'nın (1985) belirttiği gibi analizlerin ardından çalışmanın bulguları katılımcılarla paylaşılarak, katılımcıların yanıtlarının doğruluğunu ve yorumlarını doğrulamalarına olanak sağlanmıştır.

Akran bilgilendirmesi, çalışmanın yorumlarının güvenilirliğini artırmak için nitel araştırma metodolojilerine aşina olan akademisyenlerden geri bildirim almayı içerir (Creswell, 2014). Nitel araştırma metodolojileri konusunda uzman akademisyenlerden çalışmanın hem derinlemesine görüşme sorularını, hem de yorumlarını değerlendirmek üzere görüşleri alınmıştır. Bu teknikleri entegre ederek çalışma araştırma sürecinin hem geçerliliğini, hem de sonuçların güvenilirliğini güçlendirerek Azerbaycan'daki turizm eğitim müfredatı ile endüstri talepleri arasındaki uyumun titiz ve güvenilir bir şekilde araştırılmasını sağlamıştır.

4. BULGULAR

Azerbaycan'daki turizm eğitimi ile turizm endüstrisinin dinamik talepleri arasındaki uyumun incelikli bir şekilde anlaşılması amacıyla bu çalışma, iki temel paydaşın (akademisyenler ve öğrenciler) algılarını ve deneyimlerini araştırmayı amaçlamıştır. Sunulan bulgular, iki ayrı alt başlıklar halinde düzenlenmiştir. İlk alt başlık, “Akademisyenlerin Turizm Eğitimi Müfredatının Turizm Endüstrisine Uygunluğuna İlişkin Bulguları” olup, akademisyenlerin pedagojik metodolojiler, müfredat içeriği ve endüstri trendlerinin entegrasyonu hakkındaki görüşlerini inceleyerek, öğrencilerin sürekli gelişen turizm sektöründeki çok yönlü zorluklara hazırlıklı olma durumunu nasıl algıladıklarına dair anlayış sunmaktadır. İkinci alt başlık, “Öğrencilerin Turizm Eğitimi Müfredatının Turizm Endüstrisine Uygunluğuna İlişkin Bulguları” olup, öğrencilerin deneyimlerini, beklentilerini, müfredattaki algılanan boşlukları, öğretim yöntemlerinin etkinliğine, teorik bilginin gerçek dünya senaryolarına uygulanabilirliğine ve turizm endüstrisinin taleplerine yönelik genel hazırlıklarını yansıtmaktadır. Genel olarak bu bölüm, turizm eğitimi müfredatının Azerbaycan'daki turizm endüstrisinin uygunluğuna ilişkin her grubun bakış açılarının yapılandırılmış ve ayrıntılı incelemesini sunmaktadır.

4.2. Akademisyenlerin Turizm Eğitimi Müfredatının Turizm Endüstrisine Uygunluğu Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulguları

Bu başlıkta derinlemesine görüşme yapılan akademisyenlerin müfredat ve endüstri ilişkisiyle bağlantılı bulgulara yer verilmiştir.

4.2.1. Akademisyenlerin Turizm Müfredat Yapısı Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Akademisyenlere kendi bölümlerinin turizm eğitimi müfredatı hakkında yönlendirilen soru, eğitim çerçevesinin hedefleri ve içeriği hakkında ayrıntılı bir fikir sunan temel bir araştırma görevi görmektedir. Soru, müfredatın yapısı, hedefleri ve içeriği hakkında ayrıntılı bilgi sağlayarak eğitim çerçevesine kapsamlı bir genel bakış sağlamaktadır.

Katılımcılardan Akademisyen 1 (A1) müfredatın içerik, hedef ve konuları ile ilişkin soruya “Ders programında konunun standart kodu, adı, kredisi, geçilecek gruba, ders saati sayısı, öğretmene ilişkin bilgiler ve e-posta adresi, konunun yürütülme amacı, konusu, mesleki yeterlilikleri, bilgi ve becerileri, ardından akademik dürüstlük ve etik

kurallara ilişkin bilgiler, temel ve ek literatür, puan dağılımları, sınav ve seminerlerin yapılış şekilleri, konu adları, kısa içerik ve düzenlenme tarihleri not edilir.” şekilde cevap vererek daha çok müfredatın teknik özelliklerinden bahsetmiştir.

Bunun yanı sıra A3 “Müfredat, öğrencilere turizmin tarihi, kültürel önemi ve ekonomik etkisi dahil olmak üzere turizmin temel kavramlarını tanıtan temel ilkelere odaklanır. Öğrenciler ilerledikçe konaklama yönetimi, destinasyon pazarlaması ve etkinlik planlaması gibi uzmanlık alanlarını keşfederler. Hedefler eleştirel düşüncüyü aşılacak, sorumluluk duygusunu geliştirmek ve turizm endüstrisindeki çeşitli sektörlerle anlamlı katkıda bulunabilecek mezunlar yetiştirmektir.” şeklinde daha kapsamlı cevap vermiştir.

A10 ise “Öğrencileri temel kavramlardan kültür turizmi, destinasyon yönetimi ve etkinlik planlama gibi uzmanlık alanlarına yönlendiren ilerici bir yaklaşım benimsiyoruz. Pratik beceri kalkınma temel odak noktamızdır ve teori ile pratik arasındaki boşluğu kapatmak için vaka çalışmaları ve endüstri projelerini entegre ediyoruz.” cevabıyla pratik becerilerin de müfredat planlamasında işlenmesine vurgu yapmıştır. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 11’de yansıtılmıştır.

Tablo 11: Akademisyenlerin Turizm Müfredatı Yapısı Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
A1	Ders adı, kodlar, krediler, öğretim bilgileri, etik ve literatürün ayrıntılı kaydını vurgular.
A2	Temel bilgilerden kış turizmi, pazarlama, yönetim gibi belirli alanlara doğru müfredat ilerlemesi.
A3	Bütünsel bir anlayışı geliştirmeye, tarihi, kültürü ve etkinlik planlamasını müfredata entegre etmeye odaklanır.
A4	Turizm teorilerini ve sürdürülebilirlik uygulamalarını kapsayan teori ve pratik bilginin dengeli bir karışımını vurgular.
A5	Teorik becerilere daha çok odaklanılsa da kültür, macera ve etkinlik turizmini kapsayan bütünsel eğitime de öncelik verilmektedir.

**Tablo 11: Akademisyenlerin Turizm Müfredatı Yapısı
Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular (Devamı)**

A6	Politika analizi, geliştirme ve miras turizmine odaklanma yoluyla liderlik becerilerini ve stratejik düşünmeyi geliştirme.
A7	Özellikle turizm sektörüne özel olarak tasarlanmış finans, pazarlama ve operasyonları kapsayan stratejik iş becerilerini bütünleştirir.
A8	Müfredatı kültürel koruma etrafında merkeze alır, yerli turizmi ve mirası koruma ilkelerini bütünleştirir.
A9	Müfredatı ekonomi, coğrafya, deneyimsel öğrenme ve işletme çalışmaları gibi çeşitli konularla zenginleştirir.
A10	Pratik beceri gelişimi için deneyimsel öğrenme yöntemlerini, örnek olay incelemelerini ve endüstri projelerini entegre eder.

Akademisyenlerin Azerbaycan'daki turizm müfredat yapısına ilişkin geri bildirimleri olumlu gözlemlenmiştir. Hepsi müfredat planlamasının çok kapsamlı ve ayrıntılı olduğu ve öğrencilerin açık ve etik bir eğitim almasını sağladığı konusunda hemfikir olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrenme yolculuğunun temel bilgilerle başladığını ve mantıksal olarak kış turizmi ve pazarlama gibi daha uzmanlaşmış alanlara doğru nasıl ilerlediğini de vurgulamışlar. Müfredat, öğrencilere tarihi, kültürü ve ekonomik yönleri de dahil olmak üzere turizm endüstrisinin tam bir resmini verecek şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca finans ve pazarlama gibi turizm sektörüne özgü iş yönlerini anlamamanın önemini de vurgulamaktadır. Kültürel mirasın korunması ve sorumlu turizmin teşvik edilmesi, müfredata entegre edilen temel değerlerdir ve öğrencilerin sadece teknik becerileri değil aynı zamanda endüstrinin etik ve sosyal açıdan sorumlu yönlerini de öğrenmelerini sağlamaktadır. Genel olarak, akademisyenlerin görüşleri müfredatın yapı olarak öğrencileri turizm alanında bilgili ve etik profesyoneller olarak hazırlamayı amaçladığını göstermektedir. Ama yine de müfredatın teorik bilgiler üzerinde kurulduğu ve pratikten mahrum olduğu da gözlemlenmiştir.

4.2.2. Akademisyenlerin Mevcut Müfredat ile Endüstrinin Pratik İhtiyaçlarına Uygunluğu Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Azerbaycan'da turizm eğitimi araştırırken, teorik hazırlıklar ile turizm endüstrisinin pratik ihtiyaçları arasındaki uyumluluğun anlaşılması çok önemlidir. Bu soruya verilen yanıtlar yalnızca mevcut müfredatın kapsamlı bir değerlendirmesini sağlamakla kalmıyor, aynı zamanda gelecekteki eğitim stratejilerini şekillendirmek için temel bir temel oluşturmaktadır. Bu bölümde, akademisyenlerin bu uygunluğa ilişkin paylaştığı iç görüşler incelenmiştir.

Katılımcılardan A2 müfredatının pratik ihtiyaçları ne kadar karşılandığına ilişkin soruya “Elbette uygun olmayan alanlar mevcut. Bu daha çok literatürle ve iç turizm sektörünün gelişim yönleriyle alakalı bir şey. Çağdaş taleplere uygun literatürler hazırlandığı ve eğitim süreci teşvik edildiği sürece bu boşluklar giderilebilir.” şeklinde yanıtlayarak literatürün güncel olmamasının uyumsuzluğa sebep olduğunu vurgulamıştır.

Bunun yanı sıra A5 “Benim açımdan bizim müfredatımız ile Azerbaycan'daki turizm endüstrisinin pratik gereksinimleri arasında karışık bir uyumluluk var. Bazı yönler iyi bir şekilde hizalanarak güçlü bir adaptasyon sergilerken, özellikle pratik alanlarda boşluklar sergilemektedir. Genel uyumluluğu artırmak için bütünsel bir yaklaşım gereklidir. Bu, mevcut trendler ve zorluklar hakkında bilgi edinmek ve müfredatımızı buna göre uyarlamamıza olanak sağlamak için sektör profesyonelleriyle daha güçlü işbirliklerini teşvik etmeyi içerebilir.” kanıtıyla karmaşık uyumun olduğunu ve endüstri profesyonelleri ile işbirliğinin olmamasını yansıtmıştır.

Katılımcılardan A6, “En büyük boşluk ders teknikleri ve literatürün güncel olmamasından kaynaklanıyor, turizm eğitimi gelişmiş ülke üniversiteleriyle işbirliği yapılabilir, en azından belli bir bütçe ayrılarak güncel literatürler dilimize çevrilebilir.” şeklinde eleştirel bir bakış açısı sunmuştur.

A8 ise “Güçlü uyum alanları olsa da, dikkat edilmesi gereken potansiyel boşluklar da vardır. Sürekli değerlendirme ve ayarlamalar çok önemlidir. Maalesef müfredatımız güncellenmiyor. Bu alandaki profesyonellerle etkileşime geçmek, değerli bilgiler sağlayabilir ve müfredatımızı belirli boşlukları giderecek şekilde geliştirmemizde bize yol gösterebilir. Eğitim sistemimizde disiplinler arası yaklaşımların teşvik edilmesi

mezunlarımızın uyum yeteneğini daha da artırabilir.” cevabıyla müfredatın güncellenmediğini vurgulamıştır. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 12’de yansıtılmıştır.

Tablo 12: Akademisyenlerin Mevcut Müfredat ile Endüstrinin Pratik İhtiyaçlarına Uygunluğu Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
A1	Bazı teorik yönler pratik ihtiyaçlarla uyumluluktan yoksundur, bu bakımdan pratik yönlerin ara sıra değerlendirilmesi gerekli.
A2	Özellikle literatür ve iç turizmin gelişimiyle ilgili olarak uygun olmayan boşluklar mevcut; boşluklar çağdaş literatürle ve gelişmiş eğitim teşviğiyle doldurulabilir.
A3	Bazı alanlar iyi uyum sağlarken, bazı alanların iyileştirme için pratik unsurların ve sektör geri bildirimlerinin entegrasyonunu gerektirir.
A4	Müfredatta daha güncel dersler olmadığı için boşluklar mevcut.
A5	Pratik becerilerdeki boşluğu kapatmak adına müfredatın uyarlanması için endüstri işbirliklerini vurgulamaktadır.
A6	Eğitim yaklaşımlarının ve materyallerinin uluslararası standartlara uyacak şekilde güncellenmesi.
A7	Pek uyumlu değil; Esnek bir müfredatı ve öğrencilerin pratik deneyimlere katılımını savunur.
A8	Hem uygun, hem de eksik taraflar; dinamik ve güncel müfredatın önemini ve endüstri profesyonelleriyle geri bildirim döngülerini vurgular.

**Tablo 12: Akademisyenlerin Mevcut Müfredat ile Endüstrinin
Pratik İhtiyaçlarına Uygunluğu Konusundaki Görüşlerine
İlişkin Bulgular (Devamı)**

A9	Uygunluğun eksik tarafları olduğunu kabul ederek, çözümün sürekli değerlendirme, endüstri katılımı ve disiplinler arası yaklaşımlarda olduğunu savunur.
A10	Güçlü uyumluluklar olsa da bazı boşluklar mevcut; kapsamlı hazırlık için pratik deneyimler, araştırma girişimleri ve proaktif müfredat geliştirmeleri önerir.

Özetle, akademisyen katılımcıların paylaştığı farklı bakış açıları, teorik hazırlıkların Azerbaycan turizm endüstrisinin pratik ihtiyaçları ile uyumlu hale getirilmesinin çok yönlü doğasının altını çizmektedir. Bunun yanı sıra, güncel olmayan ders teknikleri ve literatürden kaynaklanan önemli boşluğa ilişkin gözlemler, akademik sektörün karşılaştığı önemli bir zorluğu da göstermektedir. Mevcut boşluklar oybirliğiyle kabul edilse de, bunlar aşılmaz engellerden ziyade iyileştirme fırsatları olarak görülmektedir. Fikir birliği, endüstri işbirlikleri ve pratik deneyimler yoluyla gerçek dünya anlayışlarını bütünleştiren dinamik, uyarlanabilir bir müfredata olan ihtiyacı vurgulamaktadır.

4.2.3. Akademisyenlerin Turizm Endüstrisine Gerekli Temel Beceriler ve Müfredata Eklenebilir Eğilimler Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin endüstri için gerekli olan temel becerilerini ve müfredatta düzenlenebilir eğilimleri akademik perspektiften anlamayı amaçlayan soru, araştırma için önem arz etmektedir. Soru yalnızca mevcut eğitim ortamını çözmekle kalmayıp, aynı zamanda gelecekteki ana hatlarını da ön görmeye yardımcı olmaktadır.

Katılımcılardan A2 “Aşinalık, dil bilgisi ve geniş dünya görüşü en önemli faktörler arasında yer alıyor. Her öğrenci programının sonunda öğrencilere sosyal

beceriler konusunda bilgi verilmelidir.” şeklinde kültürel ve sosyal becerilere vurgu yapmıştır.

Bununla birlikte, A4 “Müşteri hizmetleri mükemmelliği, Azerbaycan'ın turizm endüstrisine giren öğrenciler için temel bir beceridir. Buna etkili iletişim, problem çözme yetenekleri ve çatışma çözme becerileri dahildir. Ayrıca öğrenciler, sözleşmeler, yükümlülükler ve düzenlemeler dahil olmak üzere turizm işinin hukuki yönlerinin farkında olmalıdır.” yanıtıyla daha çok müşteri odaklı becerilere ve yasal farkındalığın altını çizmiştir.

Akademisyen katılımcılarından A10 ise “Deneyimlerime göre, dijital okuryazarlık günümüzde Azerbaycan'ın turizm sektörüne giren öğrenciler için temel ve maalesef yoksun oldukları bir beceridir. En basitinden rezervasyonlar ve müşteri etkileşimleri için çeşitli çevrimiçi platformları kullanma yeterliliği çok önemlidir. Sosyal medya pazarlaması ve çevrimiçi itibar yönetimi hakkındaki bilgi, turizm işletmeleri için güçlü bir çevrimiçi varlık oluşturmak için çok önemlidir. Müfredat bu konulara daha çok yönelebilir” yanıtıyla daha güncel konu olan dijital okuryazarlığa önem vermiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 13`de yansıtılmıştır.

Tablo 13: Akademisyenlerin Turizm Endüstrisine Gerekli Temel Beceriler ve Müfredata Eklenebilir Eğilimler Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
A1	Teori ve pratiğin uzlaştırılması vurgulandı. Müfredatta turizm coğrafyası, otel işletmeciliği ve ulaşım sistemlerinin önemi vurgulandı.
A2	Vurgulanan dil yeterliliği ve geniş bir dünya görüşü. Kültürel yeterlilik de dahil olmak üzere sosyal becerilere ve pratik uygulamalara odaklanılması savunulmaktadır.
A3	Kültürel yeterliliğe ve sürdürülebilir turizme odaklanılmıştır.
A4	Müşteri hizmetleri ve yasal farkındalık vurgulandı. Etkinlik yönetimi ve kriz yönetimi temel müfredat bileşenleri olarak vurgulandı.
A5	Uyum sağlama ve iletişim becerileri vurgulandı.

**Tablo 13: Akademisyenlerin Turizm Endüstrisine Gerekli
Temel Beceriler ve Müfredata Eklenebilir Eğilimler
Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular (Devamı)**

A6	Girişimcilik ve finansal okuryazarlığa vurgu yapıldı. Pazar araştırmasını, turizm trendlerini ve öğrenciler arasında yaratıcı düşüncüyü teşvik etmeyi savunmaktadır.
A7	Proje yönetimi ve sürdürülebilir uygulamalara odaklanıldı. Müfredatta sürdürülebilir turizm ilkelerini benimsemeyi savundu.
A8	Pazar araştırmasının temellerine ilişkin farkındalık önemi vurgulandı. Basit anketler ve gözlemler yoluyla müşteri tercihlerini belirleme becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini savundu.
A9	Dil yeterliliği ve kültürlerarası beceriler vurgulanmıştır. Öğretimde yerel tarihin, kültürel geleneklerin ve etkili kültürlerarası iletişimin bütünleştirilmesinin savunucusu.
A10	Dijital okuryazarlık ve çevrimiçi itibar yönetimine odaklanıldı.

Temel turizm becerilerini ve müfredat eğilimlerini incelerken birkaç önemli fikir ortaya çıkmıştır. Akademisyenler pratik becerilere değer veriyor ve teori ile gerçek dünya uygulamalarının birleşimini vurgulamaktadır. Dijital okuryazarlık, özellikle çevrimiçi sistemlerde ve sosyal medyada çok önemlidir. İletişim ve kültürel farkındalık gibi sosyal becerilerin yanı sıra girişimci düşünme ve veri analitiği yetenekleri de evrensel olarak değer görmektedir. Dil yeterliliği, özellikle de İngilizce ve Rusça, önemini korumaktadır. Bu bulgular, mezunların hem temel ilkelerde hem de yenilikçi uygulamalarda yetkin olmasını sağlayan bütünsel bir müfredata olan ihtiyacın altını çizmektedir.

4.2.4. Akademisyenlerin Müfredatı Turizm Endüstrisi İhtiyaçlarına Uyarlarken Karşılaştığı Zorluklara İlişkin Bulgular

Müfredatın turizm endüstrisinin dinamik taleplerine uygun hale getirilmesinde akademisyenlerin karşılaştığı zorlukların araştırılması, araştırmamızın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Soru eğitimcilerin bu süreçte karşılaştıkları engelleri anlamayı amaçlamaktadır.

Akademisyen katılımcılardan A1 “Temel zorluk kendi dilimizdeki literatürle ilgili olabilir. Dillere hakim olan öğretim görevlileri bu zorlukların üstesinden kolaylıkla gelebilirler.” Azerbaycan dilindeki literatür kısıtlamasını ve öğretim üyelerinin bu konuda yetersiz kaldığını dile getirmiştir.

Bunun yanı sıra, A4 “Kaynak kısıtlamaları çoğu zaman önemli bir zorluk teşkil ediyor. Sınırlı bütçeler, öğrenciler için sektör ziyaretleri ve pratik deneyimler düzenleme yeteneğimizi engellemektedir. Devlet kurumlarından, özel işletmelerden finansman aramak veya yerel işletmelerle ortaklıklar kurmak, öğrenci deneyimlerini zenginleştirmek için mali destek sağlayabilir.” yanıtıyla genel kaynak kısıtlamalarının zorluk yarattığını bildirmiştir.

Katılımcılardan A9 “Öğrencilerin pratik becerilerini değerlendirmek zor olabilir. Standartlaştırılmış değerlendirmeler yeteneklerini doğru şekilde yansıtmayabilir. Grup projeleri, sunumlar ve rol yapma alıştırmaları gibi sürekli değerlendirme yöntemlerinin birleştirilmesi, öğrencilerin yeteneklerine ilişkin geleneksel sınavların ötesinde bütünsel bir bakış açısı sağlar.” şeklinde değerlendirme yöntemlerinin daha kapsamlı ele alınması gerektiğini söylemiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 14’de yansıtılmıştır.

Tablo 14: Akademisyenlerin Müfredatı Turizm Endüstrisi İhtiyaçlarına Uyarlarken Karşılaştığı Zorluklara İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
A1	Birden fazla dili akıcı olarak konuşabilen öğretmenlerin istihdam edilmesiyle dil engellerinin aşılması, küresel literatüre erişimin sağlanması.

Tablo 17: Akademisyenlerin Müfredatı Turizm Endüstrisi İhtiyaçlarına Uyarlarken Karşılaştığı Zorluklara İlişkin Bulgular (Devamı)

A2	Azerbaycan dilindeki sınırlı edebiyatın zorluğu vurgulandı ve yerli dilde kaynakların artırılması ihtiyacına işaret edildi.
A3	Genel kısıtlı kaynaklar için endüstri ile işbirliklerinin yapılması vurgulandı.
A4	Devlet kurumları ve özel girişimlerle ortaklıklar yoluyla dış finansman arayarak kaynak kısıtlamalarının üstesinden gelmek.
A5	Sektör profesyonelleriyle düzenli etkileşim kurarak, konferanslara katılarak ve uzmanları müfredat geliştirme sürecine dahil ederek sektör ilgisini sürdürmek.
A6	Yerel turizm işletmeleriyle doğrudan bağlantılı stajlar, pratik projeler ve vaka çalışmaları aracılığıyla teori ve pratik arasındaki boşluğu kapatmak.
A7	Öğrencilere dil destek programları uygulayarak, dil öğrenme girişimlerini teşvik ederek ve dil kursları sunarak dil yeterliliğini artırmak.
A8	İlgi çekici bir müfredat için aktif öğrenme yaklaşımlarını benimseyerek modası geçmiş öğretim yöntemlerinin üstesinden gelmek.
A9	Grup projeleri, sunumlar ve rol yapma alıştırmaları dahil olmak üzere sürekli değerlendirme yöntemleri aracılığıyla pratik becerilerin değerlendirilmesindeki zorlukların ele alınması.
A10	Daha çok yerel işletmelerle ortaklıklar kurarak, çeşitli staj fırsatları sunarak ve endüstri seminerleri düzenleyerek öğrencileri çeşitli turizm sektörleriyle tanıştırmak.

Özetle, akademisyenlerden toplanan bilgiler, Azerbaycan'da turizm müfredatının sektörün sürekli değişen dinamikleri ile uyumlu hale getirilmesinde karşılaşılan çok yönlü zorluklara ışık tutmaktadır. Dil engelleri ve sınırlı yerli literatür, kapsamlı dil desteğine ve gelişmiş kaynaklara duyulan ihtiyacı vurgulayan önemli engeller olarak ortaya çıkmıştır. Kaynak kısıtlamaları kabul edildi ve ortaklıklar yoluyla dış finansmanın önemi vurgulandı. Teori-pratik boşluğunun kapatılması, pratik deneyimler ve vaka çalışmaları yoluyla ele alınmıştır. Öğrencilerin dil yeterliliğindeki zorluklar dil programları ve kurslarla aşılması önerilmiştir. Modası geçmiş öğretim yöntemleri, etkileşimli ve ilgi çekici öğrenme yaklaşımları aracılığıyla ele alınması önerilmiştir. Endüstri ortaklıkları ve seminerler aracılığıyla farklı sektörlerin tanıtılması kolaylaştırılabileceği ön görülmüştür. Bu bulgular, zorlukların altını çizerek Azerbaycan'da turizm eğitiminin uyarlanabilirliğini ve etkinliğini arttırmak için değerli bilgiler sağlamaktadır.

4.2.5. Akademisyenlerin Endüstri Entegrasyonu Yoluyla Teori ve Uygulamayı Birleştirme Stratejilerine İlişkin Bulgular

Bu araştırma sorusu, eğitimcilerin turizm eğitimi alanında teorik bilgilerle pratik anlayışlar arasında nasıl köprü kurduğunu inceleyerek akademi ve endüstri arasındaki temel ilişkiyi çözmeye çalışmaktadır. Bu sorunun derinlemesine görüşmelere dahil edilmesi, Azerbaycan'ın turizm eğitimi ortamında teorinin pratik becerilere nasıl dönüştüğüne dair kapsamlı bir bakış sunmaktadır.

Katılımcılardan A3 “Elimden geldiğince çeşitli turizm sektörlerinden konuk konuşmacıları davet ederek sektör iç görüşlerini görmelerini sağlıyorum. Ama maalesef bu sık sık yapabildiğim bir uygulama değil.” zaman-zaman da olsa endüstri alanından konuk dersleri ile durumu ele aldığını dile getirmiştir.

Bunun yanı sıra, A6 “İnteraktif atölyeler aracılığıyla pratik örneklerle yer veriyorum. Örneğin turizm pazarlaması dersinde öğrenciler hayali seyahat acenteleri için tanıtım kampanyaları tasarlıyorlar. Bu alıştırma, gerçek sektör senaryolarını yansıtarak öğrencilerin pazarlama teorilerini pratik olarak uygulamalarına olanak tanır” şeklinde durumu ele aldığını bildirmiştir.

A10 “Öğrencileri sektörle ilgili web seminerleri ve uluslararası destinasyonlara yönelik sanal turlarla buluşturmak için çevrimiçi platformlardan yararlanıyorum. Bu

maruz kalma, küresel turizm uygulamalarına ilişkin anlayışlarını genişletir. Ayrıca derslerimde teknolojinin turizm sektöründeki etkisine ilişkin örnek araştırma makalelerine de yer veriyorum. Tüm bunları uygularken karşılaştığım tek zorluksa çoğu öğrencinin dil bilgilerinin yetersiz olması” şeklinde daha güncel yöntemlere başvurduğunu ama yine de öğrencilerin dil bilmeme engeliyle karşılaştığını dile getirmiştir.

Tüm bunların yanı sıra A8 “Maalesef verilen müfredat ve yönetim, sınav sistemi yüzünden pek ekstra uygulamalar yapamıyoruz. Yapmak istesek bile o zaman müfredat derslerini es geçmemiz gerekiyor ki, bu da sınavda öğrencileri mağdur bırakıyor” şeklinde yanıtlayarak bu yönde yapabilecekleri bir şey olmadığını vurgulamıştır. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 15’de yansıtılmıştır.

Tablo 15: Akademisyenlerin Endüstri Entegrasyonu Yoluyla Teori ve Uygulamayı Birleştirme Stratejilerine İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
A1	Müfredatı şekillendirirken gerçek dünya uygulamalarını vurgulayarak eğitim materyallerinde üretim personelinin deneyimlerinden yararlanır.
A2	Mümkün olduğunda bilgi teknolojilerini entegre eder, koşullar izin verdiğinde anlayışı geliştirmek için teorik kavramları dijital araçlarla harmanlar.
A3	Konuk konuşmacıları davet eder, örnek olay incelemelerini kullanır ve etkileşimli atölye çalışmaları düzenleyerek öğrencilerin sektör profesyonellerinden ve gerçek hayattaki senaryolardan öğrenmesini sağlar.
A4	Müfredatta yer almayan pratik konuları yabancı literatürden çevirerek sunup ve buna göre öğrencilerden sunum ödevleri ister.
A5	Öğrencileri endüstri senaryolarına dahil ederek stajları ve işbirlikçi projeleri teşvik eder.
A6	Etkileşimli atölye çalışmaları yürütür ve etkinlik planlama gibi pratik projeler atar.

Tablo 15: Akademisyenlerin Endüstri Entegrasyonu Yoluyla Teori ve Uygulamayı Birleştirme Stratejilerine İlişkin

Bulgular (Devamı)

A7	Öğrencileri kültürel etkileşim projelerine katılmaya teşvik eder.
A8	Müfredat ve yönetim kurallarının dışına çıkamıyor.
A9	Vaka analizlerini daha çok ele alır.
A10	Öğrenciler arasında girişimci zihniyeti teşvik ederek pazar araştırması ve finansal planlamayı içeren projeler atar.

Bulgular, akademisyenlerin turizm eğitimi bağlamında teorik bilgi ile pratik uygulamalar arasındaki boşluğu kapatmak için kullandıkları çeşitli stratejileri aydınlatmaktadır. Bazıları sektöre dair iç görüş sağlamak için gerçek dünyadan örnekler ve konuk konuşmacılardan yararlanırken, diğerleri öğrencilerin staj ve kültürel projeler gibi sürükleyici deneyimlere katılmasını teşvik etmektedir. Ayrıca yabancı literatürden pratik konuların tercüme edilmesi gibi yenilikçi yaklaşımlar da akademisyenler tarafından kullanılmaktadır. Ancak mevcut müfredat ve kurumsal kısıtlamalar nedeniyle bazı uygulamaların uygulanmasına engel olan zorluklar ortaya çıkmaktadır.

4.2.6. Akademisyenlerin Turizm Eğitiminde İşletme-Akademi İşbirliğine Bakış Açılarına İlişkin Bulgular

Bu araştırma sorusu, turizm endüstrisi ile akademi arasındaki işbirliğinin dinamiklerini, zorluklarını ve potansiyel faydalarını anlamayı amaçlamaktadır. Soru aynı zamanda, Azerbaycan'da turizm eğitiminin kalitesini ve uygunluğunu artırmak için eğitim ve endüstri arasında gerekli olan etkileşimi araştırmaktadır.

Katılımcılardan A1 “Üretim personeli endüstri alanını iyi bilmesine rağmen çoğu durumda pedagojik ve öğretme becerileri düşük düzeydedir.” yorumuyla endüstri personellerinin pedagojik becerilerinin düşük olmasına vurgu yapmıştır.

Bunun tam aksine A3 “Turizm eğitiminde akademi ve işletmeler arasında simbiyotik bir ilişki olduğuna inanıyorum. İşbirliği sektöre daha iyi hazırlanmasını sağlar. Bu nedenle elimden geldiğince derslerin bir kısmına misafir sektör profesyonellerini davet ederim.” yanıtıyla bu işbirliğinin öneminin altını çizmiş ve ders uygulamalarında da bunu uyguladığını dile getirmiştir.

Katılımcılardan A7 ise “Herhangi bir sektör profesyoneli ile doğrudan işbirliği yapmasam da öğrencileri çeşitli seminerlere katılmaya teşvik ediyorum. Genel olarak üniversitemizde staj programları mevcut olup bu staj sürecinde çoğunlukla öğrenci-endüstri alanı kovuşturulmaktadır. Programımızda öğrencilerin özellikle otelcilik alanında yurt dışında doğrudan deneyim kazanmalarına yardımcı olan staj olanakları da bulunmaktadır” yanıtıyla akademi-endüstri işbirliğinin daha çok staj dönemlerinde sağlandığını ve yurtdışı staj politikalarından bahsetmiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 16’da yansıtılmıştır.

Tablo 16: Akademisyenlerin Turizm Eğitiminde İşletme-Akademi İşbirliğine Bakış Açılarına İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
A1	Üretim personelinin yeterli endüstri becerilerini kabul eder ancak etkili öğretim için gelişmiş pedagojik yeteneklere duyulan ihtiyacı vurgular.
A2	Öğrencilerin şirketlerle etkileşime girdiği ve iş süreçlerine ilişkin ilk elden bilgiler edindiği doğrudan işbirliğini onaylar.
A3	Konuk endüstri profesyonellerini endüstriye hazırlığı artırmak için derslere davet ederek simbiyotik bir akademi-iş ilişkisini savunur.
A4	İşbirliğinin öneminin farkındadır ancak kısıtlamalar nedeniyle endüstri profesyonelleriyle sık sık konferans veya seminer düzenlemede zorluklarla karşı karşıyadır.
A5	Yerel oteller ve seyahat acenteleriyle işbirliği yaparak, staj yoluyla öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesini kolaylaştırarak pratik bir yaklaşımı vurgular.

Tablo 16: Akademisyenlerin Turizm Eğitiminde İşletme-Akademi İşbirliğine Bakış Açılarına İlişkin Bulgular (Devamı)

A6	Yakın işbirliğini, öğrencileri seyahat acenteleriyle misafir derslere ve araştırma projelerine dahil etmeyi, akademik titizliği zenginleştirilmiş eğitim için pratik taleplerle dengelemeyi savunur.
A7	Öğrencilerin seminerlere katılımını teşvik eder ve üniversite staj programlarını öne çıkarır. Stajlar ve pratik deneyimler sırasında öğrenci-endüstri etkileşiminin önemini kabul eder.
A8	Stajlar yoluyla kapsamlı işbirliğini teşvik ederek öğrencilerin iş operasyonlarını gözlemlemelerine olanak tanır. Teorik temeli vurgularken pratik unsurları belirli derslere entegre etmedeki zorlukları kabul eder.
A9	Yerel işletmelerle turizm fuarı gibi dönüştürücü işbirliklerini aktarıyor. Etkinlikler sırasındaki lojistik ve müfredatı bozmadan bu ziyaretleri koordine etme zorluklarından bahsediyor.
A10	Uzmanlar tarafından yürütülen seminerlere öğrenci katılımı yoluyla akademi ve endüstri arasında köprü kurulmasının öne çıkanları. Seminer konularını akademik içerikle uyumlu hale getirme ve staj güvencesi sağlama konusundaki zorlukları kabul eder.

Akademisyenlerden gelen yanıtlar, turizm eğitimi alanında akademi ve iş dünyası arasındaki işbirliğinin karmaşık dinamiklerini yansıtmaktadır. Bazı akademisyenler stajlar ve endüstri profesyonelleriyle doğrudan etkileşimler yoluyla pratik deneyimlerin önemini vurgularken, diğerleri çeşitli kısıtlamalar nedeniyle sık sık seminer veya konferans düzenlemenin zorluğunu ifade etmektedir. Bu zorluklara rağmen, bu tür işbirliklerinin dönüştürücü gücünün, öğrencilerin endüstriye hazır olmalarını ve istihdam edilebilirliklerini artırdığı konusunda oybirliğiyle bir kabul vardır.

4.2.7. Akademisyenlerin Öğrencilerin İşgücüne Hazır Bulunma Bakış Açılarına İlişkin Bulgular

Bu araştırma sorusu, öğrencilerin mezun olduktan sonra işgücüne hazır olmalarının önemli yönünü ele almakta ve turizm eğitim programlarının etkililiğine ilişkin temel bilgiler sağlamaktadır. Akademisyenlerin öğrencilerin sektöre hazır bulunuşluklarına ilişkin algılarını değerlendirmek, eğitim stratejilerinin gerçek dünyadaki etkisinin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlayan çalışma açısından oldukça önemlidir.

Katılımcılardan A4 “Bazı zorluklar öğrencilerimizin işgücüne hazırlıklı olmalarını engellemektedir. Hazırlıklı olma durumlarını arttırmaya çalışıyoruz, ancak pratik maruziyetteki sınırlamalar onların anında istihdam edilebilirliğini etkiliyor” yanıtıyla öğrencilerin istihdam hazırlıklarında zorluklara dikkat çekmiştir.

Bunun yanı sıra A10 “Mezun olan öğrencilerimizin en az yarısının iş gücü açısından donanımlı olduğuna inanıyorum” şeklinde yanıt vererek bu hazır olmanın tam olmadığını dile getirmiştir.

Buna rağmen A7 “Evet öğrencilerimiz, özellikle staj programlarından sonra iş hayatına yeterince hazırlanıyorlar” yanıtıyla öğrencilerin işgücüne hazır olduklarını belirtmiştir.

Aynı şekilde A1 de “Elbette özellikle Azerbaycan Turizm ve İşletme Üniversitesi öğrencileri daha ilk yıllardan endüstriye yönlendirildikleri için mezun olduklarında istihdama tam hazır oluyorlar” şeklinde yanıt vermiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 17’de yansıtılmıştır.

Tablo 17: Akademisyenlerin Öğrencilerin İşgücüne Hazır Bulunma Bakış Açılarına İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
A1	Azerbaycan Turizm ve İşletme Üniversitesi mezunları, endüstri süreçlerine erken maruz kalmaları nedeniyle iyi hazırlanmışlardır.

**Tablo 17: Akademisyenlerin Öğrencilerin İşgücüne Hazır
Bulunma Bakış Açılarına İlişkin Bulgular (Devamı)**

A2	Öğrencilerin yalnızca %20-25'i iş dünyasına hazır görülüyor, bu da genel hazırlık konusunda bir boşluğa işaret ediyor.
A3	Öğrencilerin büyük bir kısmı iş gücü için hazır denilebilir.
A4	Öğrencilerin hazırlık düzeylerini artırmaya çalışır, ancak endüstri odaklı derslerin düzenlenmesindeki zorluklar anında istihdam edilebilirliği etkiler.
A5	Üniversite eğitime bağlı kalmadan kendi üzerinde çalışan öğrenciler daha hazırlıklı oluyorlar ve maalesef bunlar fazla değil.
A6	Mezunların istihdam hazır olduğuna inanıyor.
A7	Özellikle staj imkanları sayesinde öğrencilerin işgücüne girmeye hazır olduğu kanaatinde.
A8	Öğrenciler teorik altyapıya sahip olsa da mezuniyet sonrası iş hayatına katılmada zorlandıklarını savunuyor.
A9	Çeşitli zorluk ve eksiklikler olsa da öğrencilerin büyük oranının mezuniyet sonrasında işe hazır olmalarına inanıyor.
A10	Mezun olan öğrencilerin en az yarısının iş gücü için gerekli donanımına sahip olduğuna inanılıyor, bu da öğrenci nüfusu arasında orta düzeyde bir hazırlık düzeyine işaret ediyor.

Öğrencilerin işgücüne katılmaya hazır olup olmadıklarını değerlendirirken, akademik profesyonellerden gelen yanıtlar farklı bir tablo çizmektedir. Bazı akademisyenler, sektör süreçleriyle erken tanışmayı ve olumlu staj deneyimlerini öne sürerek mezunların hazır olduğuna güvendiklerini belirtirken, diğerleri önemli boşluklara dikkat çekmektedir. Bu boşluklar arasında endüstri odaklı derslerin düzenlenmesindeki zorluklar, öğrencilerin kişisel gelişimlerine yönelik sınırlı proaktif çabalar ve teorik

bilgiyi pratik uygulamaya dönüştürmedeki zorluklar yer almaktadır. Bulgular, akademi ve endüstri arasındaki boşluğu kapatmak için daha kapsamlı bir yaklaşıma duyulan ihtiyacın altını çizmektedir.

4.2.8. Akademisyenlerin Müfredat Etkililiği Algısına İlişkin Bulgular

Akademisyenlerin müfredat etkililiğine ilişkin algılarının araştırılması, bu tez kapsamında, eğitim sisteminin etkisinin özünü kapsayan önemli bir araştırma görevi görmektedir. Müfredatın arzu edilen sonuçlarla nasıl uyum sağladığını anlamak, yalnızca eğitim sürecine dair kritik bilgiler sağlamakla kalmaz, aynı zamanda potansiyel iyileştirme alanlarına da ışık tutar.

Akademisyen katılımcılardan A3 “Müfredatın etkililiği, teorik bilgiyi pratik uygulamalarla kusursuz bir şekilde harmanlayabilmesinde yatıyor. Mezun olduktan sonra sektöre hazır olmalarını sağlayarak öğrencilere gerçek dünya becerileri kazandırmalıdır” yanıtıyla etkili müfredatın hem teorik, hem de pratik uygulamalardan oluşmasının önemini vurguluyor.

Katılımcılardan A5 de “İyi tasarlanmış bir müfredat, öğrencilerde öğrenme sevgisini teşvik ederek entelektüel merakı uyandırmalıdır. Öğrencilerin katılımını ve kavrayışını geliştirmek için ders kitaplarının ötesine geçmeli, etkileşimli öğrenme yöntemlerini birleştirilmelidir” etkileşimli öğrenmenin müfredatı etkin kılmadaki rolüne vurgu yapmıştır.

Daha farklı bakış açısı sunan A10 ise müfredatın etkililiğini “Müfredatın etkililiği sektör trendlerine uyarlı birliğine bağlıdır. Dinamik olmalı, gelişen teknolojilerin ve gelişen pazar taleplerinin hızlı entegrasyonuna olanak sağlamalıdır. Sektörün gelişimine ayak uyduran bir müfredat, öğrencilerin rekabetçi ve ilgili kalmasını sağlar” şeklinde ifade etmiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 18’de yansıtılmıştır.

Tablo 18: Akademisyenlerin Müfredat Etkililiği Algısına İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
A1	Pratik uygulama ve gerçek geziler müfredatın etkililiği açısından hayati öneme sahiptir.

Tablo 18: Akademisyenlerin Müfredat Etkililiği Algısına İlişkin Bulgular (Devamı)

A2	İyi yapılandırılmış bir müfredatın işin yarısı olduğunu ifade eder.
A3	Etkililik için teori ve gerçek dünya becerilerinin entegrasyonunun gerekli olduğunu vurgular.
A4	Öğrencileri endüstrinin karmaşıklıklarına hazırlayan, eleştirel düşünmeyi zorlayan müfredatı vurgular.
A5	Daha iyi kavrama için örnek olay incelemelerini bir araya getiren ilgi çekici yöntemleri savunur.
A6	Teori ve endüstri arasındaki boşluğu doldurmayı, pratik deneyimler yoluyla anlayışı geliştirmeyi vurgular.
A7	Teorik ve pratik becerilerin harmanlanmasının önemini vurgular.
A8	Sorumlu sektör profesyonellerini yetiştirmek için etik ve sürdürülebilirliği de içeren bütünsel bir yaklaşımı destekler.
A9	Müfredat etkililiğinin sektöre işgücü yetiştirmede ana rol oynadığını savunur.
A10	Endüstri trendlerine uyum sağlayan, rekabetçilik ve uygunluk sağlayan dinamik bir müfredatın etkili olduğunu savunur.

Azerbaycan'ın turizm eğitiminde müfredatın etkililiğine ilişkin akademisyenlerin bakış açılarına ilişkin bulgular, çok yönlü bir anlayışı ortaya koymaktadır. Akademisyenler pratik uygulamanın hayati rolünü vurgulamakta, gerçek gezileri savunmakta ve teori ile endüstri talepleri arasındaki boşluğu kapatmak için öğretim yöntemlerini kullanmayı önermektedir. Endüstri trendleriyle birlikte gelişen dinamik bir müfredata olan ihtiyaç da vurgulanmaktadır. Genel olarak bu görüşler, öğrencileri turizm sektörüne etkili bir şekilde hazırlamak için teorik bilgi ile gerçek dünya becerileri arasında gerekli olan karmaşık dengenin altını çizmektedir.

4.2.9. Akademisyenlerin Müfredat Geliştirmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular

Bu araştırma sorusu, tezin önemli bir bölümü olarak yer almakta ve akademisyenlerin turizm eğitimi müfredatlarının geliştirilmesine yönelik sağladığı çok değerli görüşlere ışık tutmaktadır.

Katılımcılardan A6 “Eğitimcileri sektördeki en son gelişmelerden haberdar etmek için fakülte geliştirme programlarını geliştirmek, onların ilgili ve en ileri bilgileri aktarabilmelerini sağlamak önerilebilir” şeklinde ifade ederek öğretim görevlilerine yönelik bakış açısı sunmuştur.

A5 ise “Değişen ihtiyaçları anlamak için sektör profesyonelleriyle sürekli geri bildirim döngüleri uygulamak, daha iyi sektör uyumu için gerçek zamanlı müfredat düzenlemelerine izin vermek” yanıtıyla sektör çalışanlarıyla işbirliği odaklı müfredat güncellemesine yer vermiştir.

Bunun yanı sıra A9 ise “Öğrencilerin uluslararası değişime katılmaları için yollar yaratmak, küresel endüstri uygulamalarına ve farklı kültürel perspektiflere maruz kalmalarını sağlamak, anlayışlarını genişletmek önemlidir” yanıtıyla kültürel açılarının geliştirilmesine vurgu yapmıştır. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 19’da yansıtılmıştır.

Tablo 19: Akademisyenlerin Müfredat Geliştirmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
A1	Azerbaycan dilinde literatür ve dersliklerin çağdaş standartlara uygun olarak hazırlanması.
A2	Uygulamalı temel, finansal fırsatlar ve özgürlük sağlamak.
A3	Sürdürülebilir turizm konusunda uzmanlaşmış modüllerin tanıtılması, eğitimi yeni ortaya çıkan sektör trendleriyle uyumlu hale getirme.
A4	Endüstri-akademi işbirliklerinin güçlendirilmesi, stajların kolaylaştırılması ve uygulamalı endüstri deneyimi için konuk derslerin dahil edilmesi.

Tablo 19: Akademisyenlerin Müfredat Geliştirmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular (Devamı)

A5	Gerçek zamanlı müfredat düzenlemeleri için sektör profesyonelleriyle sürekli geri bildirim döngüleri uygulamak.
A6	Eğitimcileri sektördeki en son gelişmelerden haberdar etmek için fakülte geliştirme programlarını geliştirmek.
A7	İstihdam edilebilirliğin artırılması için iletişim ve liderlik gibi sosyal beceri eğitimlerinin müfredata entegre edilmesi.
A8	Araştırma odaklı öğrenmeyi teşvik etmek ve yeniliği teşvik etmek için endüstriyle ilgili araştırmaları teşvik etmek.
A9	Küresel endüstri uygulamalarına ve farklı bakış açılarına maruz kalmak için uluslararası ulaşılabilirliği kolaylaştırmak.
A10	Sürdürülebilir turizm ve dijital pazarlama konusunda uzmanlaşmış modüllerin tanıtılması, eğitimi yeni ortaya çıkan sektör trendleriyle uyumlu hale getirmek.

Akademik katılımcıların bulguları, Azerbaycan'da turizm eğitimi müfredatının geliştirilmesine yönelik zengin bir öneri dizisi sunmaktadır. Akademisyenler, sınıf materyallerinin ve literatürünün Azerbaycan dilindeki çağdaş standartlarla uyumlu hale getirilmesi ihtiyacını vurgulamaktalar. Ayrıca öğrencilere deneysel fırsatlar ve finansal özgürlük sağlamanın önemini vurgulamaktalar. Ayrıca, sürdürülebilir turizm ve dijital pazarlama konularında uzmanlaşmış modüllerin entegre edilmesi, endüstri-akademi işbirliklerinin teşvik edilmesi ve sosyal beceri eğitimlerinin dahil edilmesinin gerekliliği konusunda fikir birliği bulunmaktadır. Fakülte geliştirme programları, endüstri profesyonelleriyle gerçek zamanlı geri bildirim mekanizmaları, uluslararası değişimler ve periyodik müfredat revizyonları stratejiler olarak vurgulanmaktadır.

4.2.10. Akademisyenlerin Azerbaycan'da Turizm Eğitiminin Geleceğine İlişkin Öngörülerine İlişkin Bulgular

Bu araştırma sorusu, akademisyenlerin uzman bakış açılarından yararlanarak Azerbaycan'da turizm eğitiminin geleceğini şekillendirebilecek bilgiler sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Katılımcılardan A2 “Ekonomik ilerleme ve küresel eğilimler nedeniyle alan doğal olarak geliştikçe, Azerbaycan'daki turizm eğitimi endüstri talepleriyle uyumlu olmaya yani gelişmeye devam edecektir” yorumuyla olumlu ve gelişen eğitim öngörmüştür.

Bunun yanı sıra A8 “Turizm eğitiminin geleceği uyum sağlamada yatıyor. Akademi ve endüstri arasındaki iş birliği güçlenerek, öğrencilere gerçek dünya deneyimleri sunulduğu takdirde turizm eğitiminin genel kalitesi artar” yanıtıyla eğitimin geleceğinin akademi ve pratik deneyimin birleşimine bağlı olduğunu vurgulamıştır.

Aynı zamanda A3 “Hükümetin son yıllarda önemli bir ekonomik etken olarak turizme odaklanması, turizm eğitimi için sağlam bir geleceğe işaret ediyor” şeklinde yorumlamıştır. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 20’de yansıtılmıştır.

Tablo 20: Akademisyenlerin Azerbaycan'da Turizm Eğitiminin Geleceğine İlişkin Öngörülerine İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
A1	Azerbaycan'ın gelişmesi, artan küresel tanınırlığı ve turizm eğitime ayrılan bütçe nedeniyle geleceği parlak.
A2	Ekonomik ilerleme ve küresel trendlerin yönlendirdiği, endüstri talepleriyle uyumlu doğal gelişim söz konusu.
A3	Devlet odağı, sektör işbirlikleri, dijital becerilere vurgu ve küresel ortaklıklarla sağlam bir gelecek.
A4	Stratejik konumlandırmanın getirdiği benzersiz fırsatlar sayesinde turizmle ilgili genel olarak her şeyin gelişimi.
A5	Müfredat ve yönetim politikaları güncellendiği takdirde eğitimin önü açık.

Tablo 20: Akademisyenlerin Azerbaycan'da Turizm Eğitiminin Geleceğine İlişkin Öngörülerine İlişkin Bulgular (Devamı)

A6	Genel olarak Azerbaycan'da turizm eğitiminin geleceğine umutlu.
A7	Endüstrinin değişen taleplerine uygun eğitim sistemi de güncellenmesi eğitimi daha verimli hale getirebilir.
A8	Bugünkü müfredat ve eğitim sistemi ile devam edilirse yavaş-yavaş geride kalacağını düşünüyorum.
A9	Küreselleşen eğitim için artan uluslararası ortaklıklar ve değişim programları eğitimi daha iyi hale getirir.
A10	Geleceğin turizm liderlerini ve yenilikçilerini yetiştirmek için girişimcilik ve yenilikçiliğin entegrasyonu.

Bulgular, akademik katılımcılar arasında Azerbaycan'da turizm eğitiminin geleceğine ilişkin farklı bakış açılarını yansıtmaktadır. Genel anlamda olumlu bir bakış açısının hâkim olduğu görülmektedir. Bulgulara göre pek çok akademisyen, geleceğin umut verici olduğuna inanmakta ve bunu ülkenin kalkınmasına, küresel tanınırlığın artmasına ve turizm eğitimine önemli bütçeler ayrılmasına bağlamaktadır. Eğitim stratejilerinin endüstri talepleriyle uyumlu hale getirilmesi, dijital becerilere verilen önem ve küresel işbirlikleri, bu olumlu görünüme katkıda bulunan önemli faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak, müfredat güncellemelerine ve geride kalmayı önlemek için daha duyarlı bir eğitim sistemine duyulan ihtiyaç konusunda dikkate değer endişeler bulunmaktadır. Güçlü uluslararası ortaklıklarla birlikte girişimcilik ve yenilikçiliğin entegrasyonu, gelecek nesil turizm liderlerini yetiştirmek için gerekli görülmektedir. Farklı bakış açılarına rağmen, Azerbaycan'da turizm eğitimi geliştirmek için ortak bir umut ve kararlılık duygusu görülmektedir.

4.3. Öğrencilerin Turizm Eğitimi Müfredatının Turizm Endüstrisine Uygunluğu Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulguları

Bu başlıkta derinlemesine görüşme yapılan öğrencilerin müfredat ve endüstri ilişkisiyle bağlantılı bulgulara yer verilmiştir.

4.3.1. Öğrencilerin Turizm Eğitimindeki Deneyimleri ve Motivasyonlarına İlişkin Bulgular

Bu araştırma sorusu, öğrencilerin önemli bakış açılarını derinlemesine incelemeyi ve onların akademik yolculukları ve motivasyonları hakkında ilk elden bilgiler sunmayı amaçlamaktadır.

Katılımcılardan Öğrenci 3 (Ö3) eğitim motivasyonunun “Turizm yoluyla küresel bağlantılar kurmayı hedefliyorum. Motivasyonum, ülkemi uluslararası alanda temsil etme ve dünyanın dört bir yanından gelen turistlerle olumlu ilişkiler geliştirme isteğimden kaynaklanıyor” şeklinde ülkeyi daha iyi tanıtmak olduğunu açıklamıştır.

Bunun yanı sıra Ö5 ise “Turizm sadece bir meslek değil, sosyal becerileri geliştiren, dünya görüşümü genişleten, seyahat tutkumu tatmin etmemi sağlayan bir yaşam tarzı. Kişisel ilgiler ve mesleki arzuların mükemmel bir karışımı” turizm eğitiminin kişisel ilgilerine de hitap ettiğini bildirmiştir.

Turizm eğitim motivasyonuna Ö9 ise “Azerbaycan'da turizmin hızla büyümesi ilgimi çekiyor. Bu sektörün sunduğu sonsuz olanaklar beni motive ediyor. Bu gelişen sektörün bir parçası olmak ve devam eden başarısına katkıda bulunmak istiyorum” şeklinde yanıt vererek ülkede turizm sektörünün büyümesinin altını çizmiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 21’de yansıtılmıştır.

Tablo 21: Öğrencilerin Turizm Eğitimindeki Deneyimleri ve Motivasyonlarına İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
Ö1	Bu alanda gelecekte uzmanlık ve uzmanlaşma arzusuyla turizm alanında uzman olmayı hedeflemek.
Ö2	Konuya ve onun çeşitli yönlerine duyulan tutkuyla motive edilen, turizme çocukluktan gelen ilgi.

Tablo 21: Öğrencilerin Turizm Eğitimindeki Deneyimleri ve Motivasyonlarına İlişkin Bulgular (Devamı)

Ö3	Uluslararası bağlantılar kurmayı ve yurtdışına seyahat etmeyi amaç edinerek, ülkesini küresel turizm arenasında temsil etmeyi amaç edinmiştir.
Ö4	Turizmi gelecek vaat eden bir kariyer seçeneği olarak görmek, gelecekteki seyahat fırsatları ve keşif beklentisiyle motive olmak.
Ö5	Turizmi sosyalliği, dünya görüşünü ve sosyal becerileri geliştiren, kişisel gelişimi ve seyahat sevgisini geliştiren bir alan olarak kabul etmek.
Ö6	Turistlerle günlük etkileşimlerden ve sunduğu renkli manzaralardan ilham alarak turizm endüstrisinin dinamik ve canlı doğasına meraklı.
Ö7	Turizm profesyonellerine yönelik gelecekteki talebi göz önünde bulundurarak, alanı pratik önemi ve sektörde beklenen sürekli büyüme nedeniyle seçmek.
Ö8	Başta Bakü olmak üzere bölgesel ve iç turizmi artırma vizyonu ile uluslararası turizm yoluyla ülkenin kalkınmasına katkıda bulunmaya odaklanmıştır.
Ö9	Azerbaycan'da turizmin hızlı ilerlemesinden etkilenmiş, gelişen doğası ve sunduğu heyecan verici fırsatlar nedeniyle alanı seçmiştir.
Ö10	Genişleyen ufuklar ve kişisel ve mesleki gelişim potansiyelinin motive ettiği turizm sektörünün kapsamlı olanaklarını keşfetmeye istekli.

Turizm lisans programlarına kayıtlı öğrencilerin bakış açıları incelendiğinde, onların bu alana yönelme motivasyonlarının çeşitli ve çok yönlü olduğu ortaya çıkmaktadır. Pek çok öğrenci, seyahat ve kültürel keşiflere yönelik motivasyonla hareket etmekte ve turizmi, ödüllendirici bir kariyer oluştururken bu ilgi alanlarını tatmin etmenin

bir yolu olarak görmektedir. Diğerleri turizmi pratik bir seçim, sürekli talep ve bol fırsatlar sunan istikrarlı ve gelecek vaat eden bir meslek olarak görmektedir. Bazıları için motivasyon, turizmin canlı enerjisi ve turistlerle günlük etkileşimleriyle sektörün dinamik ve renkli doğasında yatmaktadır. Ek olarak, öğrenciler arasında ortak bir amaç duygusu vardır ve birçoğu hem iç turizmi teşvik ederek hem de uluslararası bağlantılar kurarak ülkelerinin büyümesine anlamlı şekilde katkıda bulunma isteklerini ifade etmektedirler.

4.3.2. Öğrencilerin Turizm Endüstrisi Kariyerine Hazırlanma Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu araştırma sorusu, öğrencilerin eğitim deneyimlerinin temelini ele almakta ve onları Azerbaycan'ın gelişen turizm endüstrisindeki gerçek dünya kariyerlerine hazırlamada müfredatın etkinliğini değerlendirmektedir.

Mevcut ders programları ve müfredatın öğrencileri kariyere ne düzeyde hazırlamasına ilişkin soruya Ö1 “Dersler sağlam bir temel sağlıyor ancak ek kişisel çalışma materyalleri üzerinde çalışmanın anlayışımı ve pratik becerilerimi büyük ölçüde artırdığını görüyorum. Kapsamlı bir hazırlık için sınıf bilgisi ile kişisel çabanın birleşimi gerekli görünmektedir” yanıtıyla müfredatı yeterli bulsa da ek kendini geliştirmenin önemini de vurgulamıştır.

Bunun yanı sıra Ö5 “Özellikle uygulamalı derslere ağırlık verilmesinden dolayı müfredatı oldukça güçlü olduğunu düşünüyorum. Uygulamalı yaklaşım hazırlıklı olmamıza önemli ölçüde katkıda bulunur. Ufak tefek eksiklikler olsa da genel yapı etkili ve sektör odaklıdır” şeklinde yanıt vererek pratik alanın baskın olmasından dolayı müfredatı etkili değerlendirmiştir.

Ö6 ise “Derslerimizde zaman zaman ilgili programlar tanıtılsa da Amadeus gibi sektörde yaygın olarak kullanılan çağdaş teknolojilere daha fazla ağırlık verilmesi gerekiyor. Bu araçlara aşinalık, pratik becerilerimizi ve istihdam edilebilirliğimizi büyük ölçüde artırabilir” şeklinde yanıt vererek programla ilgili yazılım becerilerinin altını çizmiştir.

Bunların tam aksine Ö8 ise “Hazır değil. Örneğin, turizm konusunda eğitim veren Azerbaycan Turizm ve İşletme Üniversitesinde "Uluslararası Turizm ve İnsani Yardım"

fakültesinde öğretilen bilimlerde bilgiler tekrarlanıyor. Turizmde yönetim dediğimizde sadece işletmecilik öğretiliyor, turizmde pazarlama dediğimizde ise pazarlama bilimi öğretiliyor” yanıtıyla müfredatın öğrencileri kariyer hayatına hazırlamadığından bahsetmiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 22’de yansıtılmıştır.

Tablo 22: Öğrencilerin Turizm Endüstrisi Kariyerine Hazırlanma Durumlarına İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
Ö1	Sınıf bilgisini bireysel çalışmayla birleştirmek hazırlığı artırır.
Ö2	Müfredat orta düzeydedir; pratik alanlar geliştirilebilir.
Ö3	Dil ve tarih bilgisindeki yeterlilik endüstriye hazırlık için çok önemlidir.
Ö4	Dersler, sektöre iyi bir hazırlık yaparak kapsamlı bir anlayış sağlar.
Ö5	Uygulamalı derslere verilen önem, müfredatı etkili ve sektör odaklı kılar.
Ö6	Amadeus gibi çağdaş endüstri teknolojilerine daha fazla odaklanılması gerekiyor.
Ö7	Dersler teori ve pratik uygulamaları birleştiren kapsamlı bir yaklaşım sunar.
Ö8	Müfredat, özellikle yönetim ve pazarlama gibi ders alanlarında daha çeşitlendirilebilir.
Ö9	Pratik deneyimler ve sektöre maruz kalma, endüstriye hazırlık için çok önemlidir.
Ö10	Müfredat tatmin edici bir temel sağlar; Teorik ve pratik deneyimlerin harmanlanması çok önemlidir.

Öğrencilerin yanıtlarından elde edilen bulgular, derslerin ve müfredatın onları Azerbaycan'daki turizm endüstrisine hazırlamadaki etkililiğine ilişkin çeşitli görüşleri yansıtmaktadır. Bazı öğrenciler hazırbulunuşluklarını artırmak için kendi kendine çalışmanın ve pratik deneyimlerin önemini vurgularken, diğerleri derslerinin teori ve

pratik uygulamaları birleştiren kapsamlı yaklaşımından duydukları memnuniyeti dile getirmektedir. Dil yeterliliği ve tarihsel bilgi, endüstri hazırlığı için çok önemli unsurlar olarak vurgulanmakta, pratik deneyimin ve modern endüstri teknolojilerinin önemi vurgulanmaktadır. Ancak birkaç öğrenci, özellikle bazı alanlarında daha çeşitli ve çağdaş içeriğe ihtiyaç duyulduğunu öne sürmektedir.

4.3.3. Öğrencilerin Turizm Sektörüne Yönelik Temel Beceriler ve Akademik Hazırlıklarına İlişkin Bulgular

Bu araştırma sorusu, öğrencilerin turizm endüstrisinin gerçek dünyadaki zorluklarına hazırlıklı olmalarının temel yönlerini ele almaktadır. Başarı için hayati önem taşıyan temel becerileri, bilgi alanlarını ve pratik deneyimleri anlamak çok önemlidir. Bu bilgi, akademik programların endüstri taleplerini karşılamadaki etkinliğinin değerlendirilmesine yardımcı olmaktadır.

Bu değerlendirme sorusuna katılımcılardan Ö4 “Temel beceriler arasında dil yeterliliğinin önemli olduğunu düşünüyorum. Akademik olarak bu alanda iyileştirmeye yer olabilir” şeklinde yabancı dilin önemine dikkat çekmiştir.

Katılımcılardan Ö7 ise “Bir profesyonel olarak ülkelerimiz ve bölgelerimizde mutlaka görülmesi gereken yerleri bilmek ve turistler nezdinde iyi bir itibara sahip olmak gerekiyor. Tecrübe açısından uluslararası mağaza ağında satış görevlisi olarak çalışmam ve yabancılarla ilişkilerim tecrübe kazanmama yardımcı oluyor. Ayrıca fotoğrafçılığa merakım olduğundan fotoğraf ekipmanlarıyla fotoğrafların nasıl daha çekici görünmesini sağlayacağımı öğreniyorum. Çünkü bana göre reklamcılıkta en önemli yapı fotoğraf, tasarım vb.” yanıtıyla daha çok yönlü beceri kümesi sunmuştur.

Bunun yanı sıra Ö10 soruya “Turizm sektöründe başarının anahtarı sağlam bir pazarlama anlayışına sahip olmaktır” yanıtı vererek pazarlamaya dikkat çekmiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 23’de yansıtılmıştır.

Tablo 23: Öğrencilerin Turizm Sektörüne Yönelik Temel Beceriler ve Akademik Hazırlıklarına İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
Ö1	Yabancı bir dile hakim olmak gerekir ve bu yeterli hazırlık sayesinde mümkün.
Ö2	Akademik yolculuğunda bu becerilerin yeterince ele alındığını düşünmüyor.
Ö3	İngilizce yeterliliği sağlanmalı ve üniversitede bunun karşılanacağına umutlu.
Ö4	Temel beceriler arasında dil yeterliliği; Akademik olarak bu alanda iyileştirmeye yer olabilir.
Ö5	Güçlü sosyal beceriler, yüksek enerji ve iyimserlik.
Ö6	Derinlemesine endüstri bilgisi ve ihtiyaç duyulan işletmelerle doğrudan etkileşimler; Üniversite deneyiminin pratik deneyimlerde geliştirilmesi gerekiyor.
Ö7	Ülkenin ilgi çekici yerleri, kişilerarası beceriler, fotoğrafçılık hakkında bilgi.
Ö8	Kendine güven, dil yeterliliği, yönetim becerileri, hoş görünüm.
Ö9	Kişilerarası beceriler, dil yeterliliği; daha özel becerilerin gerekli olmadığına inanır.
Ö10	Güçlü pazarlama bilgisi.

Öğrencilerin turizm endüstrisi için gerekli becerilere ilişkin bakış açıları ve akademik hazırlık değerlendirmeleri bir dizi iç görüyü ortaya koymuştur. Özellikle yabancı dillerde dil yeterliliğine oybirliğiyle değer verilmiş ve bu da sektördeki önemli rolünün vurgulanmıştır. Ayrıca öğrenciler gelecekteki kariyerlerinde güçlü sosyal becerilerin, iyimserliğin ve enerjinin önemini vurgulamaktadırlar. İşletmelerle doğrudan etkileşimler, ilgi çekici yerler hakkında bilgi ve pratik deneyimler, sektörün bütünsel bir şekilde anlaşılması için hayati önem taşıdığının altı çizilmiştir. Akademik hazırlık konusunda hem olumlu, hem de olumsuz bir durum görülmektedir. Bazı öğrenciler özellikle dil yeterliliği konusunda kendilerini iyi hazırlanmış hissederken, diğerleri

üniversite eğitimlerinde daha pratik deneyimlere ve endüstriye maruz kalma ihtiyacını dile getirmiştir.

4.3.4. Öğrencilerin Endüstri Katılımlarına ve Uygulama Deneyimlerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin bakış açılarının araştırılmasında, onların endüstri liderleriyle ve pratik deneyimlerle doğrudan etkileşimlerini anlamak önem taşımaktadır. Bu soru, öğrencilerin endüstri senaryolarıyla pratik deneyimlerini ve etkileşimlerini inceleyerek onların işgücüne hazırlıklı olmalarına ilişkin kritik bilgiler sağlamaktadır. Seminerlerle, sektör liderleriyle ve pratik gelişmelerle karşılaşmalarını değerlendirerek, bu deneyimlerin sektör algısını nasıl şekillendirdiğini ve profesyonel hayata hazırlıklarını nasıl artırdığını kapsamlı bir şekilde anlamaya yardımcı olmaktadır.

Katılımcılardan Ö6 “Üniversitemizde sektör liderleriyle sık sık seminer ve toplantılara katılarak değerli bilgiler ve ağ kurma fırsatları sağlıyoruz” şeklinde yanıt verse de, çoğu katılımcı bu deneyimi yaşamadıklarını dile getirmiştir.

Mesela, katılımcılardan Ö8 “Öğrenim hayatım boyunca turizmle ilgili herhangi bir seminere rastlamadım” yanıtıyla bu deneyimi yaşamadığını dile getirmiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 24’de yansıtılmıştır.

Tablo 24: Öğrencilerin Endüstri Katılımlarına ve Uygulama Deneyimlerine İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
Ö1	İlk akademik yıllarım göz önüne alındığında henüz böyle bir deneyimim yok.
Ö2	Katıldım; seminer ve toplantılara katılmak sektörü anlamama olumlu etki ediyor.
Ö3	Öğrenimi sırasında bu tür deneyimlerle karşılaşılmamıştır.
Ö4	İkinci sınıf öğrencisi olması nedeniyle gelecekte bu tür deneyimleri öngörüyor.
Ö5	İkinci yılda gelecekteki fırsatları hevesle bekliyor.

Tablo 24: Öğrencilerin Endüstri Katılımlarına ve Uygulama Deneyimlerine İlişkin Bulgular (Devamı)

Ö6	Seminer ve toplantılara aktif olarak katılır, iç görü ve ağlar kazanır.
Ö7	Şu ana kadar bu tür durumlara rastlamadı.
Ö8	Öğrenim süresince turizmle ilgili seminerlere katılım yapılmadı.
Ö9	Olumlu deneyim, seminerlerde yeni fikir ve beceriler kazanma.
Ö10	Değerli deneyimler için yakın gelecekte seminerlere katılmayı planlıyor.

Öğrenci katılımcıların endüstriyle ilgili seminerlere katılımları ve deneyimlerine ilişkin yanıtları çeşitlilik göstermektedir. Bazı öğrenciler, özellikle de akademik yolculuklarının ilk yıllarında, bu tür etkinliklere katılma fırsatına henüz sahip olmasa da, diğerleri seminer ve toplantılara aktif olarak katılarak değerli iç görüler ve ağ oluşturma fırsatları elde etmiştir. Öğrenciler arasında, özellikle de ikinci sınıflar arasında, gelecekte bu tür etkinliklere katılma konusunda ortak bir beklenti görülmektedir. Bunun yanı sıra bazı katılımcılar mevcut akademik bağlamlarında bu tür deneyimlerin bulunmadığını belirtmiştir.

4.3.5. Öğrencilerin Turizm Eğitiminde İlgili Ders ve Konulara İlişkin Algılarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin eğitim planlarındaki belirli derslere ve konulara ilişkin bakış açılarını anlamak, müfredatın Azerbaycan'daki turizm endüstrisinin gerçeklerini ele almadaki etkililiğini değerlendirmek için çok önemlidir.

Katılımcılardan Ö5 “Turist psikolojisini öğrenmenin ayrıca faydalı olacağını düşünüyorum” yanıtıyla müfredatta turist psikolojisini de görmek istediğini dile getirmiştir.

Bunun yanı sıra Ö6 “Ekonomi odaklı birçok ders alınmakta, turizm ürünlerinin hazırlanması, turizm politikaları, turizm araçları, turizmin temelleri ve diğer disiplinlerde

turizm hakkında geniş bilgiler edinmekteyiz ve bunları faydalı buluyorum” yanıtıyla yararlı bulduğu bir takım dersleri listelemiştir.

Katılımcılardan Ö7 ise “Benim için sürdürülebilir turizm yönetimi dersleri vazgeçilmezdir. Sorumlu uygulamaları öğrenmek ve Azerbaycan'ın doğal güzelliklerini ve miras alanlarını nasıl koruyacağımızı öğrenmek hayati öneme sahiptir. Bu sadece turist çekmekle ilgili değil, sektörümüz için sürdürülebilir bir gelecek sağlamakla ilgili” şeklinde yanıt vererek tüm sürdürülebilirliğe dikkat çekmiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 25’de yansıtılmıştır.

Tablo 25: Öğrencilerin Turizm Eğitiminde İlgili Ders ve Konulara İlişkin Algılarına İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
Ö1	Bilginin genişletilmesi için çeşitli faaliyetlere katılıma değer verir.
Ö2	Tüm dersler aynı düzeyde bilgilendirici.
Ö3	Uygulamalı dersler oldukça faydalı.
Ö4	Üniversitedeki tüm derslerin faydalı olduğunu düşünür.
Ö5	Daha derin bir anlayış için turist psikolojisini öğrenmeyi önerir.
Ö6	Turizmle ilgili ekonomi ve işletme odaklı ders ve konuları değerli bulur.
Ö7	Sürdürülebilir turizm yönetiminde değerler dersleri, Azerbaycan'ın doğal güzellikleri ve miras alanları bağlamında sorumlu uygulamaların önemini vurgulamaktadır.
Ö8	Turizme Spesifik alt dalları ve Yönetimin Temelleri gibi dersleri faydalı bulur.
Ö9	Uluslararası turizm dersinde turizm coğrafyası konusu oldukça önemliydi.
Ö10	Turizm pazarlaması dersi.

Öğrenci yanıtlarından elde edilen bulgular, turizmle ilgili derslerin etkinliğine ilişkin farklı bakış açılarını vurgulamaktadır. Bir öğrenci bilgiyi genişletmek için çeşitli

etkinliklere katılmanın değerini vurgularken, bir diğeri konu ne olursa olsun tüm derslerin eşit derecede bilgilendirici olduğuna inanmaktadır. Pratik dersler, yararlılıkları nedeniyle özellikle takdir edilmektedir. Bir başka öğrenci, turist psikolojisi ile ilgili derslerin alanın daha derinlemesine anlaşılması için gerekli olduğunu düşünürken, diğerleri turizm bağlamında ekonomi ve işletme odaklı konulara değer vermektedir. Sürdürülebilir turizm yönetimi, özellikle Azerbaycan'ın doğal güzellikleri ve miras alanları ile ilgili sorumlu uygulamaları vurguladığı için kabul edilmektedir. Turizme Özel alt dallar ve Yönetimin Temelleri gibi özel kurslar faydalı olarak kabul edilmektedir.

4.3.6. Öğrencilerin Turizm Eğitimindeki Teorik-Uygulamalı Eksiklik Algılarına İlişkin Bulgular

Bu araştırma sorusu, öğrencilerin potansiyel boşluklara ilişkin algılarını araştırarak, turizm eğitiminde teori ve uygulama arasındaki önemli kavşağı araştırmaktadır. Bu çalışma, bu boşlukları ele alarak turizm eğitiminin kalitesini artırmayı, akademik bilgi ile pratik talepler arasındaki uçurumu kapatmayı ve sonuçta Azerbaycan'ın turizm sektöründe daha hazırlıklı ve etkili profesyonellere katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Teorik anlayışlarla sektörde karşılıya bilecek pratik zorluklar arasındaki boşluğa katılımcılardan Ö2 “Kişisel olarak turizm sektöründe çok önemli bir beceri olan yabancı dil öğrenme konusunda zorlanıyorum. Sınıfta verilen teorik bilgi, uluslararası turistlerle uğraşırken beni bu iletişim için önemli olan dil zorluklarına yeterince hazırlamıyor” yanıtıyla dil bilgisinin verilmesindeki boşluklara vurgu yapmıştır.

Katılımcılardan Ö3 ise “Benim gördüğüm boşluk, ağırlıklı olarak ezbere dayanan eğitim sistemimizde. Gerçek dünya senaryoları sıklıkla yaratıcı problem çözme ve eleştirel düşünme gerektirir ama bunlar teorik derslerimizde yeterince vurgulanmayan becerilerdir” şeklinde yanıt vererek eğitimin ezbercilik üzerine kurulduğundan yakınmıştır.

Ö8 ise “Üniversitelerde kelimenin tam anlamıyla anlamsız ders vermek yerine seyahat ajanslarında ya da otellerde çalışıp her şeyi uygulamalı olarak bize öğretebilirler” yanıtıyla görülen derslerin bir kısmını anlamsız adlandırıp uygulamalı derslerin daha çok

olmasının faydalı olabileceğini vurgulamıştır. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 26’da yansıtılmıştır.

Tablo 26: Öğrencilerin Turizm Eğitimindeki Teorik-Uygulamalı Eksiklik Algularına İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
Ö1	Önemli bir boşluk yok; Müfredat endüstrinin talepleriyle uyumlu.
Ö2	Yabancı dil öğrenmede yaşanan zorluklar; Teorik bilgi dil zorluklarına tam anlamıyla hazırlıklı değildir.
Ö3	Ezber temelli eğitim sistemi; Eleştirel düşünmeye önem verilmemesi.
Ö4	Büyük farklılıklar yok; Çeşitli kurs kapsamı nedeniyle kapsamlı anlayış.
Ö5	Teorik temelli derslerin yoğunluğu; Bilgiyi özümseme ve saklamada zorluk.
Ö6	Pratik alandaki boşluk.
Ö7	Teorik ve pratik deneyimler arasında önemli bir boşluk yok.
Ö8	Daha pratik deneyimlere duyulan ihtiyaç; Teorik dersler uygulamalı öğrenmeye göre daha az etkilidir.
Ö9	Yabancı dillere ve pratik becerilere vurgu yapılmaması.
Ö10	Teorik öğrenmenin tercih edilmesinden kaynaklanan boşluk; Artan uygulamalı eğitimle dengeli bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğrencilerin yanıtlarından elde edilen bulgular, teorik eğitimleri ile turizm endüstrisinin pratik zorlukları arasındaki uyum konusunda incelikli bir bakış açısını ortaya koyuyor. Birçok öğrenci, özellikle yabancı dil yeterliliği ve pratik becerilerde önemli bir boşluk olduğunu belirtti. Daha fazla uygulamalı deneyime ve teorik bilgiyi

pratik eğitimle birleştiren dengeli bir yaklaşıma duyulan ihtiyacı vurguladılar. Bazı öğrenciler müfredatın iyi yapılandırılmış olduğunu düşünürken, diğerleri ezbere aşırı güven ve eleştirel düşünme vurgusunun eksikliği konusundaki endişelerini dile getirdi. Özellikle dil becerileri ve pratik uygulamalardaki bu boşlukların kapatılması, öğrencilerin sektöre hazırlıklılığını önemli ölçüde artırabilir.

4.3.7. Öğrencilerin Turizm Endüstrisine Geçişine ve İlgili Kaygılara İlişkin Bulgular

Bu soru, onların kaygılarını ve deneyimlerini araştırarak, akademi ve endüstri arasındaki boşlukların kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına yardımcı olmayı ve turizm eğitimi müfredatında ve kariyer destek sistemlerinde gelecekteki gelişmelere rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

Katılımcılardan Ö1 “Deneyimsel programlara ve stajlara aktif olarak katılarak öğrenci hayatım ile gelecekteki kariyerim arasındaki boşluğu doldurmayı planlıyorum. Farklı illerde uygulamalı deneyim kazanmak beni sektöre hazırlamakla kalmıyor, aynı zamanda alanımın pratik inceliklerini anlamama da yardımcı oluyor” yanıtıyla ek staj programlarına katılarak bu boşluğu kapatabileceğini ifade etmiştir.

Aynı zamanda Ö3 “Birçok genç gibi benim de kariyerle ilgili kaygılarım var. Ancak zamanla ve pratik tecrübeyle bu endişeleri aşacağıma inanıyorum. Başarılı bir geçiş için öğrenmeye açık olmak ve yeni zorluklara uyum sağlamak çok önemlidir” kariyer kaygılarını kabul ederek zamanla aşılabileceğini vurgulamıştır.

Ö10 ise “Turizm sektöründe kariyer yapmaya hazır olduğumdan eminim. Çalışmalarım sayesinde bana çok faydası olacağına inandığım hem bilgi hem de pratik beceriler kazandım ve hala kazanıyorum. Eğitimimi endüstri hayatında uygulamayı sabırsızlıkla bekliyorum” yanıtıyla geçişin rahat olacağını ve kaygılarının olmadığını bildirmiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 27’de yansıtılmıştır.

Tablo 27: Öğrencilerin Turizm Endüstrisine Geçişine ve İlgili Kaygılara İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
Ö1	Deneyimsel programlar ve stajlar yoluyla boşluğu doldurmaya istekli.
Ö2	Geçişin sorunsuz olacağına inanır; edinilen becerilere güvenir.
Ö3	Kariyerle ilgili kaygı yaşamak; Zaman ve deneyimle zorlukların üstesinden gelme konusunda kendine güvenen.
Ö4	Geçiş konusunda olumlu; Yeteneklerine güvenmekte.
Ö5	Beceri ve bilgiye güvenen; Endişe yok.
Ö6	Olumlu geçiş olacağına inanıyor; sektör profesyonelleriyle işbirliği yapmayı planlıyor; Sektör trendlerine uyum sağlamak.
Ö7	Kusursuz geçiş; bilgiyi uygulamaya koyma konusunda iyi hazırlıklı ve istekli.
Ö8	Daha küçük kuruluşlarda başlamayı planlıyor; çeşitli deneyimler yoluyla geliştirilen beceriler; pratik öğrenmeye önem verir.
Ö9	Eğitimi desteklemek için ek kurslara ve stajlara ihtiyaç duyulduğunu kabul eder; pratik deneyime değer verir.
Ö10	Kariyere hazır olduğundan emin; Eğitimi endüstri senaryolarına uygulamayı sabırsızlıkla bekliyor.

Öğrenci katılımcılarından elde edilen bulgular, onların öğrenci yaşamından turizm endüstrisine geçişlerine ilişkin çeşitli deneyim ve bakış açılarına işaret etmektedir. Bazı öğrenciler deneyimsel programlara ve stajlara katılarak aradaki boşluğu doldurma isteğini dile getirirken, diğerleri edindikleri becerilere güveniyor ve geçiş sürecini olumlu karşılamaktadır. Bazı öğrenciler kariyerle ilgili bir düzeyde kaygı hissettiğini itiraf etmekte ancak zaman ve deneyimle zorlukların üstesinden gelineceğine olan inancını

ifade etmektedirler. Genel olarak, öğrencilerin yanıtları, turizm endüstrisinin dinamik alanına girmenin güven, hazır oluş ve isteklilik yelpazesini ortaya çıkaran bakış açısı sunmaktadır.

4.3.8. Turizm Endüstrisinde Öğrencilerin Rehberlik ve Mentörlüğüne İlişkin Bulgular

Turizm endüstrisi bağlamında öğrencilerin rehberlik ve mentörlük deneyimlerinin araştırılması, akademik kurumlar içindeki önemli destek sistemlerine ışık tutması nedeniyle bu çalışma için çok önemlidir. Fakülte ve kariyer temsilcileri tarafından sağlanan rehberliğin doğasını ve etkililiğini anlamak, profesyonel olmak isteyen adayların eğitim deneyimlerini şekillendirmek için hayati öneme sahiptir. Bu soru, öğrencileri gelecekteki kariyerlerine hazırlamada rehberliğin rolünü araştırıyor ve onların turizm endüstrisine geçişini artıracak destek yapılarına dair değerli bilgiler sunmaktadır.

Atılımcıların birçoğu gibi Ö1 “Hayır, turizm sektöründeki geleceğim ile ilgili fakülte veya kariyer temsilcilerinden herhangi bir rehberlik veya mentorluk almadım” yanıtı vererek her hangi bir rehberliğin alınmadığını ifade etmiştir.

Bunun yanı sıra çok az sayıda öğrenci gibi Ö3 “Bazı öğretmenler turizm endüstrisindeki geleceğimizle ilgili tavsiyelerde bulunuyor” yanıtıyla bu rehberliğin fakülte akademisyenleri tarafından sağlandığını vurgulamıştır.

Aynı zamanda katılımcılardan Ö9 “Rehberlik için son sınıf öğrencisi arkadaşlarımdan tavsiyelerine güveniyorum” şeklinde yanıt vererek akran desteğinin rolünün altını çizmiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 28’de yansıtılmıştır.

Tablo 28: Turizm Endüstrisinde Öğrencilerin Rehberlik ve Mentorluğuna İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
Ö1	Hayır, fakülte veya kariyer temsilcilerinden herhangi bir rehberlik veya mentorluk almadım.

Tablo 28: Turizm Endüstrisinde Öğrencilerin Rehberlik ve Mentorluğuna İlişkin Bulgular (Devamı)

Ö2	Evet, bazı öğretmenlerimiz bu konuda değerli rehberlik ve destek sağlıyor.
Ö3	Bazı öğretmenler turizm endüstrisindeki geleceğimizle ilgili tavsiyelerde bulunuyor.
Ö4	Hayır, bana herhangi bir rehberlik veya mentorluk sağlanmadı.
Ö5	Hayır, fakülte veya kariyer temsilcilerinden herhangi bir rehberlik veya mentorluk almadım.
Ö6	Hayır, bu alanda herhangi bir destek almadım.
Ö7	Herhangi bir rehberlik veya mentorluk desteği almadım.
Ö8	Turizm sektöründeki geleceğimle ilgili herhangi bir rehberlik veya mentorluk almadım.
Ö9	Rehberlik için son sınıf öğrencisi arkadaşlarımla tavsiyelerine güveniyorum.
Ö10	Bazı üniversite öğretmenleri bu konuda örnek teşkil ederek belirli bir rehberlik ve destek sağlıyor.

Bulgular, turizm endüstrisi bağlamında fakülte veya kariyer temsilcilerinin rehberlik ve mentorluğuna ilişkin çeşitli bir manzarayı ortaya koymaktadır. Bazı öğrenciler belirli öğretmenlerden değerli destek aldıklarını belirtirken, diğerleri bu tür bir rehberliğin eksikliğini dile getirmiştir. Bir öğrenci ise destek kaynağı olarak kıdemli akranlarının tavsiyelerine güvendiğini belirtmiştir. Genel olarak yanıtlar, öğrencilerin akademik yolculuğunda iyileştirme yapılabilecek potansiyel bir alanın altını çiziyor ve daha kapsamlı ve yapılandırılmış mentorluk programlarına ihtiyaç olduğunu gösteriyor.

4.3.9. Öğrencilerin Eğitimin Uygunluğunu Artırmaya Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular

Bu soru öğrenci bakış açılarını birleştirmek, eğitim planlarının gerçekliğini artırmak için öneriler sağlamaktadır. Eğitim planının güncelliğini artırmak ve eğitim ile

turizm sektörünün talepleri arasındaki ilişkiyi geliştirmek için önerileri sorulan katılımcılardan Ö4 “Üniversitemiz dahilinde yurtdışı staj programları mevcut ama maalesef bütün öğrenciler bundan faydalanamıyor. Bu uluslararası staj programlarına her öğrencinin ulaşması ve başka kültürün içinde olan yapıları ve insanları uygulamalı olarak görmesi çok iyi olabilir” yanıtıyla uluslararası stajın ulaşılabilirliğine vurgu yapmıştır.

Bunun yanı sıra Ö5 “Uygulamalı eğitimler yoğunlaştırılmalı ve öğrenciler için her dönem ve ya her yıl turistik yerleri gezip, çalışıp deneyim etmelerine fırsatlar yaratılmalıdır. Oteller, tur acenteleri ve kültürel alanlar gibi farklı ortamlardaki uygulamalı deneyimler çok değerlidir. Turistlerle doğrudan etkileşime geçmek, rezervasyonları yönetmek ve müşteri etkileşimlerini yönetmek alandaki yeterliliğimizi artıracaktır” şeklinde yanıt vererek pratik alandaki iyileştirmeler için öneri sunmuştur.

Aynı zamanda Ö9 “Daha sık endüstriyel alanları ziyaret etme ve sektör profesyonelleriyle etkileşim kurma fırsatlarının sağlanması. Üniversitede öğretmenlerimizin pratik konulara önem vermeye çalışsa da bir şeyi kendinin deneyimlemen veya o işin içindeki biriyle iletişimde olmak daha farklıdır” şeklinde yanıt vererek turizm endüstrisiyle daha sık etkileşimde olunabileceğini dile getirmiştir. Genel olarak katılımcıların cevap özeti Tablo 29’da yansıtılmıştır.

Tablo 29: Öğrencilerin Eğitimin Uygunluğunu Artırmaya Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular

Katılımcı	Cevap Özeti
Ö1	Turizm endüstrisinde gerekli olan iletişim becerilerini geliştirmek için İngilizce derslerinin sayısının artırılmasını önerir.
Ö2	Uygulamalı eğitime daha fazla zaman ayrılması, uygulamalı deneyimi geliştirmek için bir dönemin yeterli olmadığını vurguluyor.
Ö3	Öğrencilerin çeşitli turizm alanlarını keşfetmelerine olanak tanıyan, teorik bilgileri gerçek dünyadaki uygulamalarla birleştiren ders programlarının yapılandırılmasını önerir.
Ö4	Çeşitli ülkelerdeki pratik deneyimlerin her öğrenci için ulaşılabilir olmasını önerir.

Tablo 29: Öğrencilerin Eğitimin Uygunluğunu Artırmaya Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular (Devamı)

Ö5	Uygulamalı eğitimin artırılmasının önemini vurguluyor ve öğrencilerin turistik yerlerdeki etkileşiminin artırılmasını vurguluyor.
Ö6	Öğrencilere endüstri uygulamalarına ilişkin somut beceriler ve iç görüler sağlamak için daha pratik derslere olan ihtiyacı ifade ediyor.
Ö7	Önemli turistik noktalara hızlı turlar düzenlenmesini, öğrencilerin sektörü ilk elden görmelerini ve pratik bilgi edinmelerini önerir.
Ö8	İş odaklı öğretim yöntemlerinin entegre edilmesini, öğrencilere teorik bilginin iş senaryolarına nasıl uygulanacağını öğretmesini önerir.
Ö9	Öğrencilerin endüstriyel bölgeleri ziyaret etme ve endüstri profesyonelleriyle etkileşimde bulunma fırsatlarını geliştirmeyi, ağ oluşturmayı ve öğrenmeyi olanaklar sağlanmasını savunur.
Ö10	Öğrencilere yönelik deneyim programlarının teşvik edilmesini ve pratik beceriler kazanmaları için yollar yaratılmasını önerir.

Öğrenci katılımcıların görüşleri, turizm eğitimi müfredatını zenginleştirmek ve onu endüstri ihtiyaçlarıyla etkili bir şekilde uyumlu hale getirmek için gerekli önerileri vurgulamaktadır. Önerileri arasında, küresel turizm alanında önem taşıyan iletişim becerilerini geliştirmek için İngilizce derslerinin yoğunlaştırılması ve pratik eğitime daha fazla zaman ayrılması yer almaktadır. Teorik bilgileri gerçek dünya uygulamalarıyla birleştiren ve endüstrinin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını teşvik eden iyi yapılandırılmış programları savunulmaktadır. Ek olarak öğrenciler, herkesin erişebileceği çeşitli, uluslararası pratik deneyimlerin önemini ve daha kapsayıcı, hedefe dayalı eğitim ihtiyacını vurgulamaktadırlar. Öne çıkan turistik yerlere turlar düzenlenmesi önerisi, teori-pratik boşluğunu doldurmayı ve öğrencilere endüstriyi ilk elden tanıma olanağı sağlamayı amaçlamaktadır. İş odaklı öğretim yöntemlerinin entegre edilmesi ve ağ

oluşturma ve profesyonel etkileşimler için endüstriyel sahalara ziyaretlerin kolaylaştırılması vurgulanmakta ve pratik, sektörle ilgili öğrenmenin önemi vurgulanmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Azerbaycan'ın turizm eğitimi sektöründeki hem akademisyenlerden hem de öğrencilerden gelen geri bildirimler, müfredatın güçlü yönleri ve zorlukları hakkında ayrıntılı bir anlayış sağlamaktadır. Akademisyenler, müfredatın kapsamlı ve etik yapısını övmekte, ayrıntılı planlamasını ve turizm endüstrisindeki çeşitli alanları kapsadığını vurgulamaktadır. Müfredatın temel ilkelere, kış turizmi ve pazarlama gibi uzmanlık alanlarına ve önemli iş yönlerinin anlaşılmasına odaklanması görölmektedir. Dahası, kültürel koruma ve sorumlu turizm ilkelerinin entegrasyonu, programın sosyal bilinçli profesyonelleri yetiştirme konusundaki kararlılığının altını çizilmektedir.

Ancak dikkate değer bir boşluk ortaya çıkmaktadır ki, bu müfredatın ağırlıklı olarak teorik bilgiye dayanıyor olması ve pratik uygulamalardan yoksun olmasıdır. Bu geliştirmeye bir fırsat olarak görölmektedir. Pratik deneyimler, stajlar ve endüstri işbirliklerini birleştirerek bu eşitsizliği gidermek, öğrencilerin turizm endüstrisinin gerçek dünyadaki zorluklarına hazırlıklılığını önemli ölçüde artırması öngörülmektedir.

Öğrencilerin cephesinde, turizm alanına girme motivasyonları, seyahat ve kültüre olan kişisel ilgilerden endüstrinin istikrarlı kariyer olanaklarını ve canlı doğasını tanımaya kadar çeşitlenmektedir. Bazı ğrenciler Azerbaycan'ın turizm alanının büyümesine odaklanmasını ifade etmekte ve bunun da öğrenciler arasında güçlü motivasyon aracı olduğunu göstermektedir.

Azerbaycan turizm eğitim sistemindeki mevcut müfredat ile endüstrinin pratik ihtiyaçlarına uygunluğu konusu hem akademisyenlerin hem de öğrencilerin bakış açıları analiz edildiğinde birkaç önemli tema ortaya çıkmaktadır. Akademisyenlerin görüşleri, teorik temelleri ülkenin turizm endüstrisinin dinamik talepleriyle uyumlu hale getirmenin karmaşık zorluğunu vurgulamaktadır. Onların bakış açısı, modası geçmiş ders teknikleri ve literatürden kaynaklanan mevcut boşlukları vurgulamaktadır. Bu zorluklara rağmen, bu boşluklar büyüme fırsatları olarak algılanmakta ve müfredatın geliştirilmesine yönelik kolektif kararlılığın altı çizilmektedir. Dil engellerinin ve sınırlı yerli literatürün kabul edilmesi, kapsamlı dil desteğine ve gelişmiş eğitim kaynaklarına duyulan ihtiyacın işareti

olarak görülmektedir. Bunlara ek olarak, belirlenen kaynak kısıtlamaları, stratejik ortaklıklar yoluyla dış finansmanın önemini vurgulamaktadır. Teori-pratik boşluğunu kapatmak için pratik deneyimler ve vaka çalışmaları öne çıkarılarak etkileşimli ve ilgi çekici öğrenme metodolojilerine doğru bir geçiş önerilmektedir. Ayrıca, bütünsel eğitime yönelik, gelişmiş endüstri ortaklıkları ve seminerler yoluyla endüstrideki çeşitli sektörlerin teşvik edilmesi öngörülmektedir.

Eş zamanlı olarak öğrencilerin bakış açıları, eğitimlerinin onları Azerbaycan turizm endüstrisine hazırlamadaki etkinliğine ilişkin çeşitli görüşler ortaya koymaktadır. Bazı öğrenciler hazır bulunurluklarını güçlendirmek için kendi kendine öğrenmeyi ve pratik deneyimleri savunurken, diğerleri teorik bilgileri pratik uygulamalarla birleştiren mevcut kapsamlı müfredattan memnun olduklarını ifade etmektedir. Dil yeterliliği ve tarih bilgisi, endüstri hazırlığında evrensel olarak temel rollerini vurgulayan önemli unsurlar olarak kabul edilmektedir. Pratik deneyim ve modern endüstriyel teknolojilere aşinalık da vurgulanmakta ve endüstrinin teknolojik evrimi vurgulanmaktadır. Ancak öğrencilerin bir alt grubu, özellikle belirli alanlarda daha çeşitli ve çağdaş içeriği savunmaktadır.

Araştırmada turizm eğitimi alanında hem akademisyenlerin hem de öğrencilerin bakış açılarının sentezlenmesiyle, Azerbaycan'daki turizm sektörü için gerekli beceriler ve akademik hazırlığa ilişkin anlayış da ortaya çıkmıştır. Akademisyenler, teorik bilgide güçlü bir temelle birleştirilen pratik becerilerin büyük önemini vurgulayarak, bunların gerçek dünya senaryolarındaki pratik uygulamalarını vurgulamaktadır. Özellikle çevrimiçi sistemlerde ve sosyal medyada dijital okuryazarlık, sektörün dijital evriminin altını çizen temel bir bilgi olarak görülmektedir. Ayrıca etkili iletişim, kültürel farkındalık, girişimci zihniyet ve veri analitiği becerisi gibi sosyal beceriler evrensel olarak tanınmakta ve mezunların hazırlıklı olmalarına önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Yabancı diller, özellikle İngilizce ve Rusçaya hakimlik, endüstrinin küresel yapısını kabul eden temel bir beceri olarak görülmektedir. Bu bulgular, yalnızca temel ilkeleri açıklamakla kalmayıp aynı zamanda yenilikçi uygulamaları da entegre eden, mezunların hem geleneksel yeterlilikler, hem de çağdaş gelişmeler konusunda uzman olmasını sağlayan kapsamlı ve bütünsel bir müfredatın savunuculuğunu yapmak üzere bir araya gelmektedir.

Eş zamanlı olarak öğrencilerin bakış açıları, turizm endüstrisindeki gelecekteki çabaları için hayati önem taşıyan becerilere ilişkin değerli bilgiler sağlamaktadır. Özellikle yabancı dillerde dil yeterliliği, sektörün küresel etkileşimlerindeki vazgeçilmez rolünün kabul edilmesiyle ortak ve temel bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. İyimserlik ve enerjiyle birleşen güçlü sosyal beceriler, sektörün kişilerarası ilişkilere ve olumlu davranışlara verdiği önemi gösteren temel özellikler olarak öne çıkmaktadır. Bazı öğrenciler özellikle dil yeterliliği konusunda kendilerine güvenmediklerini ifade ederken, diğerleri üniversite çalışmaları sırasında pratik deneyimlerin ve sektöre daha fazla maruz kalmanın gerektiğini savunmakta ve bu da teorik bilgi ile gerçek dünya uygulamaları arasında daha sağlam bir köprüye ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Çalışma sonuçları, akademisyenlerin turizm eğitiminde teori ve pratiği entegre etmek için kullandıkları stratejilere ilişkin bakış açısı sağlamaktadır. Akademik yaklaşımlar arasında gerçek dünyadan örnekler, konuk konuşmacılar ve stajlar ve kültürel projeler gibi sürükleyici deneyimler yer almaktadır. Ayrıca, yabancı literatürden ilgili konuların tercüme edilmesi gibi yöntemler benimsenmekte, bu da teorik bilgi ile pratik uygulamalar arasındaki boşluğu doldurmaya yönelik çok yönlü çabayı yansıtmaktadır. Ancak, bu uygulamaların uygulanması mevcut müfredat kısıtlamaları ve kurumsal kısıtlamalar nedeniyle engellenmekte ve bu da entegrasyonun önünde zorluklar yaratmaktadır.

Odak noktası öğrencilerin turizm eğitimindeki ilgili ders ve konulara ilişkin algılarına kaydırıldığında farklı bakış açıları ortaya çıkmaktadır. Bir öğrenci bilgiyi genişletmek için çeşitli etkinliklere katılmanın değerinin altını çizerken, bir diğeri konu ne olursa olsun tüm derslerin eşit bilgilendiriciliğe sahip olduğunu vurgulamaktadır. Uygulamalı dersler, öğrencilerin anlamalarını geliştirmedeki önemini gösteren yararlılıkları nedeniyle beğenilmektedir. Ek olarak, öğrenciler uzmanlık konularına ilişkin çeşitli tercihler ifade etmektedirler. Örneğin, bazıları alanın daha derinlemesine anlaşılması için turist psikolojisi gibi derslerin gerekliliğini savunurken, diğerleri turizm bağlamında ekonomi ve iş odaklı konulara öncelik vermektedir. Ayrıca, Turizme Özel alt dallar ve Yönetimin Temelleri gibi spesifikleşmiş dersler, öğrencilerin eğitim yolculuklarıyla olan ilgisinin altını çizerek faydalı oldukları için kabul edilmektedir.

Özetle bu sonuçlar, akademisyenlerin çeşitli pedagojik yaklaşımları ve yenilikçi metodolojileri kapsayacak şekilde teori-pratik boşluğunu doldurmaya yönelik çok yönlü

abalarını zetlemektedir. Ancak bu stratejiler müfredat kısıtlamalarından ve kurumsal sınırlamalardan kaynaklanan zorluklarla karşılaşmaktadır. Eş zamanlı olarak öğrencilerin algıları, turizm eğitimi alanındaki çeşitli tercihlerin ve önceliklerin altını çizerek, ğrenci topluluğunun farklı ihtiyaçlarını ve ilgilerini karşılayan esnek ve kapsamlı bir müfredatın önemini vurgulamaktadır.

Çalışma sonuçlarına göre akademisyenlerin turizm eğitiminde işletme-akademi işbirliğine yönelik bakış açılarına ilişkin bulgular, bu ortaklıkları karakterize eden karmaşık dinamiklerin altını çizmektedir. Akademisyenler, stajlar ve sektör uzmanlarıyla doğrudan etkileşimler yoluyla kolaylaştırılan pratik deneyimlerin önemli rolünü vurgulayarak sektör katılımının karmaşıklıklarını ele almaktadır. Bu olumlu bakış açılarına rağmen, düzenli seminer veya konferansların düzenlenmesini engelleyen zorluklar ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, akademisyenler arasında bu etkileşimlerin dönüştürücü etkisi konusunda fikir birliği vardır.

Tersine, ğrenci katılımcıların yanıtları endüstriyle ilgili seminerlere katılımlarıyla ilgili daha farklı deneyimleri ortaya koymaktadır. Bazı ğrencilerin, özellikle de akademik ilk yıllarında, kurumsal kısıtlamalar nedeniyle bu tür etkinliklere katılamamaları nedeniyle bir eşitsizlik olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Buna karşılık, diğerleri i görülerden ve ağ kurma fırsatlarından yararlanarak aktif olarak bu programlara katıldıklarını ifade etmektedir. Farklılıklara rağmen, öğrenciler arasında, özellikle de ikinci sınıf öğrencileri arasında, gelecekte bu seminerlere katılma konusunda ortak bir beklenti olduğu açıktır. Bazı ğrencilerin mevcut akademik ortamlarında bu tür deneyimlerin olmayışından dolayı hayal kırıklığı yaşadıklarını ifade etmeleri dikkat çekmiştir. Deneyimlerdeki bu farklılık, endüstriyle ilgili seminerlere eşit erişimin sağlanması ve öğrencilerin profesyonellerle etkileşime girmesi için tutarlı bir platformun teşvik edilmesiyle daha standart ve kapsayıcı bir yaklaşıma olan ihtiyaın altını çizmektedir. Bu eşitsizliklerin ele alınması, kapsamlı ve tekdüze bir sektör katılımı deneyimi sağlamak ve öğrencilerin turizm sektörüne ilişkin bütünsel anlayışını geliştirmek için çok önemlidir.

Akademisyenlerin Azerbaycan'ın turizm eğitiminde müfredatın etkililiğine ilişkin algılarına ilişkin bulgular, çok boyutlu bir bakış açısı sunmaktadır. Akademisyenler, gerçek dünya deneyimlerinin önemini vurgulayarak ve teorik kavramlar ile endüstrinin talepleri arasındaki boşluğu dolduran eğitim metodolojilerini savunarak pratik

uygulamanın önemli rolünün altını çizmektedir. Ayrıca, sürekli değişen endüstri trendlerine uygun olarak gelişen dinamik bir müfredatın gerekliliği de belirgin bir şekilde vurgulanmaktadır. Bu perspektifler toplu olarak, öğrencileri turizm endüstrisinin dinamik ve çok yönlü ortamına kapsamlı bir şekilde hazırlamak için teorik bilgi ile pratik beceriler arasında gereken karmaşık dengenin altını çizmektedir. Uyarlanabilirliğe, uygulamalı deneyimlere vurgu ve yenilikçi öğretim yöntemleri, yalnızca teorik bilgelik kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda mezunların gelişen turizm sektöründe başarılı olmaları için gerekli olan pratik uzmanlığı da geliştiren müfredata işaret etmektedir.

Öğrencilerin turizm eğitimindeki teorik-pratik eksikliklere ilişkin algılarına ilişkin bulgulara, öğrenciler teorik eğitimleri ile turizm endüstrisinin pratik talepleri arasında dikkate değer uyumsuzluk olduğunu dile getirmektedirler. Yabancı dil yeterliliği ve pratik becerilerdeki eksiklikler özellikle vurgulanmakta ve daha sürükleyici ve uygulamalı deneyimlerin gerekliliğinin altı çizilmektedir. Öğrenciler teorik bilgiyi pratik eğitimle uyumlu hale getiren dengeli bir eğitim yaklaşımını savunmakta ve eleştirel düşünmenin salt ezberlemeden daha çok öneme sahip olduğunu vurgulamaktadırlar. Özellikle dil yeterliliği ve gerçek dünya uygulamalarında belirtilen boşluklar, iyileştirilmesi gereken kritik alanlar olarak öne çıkmaktadır. Bu iç görüler, etkileşimli öğrenme metodolojilerini, dil yeterlilik programlarını ve artan pratik etkileşimleri vurgulayarak müfredat revizyonunun gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Rehberlik ve mentorluk uygulamalarının turizm sektörü bağlamında incelenmesi önem arz etmektedir. Bulgular, öğrenciler arasındaki, belirli öğretim üyelerinden destek alanlardan, rehberlik eksikliği bildirenlere kadar uzanan bir yelpazedeki deneyimleri ortaya koymaktadır. Bazı öğrencilerin son sınıf akranlarının tavsiyelerine güvenmeleri, akademik topluluk içinde resmi olmayan bir destek ağına işaret etmektedir. Bu çeşitli deneyimler, mevcut mentorluk yapılarını geliştirme zorunluluğunun altını çizmektedir. Bulgular toplu olarak turizm eğitimi kapsamında daha kapsamlı ve yapılandırılmış mentorluk programlarının uygulanmasını desteklemektedir. Bu sonuçlar, her öğrencinin, bütünsel gelişimi ve turizm endüstrisine başarılı bir şekilde entegrasyonu için önem taşıyan gerekli rehberlik ve mentorluğu aldığı tek tip ve destekleyici bir akademik ortamın sağlanması açısından öneme sahiptir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, akademisyenlerin öğrencilerin işgücüne hazır olma durumuna ilişkin bakış açıları mezunların hazırlıklı olduklarına güven

verirken, sektöre erken giriş ve olumlu stajları katkıda bulunan faktörler olarak öne sürerken, diğerleri önemli boşluklara vurgu yapmaktadır. Bu boşluklar, endüstri odaklı kursların düzenlenmesindeki zorlukları, öğrencilerin kişisel gelişimindeki sınırlı proaktif çabaları ve teorik bilgiyi pratik uygulamalara dönüştürmedeki zorlukları kapsamaktadır. Fark edilen farklılıklar, öğrencilerin iş gücüne hazır olma durumlarını güçlendirmek için akademi ve sektör arasında işbirlikçi çabaların gerekliliğini ortaya koyan daha bütünsel yaklaşımın zorunluluğunun altını çizmektedir.

Odak noktasını öğrencilerin turizm endüstrisine geçişine ve bununla ilgili kaygılarına kaydıran sonuçlarda bazı öğrenciler deneysel programlar ve stajlar yoluyla akademi ile endüstri arasındaki boşluğu doldurmaya çalışan proaktif bir yaklaşım sergilediklerini dile getirmektedir. Bunun tersine, edindikleri becerilere güven duyan ve geçişi güvenle karşılayan öğrenciler çoğulluk teşkil etmektedir. Ancak öğrencilerin bir kısmı belirli bir düzeyde kariyerle ilgili kaygı yaşadıklarını kabul etmektedir. Bu kaygılara rağmen, öğrenciler arasında zorlukların zamanla ve deneyim birikimiyle ortadan kalkacağına dair yaygın bir inanç vardır. Bu çeşitli yanıtlar, turizm endüstrisinin dinamik alanına giren öğrenciler arasında yaygın olan güven, hazırlık ve isteklilik yelpazesini aydınlatmaktadır.

Hem akademisyen hem de öğrenci bakış açılarından elde edilen bilgiler, Azerbaycan'da turizm eğitiminin geliştirilmesi için kapsamlı öneriler sunmaktadır. Akademisyenler, Azerbaycan dilindeki eğitim materyallerinin çağdaş standartlarla uyumlu hale getirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Sürdürülebilir turizm ve dijital pazarlamaya odaklanan özel modüllerin entegrasyonunu savunarak öğrencilere çeşitli deneyimsel fırsatlar ve finansal destek sağlamanın önemini vurgulamaktadırlar. Ayrıca, sosyal beceri eğitimine ve sürekli öğretim üyesi gelişimine vurgu yapılarak akademi ve endüstri arasında güçlü işbirliklerinin teşvik edilmesinin altı çizilmektedirler.

Benzer şekilde, öğrencilerin bakış açıları da bu tavsiyeleri güçlendirerek daha sağlam ve pratik bir eğitim deneyimine yönelik önerilerini yansıtmaktadır. Küresel turizm alanında çok önemli olan iletişim becerilerini geliştirmek için yoğunlaştırılmış İngilizce dil eğitimi ve pratik, gerçek dünya uygulamalarına daha fazla önem verilmesi vurgulanmaktadır. Öğrenciler, teorik anlayışı uygulamalı deneyimlerle uyumlu bir şekilde birleştiren, çeşitli uluslararası pratik deneyimlere kapsayıcılığı ve erişilebilirliği savunan iyi yapılandırılmış bir müfredatı önermektedirler. Öğrencilerden elde edilen

önerilere göre önde gelen turistik yerlere turlar düzenleme önerileri, teori ile pratik arasındaki boşluğu etkili bir şekilde kapatmayı amaçlamaktadır. Bunlara ek olarak, iş odaklı öğretim yöntemlerinin entegre edilmesi ve endüstriyel alanlara ziyaretlerin kolaylaştırılması vurgulanmakta, sektörle ilgili bilgilerin aktarılması ve anlamlı profesyonel etkileşimlerin teşvik edilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak bu çalışma, hem akademisyenlerin hem de öğrencilerin bakış açılarını araştırarak Azerbaycan'daki turizm eğitiminin karmaşık yapısını derinlemesine incelemiştir. Bulgular, akademik profesyonellerin teorik bilgiyi sürekli gelişen turizm endüstrisinin pratik talepleriyle uyumlu hale getirme konusunda karşılaştığı çok yönlü zorlukların altını çizmektedir. Akademisyenler, Azerbaycan dilindeki eğitim materyallerinin güncellenmesinin önemini altını çizdiler. Sektördeki işbirlikleri ve pratik deneyimler yoluyla gerçek dünya iç görülerini bütünleştiren dinamik bir müfredatı savundular. Ek olarak, öğrencilerin çeşitli yanıtları, kültürel keşiften kariyer istikrarına kadar çeşitli motivasyonları ortaya çıkardı ve bu da onların turizm sektörüyle olan ilişkilerinin çok yönlü doğasının altını çizdi. Bazı öğrenciler özellikle dil yeterliliği konusunda kendilerini iyi hazırlanmamış hissederken, diğerleri pratik beceriler ve eleştirel düşünme konusundaki boşluklarla ilgili endişelerini dile getirdi. Çalışma, akademi ile iş gücü arasındaki boşluğu kapatmak için pratik eğitim ve sektöre yönelik tanıtım da dahil olmak üzere daha kapsamlı yaklaşımlara duyulan ihtiyaca ışık tutmaktadır. Ayrıca bulgular, uluslararası işbirliklerinin, dijital okuryazarlığın ve sosyal beceri gelişiminin potansiyelini vurguladı. Genel olarak, bu bilgiler Azerbaycan'da turizm eğitiminin geliştirilmesi için değerli yönler sağlamakta, öğrencileri dinamik ortamdaki zorluklara ve fırsatlara etkili bir şekilde hazırlamak için duyarlı ve uyarlanabilir bir müfredatın, dil desteğinin, pratik deneyimlerin ve kapsayıcı, sektörle ilgili öğrenme yöntemlerinin önemini vurgulamaktadır. Bu çalışmanın bulgularına dayanarak, Azerbaycan'da turizm eğitimi geliştirmek ve akademi ile endüstri arasındaki boşluğu doldurmak için birkaç önemli öneri ortaya çıkmaktadır:

1. Müfredat Geliştirme:

- > Ders Konu ve Materyallerinin Güncellemesi – Akademisyenler, eğitim materyallerini Azerbaycan dilindeki çağdaş standartlarla uyumlu hale getirmeye öncelik vermeli, müfredatın ilgili, güncel ve gelişen turizm endüstrisinin taleplerine uygun bağlamsal olmasını sağlamalıdır.

- > Pratik Eğitimin Entegrasyonu – Öğrencilere uygulamalı deneyimler sağlamak ve teorik bilgileri gerçek dünya senaryolarında uygulamalarına olanak sağlamak için müfredat içindeki pratik eğitim modüllerini uygulanmalıdır. Buna stajlar, endüstri projeleri ve kapsamlı öğrenme deneyimleri dahil olabilir.
- > Sosyal Beceriler – İletişime, kültürel farkındalığa, uyarlanabilirliğe ve girişimci düşünceye odaklanarak sosyal beceri geliştirme programları müfredata entegre edilmelidir.

2. Düzenli Müfredat İncelemeleri ve Fakülte Geliştirme:

- > Periyodik Müfredat İncelemeleri: Düzenli müfredat incelemeleri için bir mekanizma oluşturarak müfredatın sektör trendleriyle güncel kalması sağlanmalıdır. Gerçek dünyayla ilgili bilgiler sağlamak için sektör profesyonellerini bu incelemelere dahil edilebilir.
- > Fakülte Gelişimi: Eğitimcileri yenilikçi öğretim metodolojileriyle donatmak ve teorik bilgi ile pratik uygulama arasındaki boşluğu etkili bir şekilde kapatabilmelerini sağlamak için fakülte geliştirme programlarına yatırım yapılmalıdır.

3. Dil Desteği:

- > Yabancı Dil – Öğrencilerin turizm sektörü için önemli olan İngilizce ve Rusça gibi dillerdeki yeterliliklerini artırmak için dil destek programları oluşturulmalıdır. Bu dillerdeki yeterlilik, küresel turizm ortamında etkili iletişim için öneme sahiptir.

4. Endüstri İşbirliği ve Deneyimsel Öğrenme:

- > İşbirlikçi Ortaklıklar – Sık sık seminerler, konferanslar ve çalışmalar düzenleyerek akademi ve endüstri arasındaki işbirlikleri teşvik edilmelidir. Bu etkileşimler öğrencilere ağ oluşturma fırsatları ve sektörün mevcut dinamikleri hakkında bilgi sağlayabilir.
- > Deneyimsel Öğrenme Fırsatları – Uluslararası öğrenci değişimleri, sektör ziyaretleri ve önemli turistik mekanlara çalışma turları kolaylaştırılmalıdır. Bu deneyimler öğrencilere küresel turizm uygulamalarını ilk elden anlama olanağı sunar ve öğrenmelerini zenginleştirebilir.

5. Rehberlik Programları:

- > Yapılandırılmış Rehberlik – Deneyimli sektör profesyonellerinin öğrencilere rehberlik ettiği, kariyer tavsiyeleri, sektör iç görüleri ve ağ kurma fırsatları sunduğu yapılandırılmış rehberlik programları geliştirilmelidir. Bu rehberlik programları öğrencilerin iş gücüne hazır olma durumlarını önemli ölçüde artırabilir.

6. Öğrenci Girişimlerinin Teşviki:

- > Öğrenci Girişimleri – Turizm endüstrisi ile ilgili kulüp, etkinlik ve proje gibi öğrenci girişimlerini teşvik edilmeli ve desteklenmelidir. Bu girişimler yalnızca öğrencilerin pratik becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda kendi çalışma alanlarını bulmalarına da yardımcı olabilir.

KAYNAKÇA

- Ağakışiyeva, Güneş (2015). *“Azərbaycan Ərazisinin Turizm Potensialının Qiymətləndirilməsi”*, Azərbaycan Turizm və Menecment Universitesi Dergisi, Cilt:2, ss:33-42
- Aksu, Murat ve Bucak, Turgay (2012). *“Mesleki Turizm Eğitimi”*, Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:4, Sayı:2, ss:7-18
- Aktaş, A. ve Tarcan, E.,(2002).*"Konaklama İşletmelerinin İşgören Temininde Kullandıkları Üniversite Kaynağının Yeri ve Önemi: Anyalya Yöresinde Bir Araştırma"*, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı, 2002, ss. 523-532
- Aliyeva, İlahe (2017). *“Turizm Sahəsinin İnkişafında Təhsilin Əhəmiyyəti”*, Azərbaycan Turizm və Menecment Universitesi Dergisi, Cilt:14, ss:76-85
- Alkan, C. Doğan H. ve Sezgin, İ. (1998). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Allaquiyeve, Elnare (2012). *“Azərbaycanda Klassik Turizm Növünün Müasir Vəziyyəti”*, Azərbaycan Turizm və Menecment Universitesi Dergisi, Cilt:2, ss:84-88
- Andersen, A. (2000). *2001 'e Doğru İnsan Kaynakları Araştırmaları*. İstanbul, Sabah Kitapçılık
- Aslanov, Eldar (2011). *“Azərbaycanda Turizm Sektoru: Tarixi, Müasir Vəziyyəti Və İnkişaf Perspektivləri”*, Azərbaycan Turizm və Menecment Universitesi Dergisi, Cilt:1, ss:22-29
- Aslanov, Eldar ve Memmedova, Qahire (2016). *“Azərbaycanda Turizmlə Bağlı Peşə Təhsilinin Vəziyyəti Və Gələcək Perspektivlər”*, Azərbaycan Turizm və Menecment Universitesi Dergisi, Cilt:13, ss:8-20
- Aslanov, Eldar ve Memmedova, Qahire (2017). *“Azərbaycan Turizm Və Menecment Universitetində Kadr Hazırlığı Aparılan İxtisasların Rəqabət Muhiti”*, , Azərbaycan Turizm və Menecment Universitesi Dergisi, Cilt:14, ss:8-19
- Aşurov, Ceyhun (2016). *“Ölkə Turizminin İnkişafı Üçün Rekreasiya Resursları Potensialının Regionlar Üzrə Qiymətləndirilməsi”*, Azərbaycan Turizm və Menecment Universitesi Dergisi, Cilt:12, ss:8-20

- Ataklı, A. (1992). “*Eğitim ve Mesleki Başarı*”, Verimlilik Dergisi, MPM (Milli Prodüktivite Merkezi), Sayı: 1992/1, Mert Matbaacılık, Ankara, s. 5
- Ayikoru, M., Tribe, J, and Airey, D., (2009). *Reading Tourism Education Neoliberalism Unveiled: Annals of Tourism Research*, (36,2),191–221.
- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, S., (2002). *Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Turizm Eğitimi Veren Yüksek Öğretim Kurumlarının Bulundukları Yerlerin Analizi ve Turizm Eğitimi İçin Bir Model*, Turizm Eğitim Konferansı-Workshop, s.29-41, Ankara
- Başaran, İ.E. (1996). *Eğitime Giriş*. Ankara: Yargıcı Matbaası, Bilhan S., (1992). “Eğitimde Verimlilik” Verimlilik Dergisi, Milli Prodüktivite Merkezi (MPM) Yayını,Sayı:1992/1, Ankara, 1992, s.56.
- Baum, T. (1993). *Human Resource Issues in International Tourism*, Butterworth-Heineman.
- Bilalov, Bahadur ve Yusupov, Qehreman (2012). “*Kənd Ərazilərinin İnkişafında İcma Əsaslı Turizmin Əhəmiyyəti*”, Azərbaycan Turizm və Menecment Universitesi Dergisi, Cilt:2, ss:71-75
- Bilhan S., (1992). “*Eğitimde Verimlilik*” Verimlilik Dergisi, Milli Prodüktivite Merkezi (MPM) Yayını,Sayı:1992/1, Ankara, 1992, s.56.
- Blanton, D. (1981). *Tourism Trainning in Developing Coutries: The Social and Cultural Dimention*, Annals of Tourism Research Vpl. 8. No1. pp 116-133.
- Buluç, G. (1992). *Turizm ve Otel İşletmeciliği Eğitiminde Stajın Önemi*, Turizm Eğitimi Konferansı Bildirileri, Turizm Bakanlığı, 11-13 Aralık, Ankara.
- Burke, R.J. and Eddy, NG. (2006). *The Changing Nature of Work and Organizations: Implications for Human Resource Management*, Human Resource Management Review, 16, 86–94
- Cascio, W.F. (1995). *Managing Human Resources, Productivity, quality of work life, profits*. New York, Mc. Graw Hill Inc.
- Christou, E.S. (1999). *Hospitality Management Education in Greece an Exploratory Study*, Tourism Management, 20: 683-691.

- Congram, C.A. and Friedman, M.L., (1991). *Handbook of Marketing for the Service Industries*. American Management Association (AMACOM) New York.
- Cooper, C. and Shepherd, R., (1997). *The Relationship between Tourism Education and the Tourism Industry: Implications for Tourism Education*. Tourism Recreation Research 22(1):34-47
- Cornell Üniversitesi (2011) *History of Cornell School of Hotel Management Web*: <http://www.hotelschool.cornell.edu/about/history.html> adresinden 26.02.2011 tarihinde alınmıştır.
- Çimen, H. (2006). *Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almış İşgörenleri İle İlgili Değerlendirmeleri: Ankara'daki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı. Bolu
- Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı Eğitim*. Ankara. Pegem Yayıncılık
- Echtner, C.M., (1995). Tourism education in developing Nations: A Three-Pronged Approach, Tourism Recreation Research 20 (2): 32-41
- Eminov, Anar ve Aliyeva, İlahe (2017). “*Azərbaycanda Turizm Sahəsinin Kadr Planlaşdırılması Və Kadr Ehtiyatının Təhsil Vəziyyəti*”, Azərbaycan Turizm və Menecment Üniversitesi Dergisi, Cilt:15, ss:48-59
- Eminov, Anar ve Aliyeva, İlahe (2018). “*Ali Təhsil Müəssisələrində Təhsilin Keyfiyyəti Təminatı*”, Azərbaycan Turizm və Menecment Üniversitesi Dergisi, Cilt:18, ss:19-25
- Erdoğan, A ve Yıldırım, Y. (2014). “*Türkiye’de Lisans Düzeyinde Verilen Turizm Eğitimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Geleceğe Yönelik Öneriler ve Bir Ders Programı Önerisi*”, Social Sciences Research Journal. Cilt:3, Sayı:2, ss:16-26
- Erdoğan, İ. (2005). *Yeni Bir Binyıla Doğru Türk Eğitim Sistemi II- Sorunlar ve Çözümler*, SistemYayıncılık, İstanbul, 2005, s.9
- Eren, Duygu, Özgül, Eda ve Kaygısız, Neşe Çullu (2013). “*Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin Belirlenmesi; Nevşehir*

- Üniversitesi Örneği*”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:1, Sayı:35, ss:15-27
- Ergün, Muammer (1997). “*Azerbaycan Eğitim Sistemi*”, Eğitim Yönetimi Dergisi, Cilt:3, Sayı:4, ss:499-514
- Eser, Z. (2002). *Turizm Eğitimine Üç Açılı Yaklaşım: Profesyonel Eğitim, Mesleki Beceri Eğitimi ve Girişimcilik Eğitimi*, Ankara: II. Turizm Şurası Bildirileri, Ciltl 1, 2002
- Evans, N. (2001). *The Development and Positioning of Business Related University Tourism Education: A UK perspective*. Journal of Teaching in Travel & Tourism 1(1):17–36.
- Fidan, N., Erden, M., (1998). *Eğitime Giriş*, İstanbul; Alkım Yayınevi.
- Gillespie, C. and Baum, T. (2000). *Innovation and Creativity in Professional Higher Education: Development of a CD-Rom to Support Teaching and Learning in Food and Beverage Management*. Scottish Journal of Adult and Continuing Education 6(2):147– 165.
- Goeldner, C.R. and Ritchie, J.R.B. (2006). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. Tenth edition New Jersey John Wiley ve Sons. Inc.
- Göktaş, Yüksel; Küçük, Sevda; Aydemir, Melike; Telli, Esra; Arpacık, Ömer; Yıldırım, Gürkan ve Reisoğlu, İlknur (2012). “*Türkiye’de Eğitim Teknolojileri Araştırmalarındaki Eğilimler: 2000-2009 Dönemi Makalelerinin İçerik Analizi*”, Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt:12, Sayı:1, ss:177-199.
- Gürdal, M. (2002). *Türkiye’de Mesleki Turizm Eğitiminin Yapısal Analizi, OkullaşmaEğitimin Kalitesi-Staj-istihdam Sorunları ve Çözüm Önerileri*, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı, Ankara, ss. 391-400.
- Hacıoğlu, N., Kaşlı, M., Şahin, S. ve Tetik, N., (2008). *Türkiye’de Turizm Eğitimi*. Ankara:Detay Yayıncılık
- Hall, M. L. L. and Hall, C. A. L., (2004). *Bilgi Ekonomisinde İnsan Kaynakları Yönetimi* (İngilizceden Çeviren: Günhan GÜNEY), İstanbul, Dışbank Yayınları

- Huang, R. and Busby, G.,(2006). *Activist, Pragmatist, Reflector or Theorist? In Search of Postgraduate Learning Styles in Tourism and Hospitality Education*: Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education, 6(2), 92 – 99
- Hüseyn, Arzu (2015). “*Turizmin İnkişafı: Dünya Praktikasi Və Azərbaycan Reallıqları*”, Azərbaycan Turizm ve Menecment Üniversitesi Dergisi, Cilt:7, ss:117-128
- Hüseynov, Hafiz (2012). “*Naxçıvanda Turizmin İnkişafında Kadr Hazırlığının Yeni Mərhələsi*”, Azərbaycan Turizm ve Menecment Üniversitesi Dergisi, Cilt:8, ss:225-227
- Inui, Y., Wheeler, D. and Lankford, S. (2006). *Rethinking Tourism Education: What Should Schools Teach?*: Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education, 5(2), 2535.
- İşçeli, Zeynep ve Kılıç, Gonca (2018). “*Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Fakültelerin Müfredatlarının İncelenmesi*”, Turizm Rehberliği Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, ss:41-56
- Jafari, J. and Ritchie, J.R.B. (1981). *Towarda a Framework for Tourism Education: Problems and Prospects*, Annals of Tourism Research 8: 13-34.
- Jenkins, C.I. (1996). *Tourism Educational Systems, Institutions and Curricula: Standardisations and Certification. Proceedings of International Conferance Tourism Industry, The Human Capital in the Tourism Industry in the XXI Century Conferance Papers*. Madrid.
- Kaplanseren, Ferkan ve Aksatan, Manolya (2019). “*Türkiye’de Turizm İşletmeciliği Lisans Programları Müfredatlarında Teknoloji Dersleri*”, Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, Cilt:16, Sayı:1, ss:89-105
- Karacıl, Güray (2018). “*Türkiye’de Turizm Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Yükseköğrenim Yaşam Doyumlarının Belirlenmesi*”, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi
- Keleş, Yasin; Gültekin, Yaşar ve Pelit, Elbeyi (2017). “*Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitiminin Örgütlenmesine İlişkin Sorunlar Ve Turizm İşletmeciliği Eğitiminin Durumu*”, Üçüncü Turizm Şurası Tebliğ Kitabı, ss:298-307

- Kozak, Meryem Akoğlan (2009) “*Akademik Turizm Eğitimi Üzerine Bir Durum Analizi*”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 22, ss:1-20
- Kuşluvan, S. ve Kuşluvan, Z. (2000). *Perceptions and Attitudes of Undergraduate Tourism Students Towards Working In The Tourism Industry in Turkey*, Tourism Management (21), 251-269
- Kuşluvan, S., (2003). *Employee Attitudes and Behaviours and Their Roles for Tourism and Hospitality Business. In S. Kuşluvan (Ed.) Managing Employee Attitudes and Behaviours in the Tourism and Hospitality* (25-50) New York: Nova Science Publishers.
- Leiper, N. (2000). *Education, Multidisiplinary in (Eds) Jafar Jafari, Encyclopedia of Tourism*. Routledge, New York
- Leslie, D, and Richardson, A., (2000). *Tourism and Cooperative Education in UK Undergraduate Courses: are the Benefits Being Realized ?* : Tourism Management, 21, 489-498.
- Mammadov, Jamil (2008). “*Bağımsızlık Sonrası Azerbaycan Eğitim Sistemindeki Değişim ve Gelişmeler*”, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Mayoka, M, and Akama, J, S. (2007). *Systems Approach to Tourism Training and Education: The Kenyan Case Study*: Tourism Management, 28, 298–306.
- Memmedli, Seyideli (2015). “*Azərbaycan Dilindəki Luğətlərdə Turizmlə Bağlı Söz Və İfadələrin Verilməsi Problemləri*”, Azərbaycan Turizm və Menecment Üniversitesi Dergisi, Cilt:8, ss:121-124
- Mısırlı, İ. (2001). *Turizmde İnsan Gücü ve Eğitimi*, 5. Bilkent Turizm Formu, ss.15-19.
- Mill, R.C., Morrison, A.M. (1997). *The Tourism System*, Dubuque, Iowa: Kendall/Hunt
- Morgan, M. (2004). *From Production Line to Drama School: Higher Education for the Future of tourism*. International Journal of Contemporary Hospitality Management, Vol. 16(2), pp91-99.
- Mısırlı, İ., (2002). *Turizm Sektöründe Meslek Standardı ve Mesleki Belgelendirme Sistemi, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı*, s. 453-460

- Muradzade, Vasif (2012). “*Turizm Kadrlarının Təlim Motivasiyası Problemi Və Peşəyə İstiqamətləndirmənin Psixoloji Aspektləri*”, Azərbaycan Turizm və Menecment Üniversitesi Dergisi, Cilt:2, ss:192-197
- Nesirli, Nesir (2011). “*Yüksək İxtisaslı Turizm Kadrlarının Hazırlanmasında Keyfiyyətin Təmin Edilməsi Problemləri*”, Azərbaycan Turizm və Menecment Üniversitesi Dergisi, Cilt:1, ss:79-81
- Okumuş, F. and Yağcı, Ö., (2005). *Tourism Higher Education in Turkey*. Journal of Teaching in Travel & Tourism, Volume: 5, (1-27). Publishing.
- Olalı, H. (1983). *Dış Tanıtım ve Turizm*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları,
- Orhaner, E. ve Tunç A. (2003). *Ticaret ve Turizm Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Gazi Kitapevi,
- Orhaner,E. ve Tunç, A. (2001). *Ticaret ve Turizm Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Orucova, Mensuma (2015). “*İdman Turizminin Numunəsində Azərbaycan Turizminin Muasir İnkişaf Perspektivləri*”, Azərbaycan Turizm və Menecment Üniversitesi Dergisi, Cilt:9, ss:62-67
- Öncüer, M.E. (2006). *Avrupa Birliğı Eğitim Politikasında Mesleki Turizm Eğitimi Yaklaşımı ve Türk Turizm Eğitimine Uygulanabilirliğı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özcan, Selami ve Bilgin, Necdet (2011). “*Azərbaycan və Türkiyə'nin Turizm Potansiyeli, Azərbaycan Turizm Menecment və Üniversitesi Dergisi, Cilt:1, ss:52-61*
- Özgen, H. ve Taner, B. (1993). *Konaklama Endüstrisinde Verimlilik Analizi*, MPM Verimlilik Dergisi, Cilt:22, No:1, 59-77.
- Öztürk, H. (1990). *Eğitim ve Felsefe Eğitim Programları ve Öğretimi*, Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi, 1990, s. 25-29.
- Öztürk, M. (2007). *Öğretimi Planlama – Uygulama ve Değerlendirme*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Palmer, A. (1994). *Principles of Service Marketing*. McGraw-Hill Book Company Europe, England.

- Parlak, B. (2005). *Eğitimde Kaçınıcı Sınıftayız*, TC Hayat Dergisi, sayı 6, , ss. 12- 14.
- Pehlivan, Rabia (2007). “*Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumlarının Ölçülmesi Ve Bu Tutumların Mezuniyet Sonrası Kariyer Kararlarına Etkisi*”, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi
- Peker, Ö. (1991). *Kamu Kuruluşlarında Hizmet-içi Eğitimin Yapısı ve İşleyişi*. İzmir: Buca Eğitim Fakültesi Yayını.
- Pelit, Elbeyi; Demir, Mahir ve Türkoğlu, Turgut (2018). “*Kültürel Mirasın Sürdürülebilirliği: Turizm Eğitimi Veren Kurum Müfredatları Üzerine Bir İnceleme*”, Turizm Akademik Dergisi, Cilt:5, Sayı:2, ss:73-83
- Ryan, A. M. and Ployhart, E. R., (2000). *Applicants' Perceptions of Selection Procedures and Decisions: A Critical Review and Agenda for the Future*. Journal of Management, 26(3), 565–606.
- Sever, Göknıl Nur ve Buzlu, Mehtap Özkan (2015). “*Turizm Fakülteleri Bünyesindeki Rekreasyon Programları İçin Müfredat Kapsamı Önerisi: Bilimetric Bir Çalışma*”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:24, Sayı:2, ss:381-396
- Sezgin, İ. (1998). *Turizm Meslek Eğitimi, Turizm Eğitimi Danışma Toplantısı: I. Tebliğler*, Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı Yayını No:5, İstanbul, Soysal, Ö. (1989). *Çağdaş Eğitim ve Türkiye’de Okul Kütüphanesi*, Ankara: Güven Matbaası.
- Singh, T.V. and Singh, S., (2000). *Education Method, In J. Jafari (Eds) Encyclopedia of Tourism*. London: Routledge pp.178-179.
- Timur, A. (1992). *Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı ve Uygulanan Politikalar ve Sonuçları*, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı, 1992, ss. 47-53.
- Tribe, J. (2002). *Delivering Higher Quality: A Comparative Study of Lecturers' Perceptions and QAA Subject Review in Tourism: Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 2(1), 27-47.
- TUGEV.,(1994). *Konaklama Sektörü Yöneticilerinin Elemanlarda Aradıkları Nitelikler*, Yayın no:28, 1994, s. 24-25.

- Tutar, H. (1998). *Küreselleşme Sürecinde Bilginin Anlamı ve Kalitesi*, Standart Dergisi, Sayı 436, ss. 70-75.
- Tütüncü, Özkan; Akgündüz, Yılmaz ve Yeşilyurt, Cem (2019). “*Rekreasyon Yönetimi ve Turizm İşletmeciliği Bölüm Müfredatlarının Karşılaştırılması*”, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt:30, Sayı:2, ss:112-124
- Usal, A. ve Aslan, Z., (1995). *Davranış Bilimleri.(Birinci Baskı)*. İzmir: Barış Yayınları
- Ünlüönen, K. Boylu, Y., (2005). *Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki gelişmelerin Değerlendirilmesi*, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* (3) 12, pp.11-32.
- Ünlüönen, K. (2000). „*Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri Ve Algılamaları Açısından Değerlendirilmesi*, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 3
- Ünlüönen, K. ve Boylu, Y. (2005). *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beklenti ve Algılamalarındaki Değişimin Karşılaştırılması* (20002001 ve 2003-2004 Öğretim Yılları). *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*. Yıl:33, Sayı:166. s.159
- Ünlüönen, Kurban ve Boylu, Yasin (2005). “*Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi*”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.3, Sayı:2, ss:11-32
- Üzümcü, Polat ve Alyakut, Ömür (2017). “*Turizm Eğitimcileri Perspektifinden Turizm Eğitimi*”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt:10. Sayı:51, ss:807-823
- Woodhall, M. (1979). *Education, Work and Employment In Developing Countries - A Synthesis of Recent Research. Education Work and Employment. A Summary Review*. International Development Research Center Manuscript Reports. Ottawa: IDRC.
- Yenipınar, Uysal ve Kardaş, Kerem (2019). “*Turizm Rehberliği Bölümleri Müfredat Geliştirme Önerisi*”, *Journal of Travel and Tourism Research*, Cilt:15, ss:1-26
- Yeşiltaş, M., Öztürk, Y. and Hemmington N., (2010). *Tourism Education in Turkey and Implications for Human Resources*. *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research* Volume 21, Number 1, pp. 55-71

Zagonari, F. (2009). *Balancing tourism education and training*: International Journal of Hospitality Management, 28, 2–9.

EKLER

EK-1: Akademisyenler için Derinlemesine Görüşme Soruları

1. Bölümünüzün sunduğu turizm eğitimi müfredatı hakkında bilgi verebilir misiniz? Müfredatta işlenen ana hedefler ve temalar nelerdir?
2. Kendi bakış açınızdan, Azerbaycan'daki turizm endüstrisinin mevcut müfredatı ile pratik ihtiyaçları arasındaki uyumu nasıl algılıyorsunuz? Güçlü uyum veya potansiyel boşluklar gördüğünüz herhangi bir alan var mı?
3. Deneyimlerinize göre, Azerbaycan'da turizm endüstrisinde kariyer yapmak isteyen öğrenciler için hangi beceri ve bilgi alanlarının en gerekli olduğuna inanıyorsunuz? Müfredatın ele alması gerektiğini düşündüğünüz endüstri taleplerinde ortaya çıkan herhangi bir trend veya değişim var mı?
4. Turizm endüstrisinin dinamik doğasına hitap eden müfredat içeriği tasarlarken ve sunarken karşılaştığınız herhangi bir zorluk veya kısıtlama var mı? Bu zorluklarla nasıl başa çıkıyorsunuz?
5. Teori ve pratik arasındaki boşluğu kapatmak için endüstri anlayışlarını, vaka incelemelerini veya pratik örnekleri öğretimimize nasıl dahil edersiniz? Başarılı entegrasyona özel örnekler verebilir misiniz?
6. Turizm eğitimi bağlamında endüstri-akademi işbirliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir? Endüstri profesyonelleri ile işbirliği yaptınız mı ve eğer öyleyse, ne gibi faydalar veya zorluklarla karşılaştınız?
7. Öğrencilerle etkileşimlerinizde, mezun olduktan sonra işgücüne girmeye hazır olduklarını hissediyor musunuz?
8. Hedeflenen sonuçlara ulaşmada müfredatın etkililiğini nasıl değerlendiriyorsunuz?
9. Görüşlerinize dayanarak, turizm eğitimi müfredatı ile endüstrinin gelişen ihtiyaçları arasındaki uyumu geliştirmek için hangi tavsiyeleri veya değişiklikleri önerirsiniz?
10. Sektörün sürekli değişen dinamiklerini göz önünde bulundurarak Azerbaycan'da turizm eğitiminin geleceğini nasıl ön görüyorsunuz?

Ek-2: Öğrenciler için Derinlemesine Görüşme Soruları

1. Turizmle lisans programında eğitim alan bir öğrenci olarak deneyimlerinizi anlatabilir misiniz? Bu çalışma alanını takip etmek için sizi motive eden şey nedir?
2. Kendi bakış açınızdan, mevcut dersleriniz ve müfredatınızın sizi Azerbaycan'da turizm endüstrisinde bir kariyere ne kadar iyi hazırladığını düşünüyorsunuz?
3. Turizm sektöründe başarı için gerekli olduğunu düşündüğünüz belirli beceriler, bilgi alanları veya pratik deneyimler var mı? Bu konuların eğitiminizde yeterince ele alındığına inanıyor musunuz?
4. Sektör profesyonelleriyle ilişki kurma, atölye çalışmalarına katılma veya turizm sektörüyle ilgili uygulamalı projelere katılma fırsatınız oldu mu? Bu deneyimler, sektör algınızı ve iş gücüne hazırlığınızı nasıl etkiledi?
5. Müfredatınızda Azerbaycan'daki turizm endüstrisinin gerçeklerini anlamada özellikle ilgili veya yararlı bulduğunuz belirli kurslar veya konular var mı? Örnekler verebilir misiniz?
6. Müfredatınızda yer alan teorik kavramlar ile sektörde karşılaşılabileceğiniz pratik zorluklar arasında herhangi bir boşluk olduğuna inanıyor musunuz? Eğer öyleyse, bu boşlukları detaylandırabilir misiniz?
7. Öğrencilik hayatından turizm sektöründe profesyonel bir kariyere geçişinizi nasıl tasavvur ediyorsunuz? Bu geçişle ilgili herhangi bir endişeniz veya belirsizliğiniz var mı?
8. Turizm endüstrisindeki geleceğiniz ile ilgili olarak öğretim üyelerinden veya kariyer danışmanlarından rehberlik veya mentorluk istediniz mi? Ne tür bir destek aldınız?
9. Deneyimlerinize ve gözlemlerinize dayanarak, müfredatın uygunluğunu artırmak ve eğitiminiz ile turizm endüstrisinin talepleri arasındaki bağı geliştirmek için ne gibi önerileriniz var?